

	I EES-STOFNANIR	
	1. Sameiginlega EES-nefndin	
	II EFTA-STOFNANIR	
	1. Fastanefnd EFTA-ríkjanna	
	2. Eftirlitsstofnun EFTA	
2017/EES/82/01	Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 003/17/COL frá 18. janúar 2017 um hundruðustu og aðra breytingu á málsmeðferðar- og efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar; inn eru felldar nýjar leiðbeinandi reglur um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr. samningsins um evrópskt efnahagssvæði	1
	3. EFTA-dómstóllinn	
	III ESB-STOFNANIR	
	1. Framkvæmdastjórnin	
2017/EES/82/02	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8451 – Tronox/Cristal)	58
2017/EES/82/03	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8597 – APG/Ardian/Portfolio) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	59
2017/EES/82/04	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8720 – Jones Lang LaSalle/Intu properties/The Chapelfield Partnership) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	60
2017/EES/82/05	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8721 – Owens Corning/Paroc)	61
2017/EES/82/06	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8737 – Amtrust/Madison Dearborn Partners/Mayfield Holdings JV) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	62
2017/EES/82/07	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8740 – Schmolz+Bickenbach/Assets of Asco Industries) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	63
2017/EES/82/08	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.8745 – CD&R/D'Ieteren/Belron) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	64

2017/EES/82/09	Tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu fyrirtækja (mál M.8759 – CEFC/Rockaway Capital/European Bridge Travel) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	65
2017/EES/82/10	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja (mál M.8454 – KKR/Pelican Rouge)	66
2017/EES/82/11	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja (mál M.8679 – Blackstone/Banco Popular Real Estate Business)	66
2017/EES/82/12	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja (mál M.8703 – Porsche Digital/Axel Springer/JV)	67
2017/EES/82/13	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja (mál M.8729 – EQT Fund Management/G+E Getec Holding)	67
2017/EES/82/14	Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta og gagnkvæma viðurkenningu á samræmi þeirra og tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/53/ESB um samræmingu laga aðildarríkjanna um að bjóða þráðlausan fjarskiptabúnað fram á markaði og niðurfellingu á tilskipun 1999/5/EB	68
2017/EES/82/15	Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2001/95/EB frá 3. desember 2001 um öryggi vöru	101
2017/EES/82/16	Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2014/34/ESB frá 26. febrúar 2014 um samræmingu laga aðildarríkjanna varðandi búnað og verndarkerfi sem eru ætluð til notkunar í hugsanlega sprengifimu lofti (endursamin)	110
2017/EES/82/17	Orðsending framkvæmdastjórnarinnar innan rammans um að hrinda í framkvæmd framseldri reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) nr. 65/2014 frá 1. október 2013 um viðbætur við tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2010/30/EB að því er varðar orkumerkingar á heimilisofnum og gufugleypum og um reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) nr. 66/2014 frá 14. janúar 2014 varðandi framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2009/125/EB um kröfur um visthönnun á heimilisofnum, eldunarhellum og gufugleypum	123

EFTA-STOFNANIR

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA

ÁKVÖRÐUN EFTIRLITSSTOFNUNAR EFTA

2017/EES/82/01

nr. 003/17/COL

frá 18. janúar 2017

um hundruðustu og aðra breytingu á málsmæðferðar- og efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar; inn eru felldar nýjar leiðbeinandi reglur um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr. samningsins um evrópskt efnahagssvæði

Eftirlitsstofnun EFTA hefur tekið neðangreinda ákvörðun

með vísan til:

samningsins um evrópskt efnahagssvæði („EES-samningsins“), einkum 61., 62. og 63. gr. og bókunar 26,

samnings milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls („samningsins um eftirlitsstofnun og dómstól“), einkum 24. gr. og stafl. b í 2. mgr. 5. gr.,

bókunar 3 með samningnum um eftirlitsstofnun og dómstól („bókunar 3“)

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

Samkvæmt 24. gr. samningsins um eftirlitsstofnun og dómstól ber Eftirlitsstofnun EFTA að koma ákvæðum EES-samningsins um ríkisaðstoð til framkvæmda.

Samkvæmt stafl. b) í 2. mgr. 5. gr. samningsins um eftirlitsstofnun og dómstól ber Eftirlitsstofnun EFTA að gefa út auglýsingar eða leiðbeiningar um mál sem EES-samningurinn fjallar um ef sá samningur eða samningurinn um eftirlitsstofnun og dómstól kveður skýrt á um slíkt eða stofnunin álitur það nauðsynlegt.

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins samþykkti 19. maí 2016 auglýsingu um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 107. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins ⁽¹⁾.

Efni þeirrar auglýsingar varðar einnig Evrópska efnahagssvæðið.

Tryggja ber að EES-reglum um ríkisaðstoð sé beitt á sama hátt hvarvetna á Evrópska efnahagssvæðinu í samræmi við það markmið um einsleitt efnahagssvæði sem sett er í 1. gr. EES-samningsins.

Samkvæmt ákvæðum II. liðar undir fyrirsögninni „ALMENNT“ á bls. 11 í XV. viðauka við EES-samninginn ber Eftirlitsstofnun EFTA, að höfðu samráði við framkvæmdastjórnina, að samþykkja gerðir sem samsvara þeim sem framkvæmdastjórnin hefur samþykkt.

Leitað hefur verið samráðs við framkvæmdastjórn Evrópusambandsins.

Leitað hefur verið samráðs við stjórnvöld í EFTA-ríkjunum.

ÁKVÖRÐUNIN ER SVOHLJÓÐANDI:

1. gr.

Efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar skal breytt með því að fella inn nýjar leiðbeinandi reglur um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Nýju reglurnar fylgja þessari ákvörðun sem viðauki og eru óaðskiljanlegur hluti hennar.

⁽¹⁾ Stjútíð. ESB C 262, 19.7.2016, bls. 1.

2. gr.

Fullgild er aðeins ensk útgáfa þessarar ákvörðunar.

Gjört í Brussel 18. janúar 2017

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA

Sven Erik Svedman

Forseti

Frank J. Büchel

Stjórnarmaður

VIDAUKI

**Leiðbeinandi reglur um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr.
EES-samningsins (*)**

Efnisyfirlit

1.	Inngangur
2.	Hugtökin „fyrirtæki“ og „almenn atvinnustarfsemi“
2.1.	Almennar reglur
2.2.	Meðferð opinberra valdheimilda
2.3.	Almannatryggingar
2.4.	Heilbrigðisþjónusta
2.5.	Fræðslu- og rannsóknastarfsemi
2.6.	Menning og varðveisla menningarverðmæta, að meðtalinni náttúruvernd
3.	Aðstoð upprunnin hjá hinu opinbera
3.1.	Aðstoð veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins
3.1.1.	Vísbendingar um að aðstoð sé veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins
3.1.2.	Ákvörðun að tilstuðlan ríkisvaldsins og skyldur samkvæmt EES-rétti
3.2.	Ríkisfjármunir
3.2.1.	Meginsjónarmið
3.2.2.	Ótvíræð umráð yfir fjármunum
3.2.3.	Þáttur hins opinbera í endurdreifingu fjármuna milli einkaaðila
4.	Hagræði
4.1.	Almennt um hugtakið „hagræði“
4.2.	Markaðsfjárfestaprófið
4.2.1.	Inngangur
4.2.2.	Almenn sjónarmið
4.2.3.	Samræmi staðfest við skilmála sem gilda á almennum markaði
4.3.	Óbeint hagræði
5.	Sértæk áhrif
5.1.	Meginsjónarmið
5.2.	Efnislega sértækar ráðstafanir
5.2.1.	Sértækar ráðstafanir að lögum og í reynd
5.2.2.	Ráðstafanir sértækar vegna stjórnsýsluframkvæmdar sem einkennist af geðþóttaákvörðunum
5.2.3.	Mat á því hvort ráðstafanir sem léttu af fyrirtækjum gjöldum sem falla undir almennan rekstrarkostnað eru efnislega sértækar
5.3.	Byggðasértækar ráðstafanir
5.3.1.	Sjálfstæði sem stjórnarstofnun
5.3.2.	Sjálfstæði í athöfnum
5.3.3.	Sjálfstæði í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti
5.4.	Málefni sem varða skattaráðstafanir sérstaklega
5.4.1.	Samvinnufélög
5.4.2.	Fyrirtæki sem starfrækja verðbréfasjóði
5.4.3.	Skattagrið
5.4.4.	Úrskurðir í skattamálum og samningar um skattskuldir
5.4.5.	Fyrningar- og afskriftareglur
5.4.6.	Reglur um fasta álagningu skatta að því er varðar tiltekna starfsemi
5.4.7.	Reglur til þess að hindra misbeitingu
5.4.8.	Vörugjöld
6.	Áhrif á viðskipti og samkeppni
6.1.	Meginsjónarmið
6.2.	Samkeppnisröskun
6.3.	Áhrif á viðskipti
7.	Mannvirki: skýringar á nokkrum sérstökum atriðum

(*) Þessar leiðbeinandi reglur svara til auglýsingar framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 107. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins, Stjtið. ESB C 262, 19.7.2016, bls. 1. Ath.: Neðanmálsgreinar eru tölusettar á sama hátt og í auglýsingu framkvæmdastjórnarinnar. Sumar neðanmálsgreinanna varða þó ekki Evrópska efnahagssvæðið og hafa því verið felldar brott.

7.1.	Inngangur
7.2.	Aðstoð við framkvæmdaraðila/eiganda
7.2.1.	Atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni
7.2.2.	Samkeppnisröskun og áhrif á viðskipti
7.2.3.	Aðstoð við framkvæmdaraðila/eiganda mannvirkis – yfirlit eftir atvinnugreinum
7.3.	Aðstoð við rekstraraðila
7.4.	Aðstoð við endanotendur
8.	Lokaákvæði

1. Inngangur

1. Í tengslum við breytingar sem gerðar eru til þess að færa reglur um ríkisaðstoð til nútímahorfs telur Eftirlitsstofnun EFTA rétt að skýra betur helstu atriði sem liggja til grundvallar hugtakinu „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr. samningsins um evrópskt efnahagssvæði („EES-samningnum“), með það fyrir augum að stuðla að greiðari, gagnsærri og betur samræmdri beitingu hugtaksins á öllu Evrópska efnahagssvæðinu.
 2. Þessar leiðbeinandi reglur lúta einungis að því hvernig hugtakið „ríkisaðstoð“ er notað í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, en Eftirlitsstofnun EFTA svo og stjórnvöldum hvers ríkis (þ.á m. dómstólum) ber að beita hugtakinu í þeim skilningi í tengslum við þá tilkynningar- og stöðvunarskyldu sem kveðið er á um í 3. mgr. 1. gr. I. hluta bókunar 3 við samning milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls („samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól“). Reglurnar lúta ekki að því hvort tiltekin ríkisaðstoð er samrýmanleg framkvæmd EES-samningsins með vísan til 2. og 3. mgr. 61. gr. og 2. mgr. 59. gr. EES-samningsins; Eftirlitsstofnun EFTA metur það hverju sinni.
 3. „Ríkisaðstoð“ er hlutlægt, lögfræðilegt hugtak sem er skilgreint með beinum hætti í EES-samningnum⁽¹⁾, og þessar leiðbeinandi reglur lýsa í samræmi við það skilningi Eftirlitsstofnunar EFTA á ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins með vísan til túlkunar Evrópudómstólsins, Almenns dómstóls Evrópusambandsins og EFTA-dómstólsins („dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins“). Að því er varðar málefni sem ekki hafa komið til kasta dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins verður gerð grein fyrir því hvernig Eftirlitsstofnun EFTA telur rétt að túlka hugtakið „ríkisaðstoð“ í slíku samhengi. Hvers kyns afstaða sem tekin er í þessum leiðbeinandi reglum er með fyrirvara um túlkun dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins á hugtakinu „ríkisaðstoð“⁽²⁾, en dómaframkvæmd dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins ræður jafnan mestu um túlkun EES-samningsins.
 4. Taka ber sérstaklega fram að Eftirlitsstofnun EFTA er bundin af þessari hlutlægu túlkun hugtaksins og hefur ekki svigrúm að því er varðar beitingu þess nema að litlu leyti, þ.e. þegar mat stofnunarinnar er tæknilegs eðlis eða flókið viðfangs, og þá einkum þegar flókinna efnahagslegrar úrlausnar er þörf⁽³⁾.
 5. Samkvæmt 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er ríkisaðstoð „hvers kyns aðstoð, sem aðildarríki EB eða EFTA-ríki veitir eða veitt er af ríkisfjármunum og raskar eða er til þess fallin að raska samkeppni með því að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara [...] að því leyti sem hún hefur áhrif á viðskipti milli samningsaðila“. Í þessum leiðbeinandi reglum eru skýrðir einstakir þættir hugtaksins „ríkisaðstoð“, en þeir eru: að ráðstöfunin varði tiltekið fyrirtæki, að hún sé ákveðin að tilstuðlan ríkisvaldsins, að ríkisfjármunir séu notaðir til að standa straum af henni, að fyrirtækið hafi hagræði af henni, að hún sé sértæk og að hún hafi áhrif á samkeppni og viðskipti milli EES-ríkjanna. Að auki er skýrt sérstaklega í reglunum hvernig haga ber opinberum framlögum til mannvirkjagerðar, með vísan til þess að stjórnvöld í EES-ríkjunum hafa talið sig þurfa á sérstakri leiðsögn að halda í því efni.
- ## 2. Hugtökin „fyrirtæki“ og „almenn atvinnustarfsemi“
6. Reglur um ríkisaðstoð gilda aðeins um fyrirgreiðslu sem veitt er „fyrirtæki“.

⁽¹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. desember 2008, *British Aggregates* gegn framkvæmdastjórn, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 111. mgr.

⁽²⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 21. júlí 2011, *Alcoa Trasformazioni* gegn framkvæmdastjórn, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, 125. mgr.

⁽³⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. desember 2008, *British Aggregates* gegn framkvæmdastjórn, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 114. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 2. september 2010, *framkvæmdastjórn* gegn *Scott*, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, 66. mgr.

2.1. Almennar reglur

7. Dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins hafa ófrávikjanlega skilgreint fyrirtæki þannig að þau séu rekstrareiningar sem hafi með höndum almenna atvinnustarfsemi, óháð því hver lögformleg staða þeirra er og hvaðan þau sækja sér fjármuni til rekstrarins ⁽⁵⁾. Hvort tiltekin rekstrareining er flokkuð sem fyrirtæki ræðst þannig að öllu leyti af því hvers eðlis starfsemi hennar er. Þessi almenna regla hefur þrennar mikilvægar afleiðingar.
8. Í fyrsta lagi er ekki einhlítt að staða rekstrareiningar samkvæmt landslögum ráði því hvort hún telst fyrirtæki. Dæmi um þetta er að nauðsynlegt getur verið að flokka rekstrareiningu sem fyrirtæki í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins enda þótt hún teljist félagasamtök eða íþróttafélag samkvæmt lögum viðkomandi lands. Hið sama gildir um rekstrareiningu sem tilheyrir stjórnkerfi hins opinbera í formlegum skilningi. Eini mælikvarðinn á þetta sem nokkru skiptir er hvort hún hefur með höndum almenna atvinnustarfsemi.
9. Í öðru lagi er reglum um ríkisaðstoð beitt óháð því hvort tilgangur rekstrareiningarinnar er sá að skapa hagnað. Þótt rekstrareiningum sé ekki ætlað að skapa hagnað geta þær boðið fram vörur og þjónustu á markaði ⁽⁶⁾. Ef slíkar rekstrareiningar selja ekki vörur eða þjónustu á markaði tekur eftirlit með ríkisaðstoð ekki til þeirra.
10. Í þriðja lagi miðast flokkun rekstrareiningar sem fyrirtækis jafnan við þá tilteknu starfsemi sem hún hefur með höndum. Ef rekstrareining hefur bæði með höndum almenna atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni ber að líta á hana sem fyrirtæki aðeins með tilliti til hinnar fyrrnefndu ⁽⁷⁾.
11. Nokkrir mismunandi lögaðilar geta talist ein rekstrareining með tilliti til beitingar reglna um ríkisaðstoð. Þegar þannig stendur á telst sú rekstrareining fyrirtækið sem fella ber undir reglurnar. Evrópuþómsstóllinn hefur litið svo á að ákvörðun um þetta sé háð atriðum á borð við ráðandi eignarhlut og önnur rekstrarleg, fjárhagsleg og skipulagsleg tengsl ⁽⁸⁾.
12. Til skýringar á greinarmuninum á almennri atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni hafa dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins jafnan byggt á því að til almennrar atvinnustarfsemi skuli telja hverja þá starfsemi sem er fólgin í sölu á vörum eða þjónustu á tilteknum markaði ⁽⁹⁾.
13. Svarið við því hvort tiltekin þjónusta nýtur virks markaðar getur ráðist af tilhögun þeirrar þjónustu í EES-ríkinu sem um ræðir ⁽¹⁰⁾ og kann því að vera mismunandi eftir því hvert EES-ríkið er. Þá geta ákvarðanir stjórnmalamanna og þróun í efnahagslífinu leitt með tímanum til breytinga á því hvernig tiltekin starfsemi er flokkuð. Það sem telst ekki til almennrar atvinnustarfsemi núna getur talist slík starfsemi síðar, og öfugt.

⁽⁵⁾ Dómur Evrópuþómsstólsins frá 12. september 2000, *Pavlov o.fl.*, sameinuð mál C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74. mgr., og dómur Evrópuþómsstólsins frá 10. janúar 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA o.fl.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107. mgr.

⁽⁶⁾ Dómur Evrópuþómsstólsins frá 29. október 1980, *Van Landewyck*, sameinuð mál 209/78 til 215/78 og 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, 88. mgr., dómur Evrópuþómsstólsins frá 16. nóvember 1995, *FFSA o.fl.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 21. mgr., og dómur Evrópuþómsstólsins frá 1. júlí 2008, *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, 27. og 28. mgr.

⁽⁷⁾ Dómur Evrópuþómsstólsins frá 12. desember 2000, *Aéroports de Paris* gegn *framkvæmdastjórn*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 108. mgr.

⁽⁸⁾ Dómur Evrópuþómsstólsins frá 16. desember 2010, *AceaElectrabel Produzione SpA* gegn *framkvæmdastjórn*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, 47.–55. mgr., og dómur Evrópuþómsstólsins frá 10. janúar 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA o.fl.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 112. mgr.

⁽⁹⁾ Til álita kemur dómur Evrópuþómsstólsins frá 16. júní 1987, *framkvæmdastjórn* gegn *ítalska ríkinu*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. mgr., dómur Evrópuþómsstólsins frá 18. júní 1998, *framkvæmdastjórn* gegn *ítalska ríkinu*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36. mgr., dómur Evrópuþómsstólsins frá 12. september 2000, *Pavlov o.fl.*, sameinuð mál C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75. mgr., og dómur EFTA-dómstólsins frá 10. maí 2011 í sameinuðum málum E-4/10, E-6/10 og E-7/10, *Furstadæmið Liechtenstein o.fl.* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2011, s. 16, 54. mgr.

⁽¹⁰⁾ Dómur Evrópuþómsstólsins frá 17. febrúar 1993, *Poucet og Pistre*, sameinuð mál C-159/91 og C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 16.–20. mgr.

14. Þótt stjórnvald hafi ákveðið að meina öðrum að starfrækja tiltekna þjónustu (til að mynda vegna þess að það hyggst annast þjónustuna sjálft) er ekki girt fyrir að sú þjónusta geti talist almenn atvinnustarfsemi. Þótt tiltekinn markaður sé lokaður á þennan hátt getur þjónustan talist almenn atvinnustarfsemi ef þannig háttar til að aðrir atvinnurekendur eru fúsir til og færir um að starfrækja þjónustuna á þeim markaði. Raunar gildir almennt að sú ákvörðun stjórnvalds að starfrækja tiltekna þjónustu innan eigin veggja er því óviðkomandi hvort hún telst vera almenn atvinnustarfsemi ⁽¹¹⁾.
15. Greinarmunurinn á almennri atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni er að hluta til háður ákvörðunum stjórnmalamanna og þróun í efnahagsmálum í hverju EES-ríki og þess er því enginn kostur að setja fram tæmandi yfirlit um starfsemi sem ætla má fyrirfram að geti aldrei talist almenn atvinnustarfsemi. Slíkt yfirlit gæti ekki tryggt raunverulega réttarvissu og væri því lítills virði. Þess í stað er í 17.–37. mgr. leitað við að skýra greinarmuninn með tilliti til nokkurra mikilvægra málefnaþátta.
16. Þótt rekstrareining sé skráður eigandi hluta, jafnvel meirihlutaeignar, í fyrirtæki sem selur vörur eða þjónustu á markaði er það ekki næg ástæða til að álykta að líta beri á hana sem fyrirtæki með tilliti til ákvæðis 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Ef hlutafjáreignin hefur ekki annað í för með sér en að handhafi geti nýtt rétt sinn sem hluthafi og fengið í sinn hlut, þar sem það á við, arðgreiðslur sem eru aðeins ávöxtur eignarhalds á tiltekinni fjármunaeign verður ekki lítið á rekstrareininguna sem fyrirtæki ef hún annast ekki sjálf framboð á vörum og þjónustu á markaði ⁽¹²⁾.

2.2. *Meðferð opinberra valdheimilda*

17. Ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins gildir hvorki um athafnir ríkisvaldsins sem snúa að „meðferð opinberra valdheimilda“ ⁽¹³⁾ né um athafnir opinberra stofnana „að því leyti sem þær koma fram sem stjórnvöld“ ⁽¹⁴⁾. Athafnir rekstrareiningar geta talist snúa að meðferð opinberra valdheimilda þegar starfsemin, sem um ræðir, fellur undir grundvallarhlutverk ríkisins eða tengist því hlutverki vegna eðlis síns, tilgangs og þeirra reglna sem settar hafa verið um hana ⁽¹⁵⁾. Hafi stjórnvöld EES-ríkisins sem um ræðir ekki ákveðið að nýta sér markaðsöfl í þessu tilliti gildir sú almenna regla að athafnir sem falla með ófrágreinanlegum hætti undir valdheimildir hins opinbera og ríkið hefur með höndum teljast ekki almenn atvinnustarfsemi. Dæmi um þetta eru athafnir sem tengjast:
- a) starfsemi hers eða lögreglu ⁽¹⁶⁾,
 - b) öryggismálum í tengslum við flugleiðsögu og eftirliti með henni ⁽¹⁷⁾,
 - c) eftirliti með skipaumferð og öryggismálum á því sviði ⁽¹⁸⁾,

⁽¹¹⁾ Til álita kemur tillaga Geelhoed lögsögumanns frá 28. september 2006, *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo)*, C-295/05, ECLI:EU:C:2006:619, 110.–116. mgr., reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1370/2007 frá 23. október 2007 um almenna farþegaflutninga á jámbrautum og á vegum og um niðurfellingu á reglugerðum ráðsins (EBE) nr. 1191/69 og (EBE) nr. 1107/70 (Stjtið. ESB L 315, 3.12.2007, bls. 1), sbr. XIII. viðauka við EES-samninginn, lið 4a, sjá ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 85/2008 (Stjtið. ESB L 280, 23.10.2008, bls. 20, og EES-viðbætur nr. 64, 23.10.2008, bls. 13), 2. mgr. 5. gr. og 1. mgr. 6. gr., ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2011/501/ESB frá 23. febrúar 2011 um ríkisaðstoð C 58/06 (áður NN 98/05) sem stjórnvöld í Þýskalandi hafa veitt Bahnen der Stadt Monheim (BSM) og Rheinische Bahngesellschaft (RBG) í Verkehrsverbund Rhein-Ruhr (Stjtið. ESB L 210, 17.8.2011, bls. 1), 208. og 209. forsenda.

⁽¹²⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 10. janúar 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze SpA o.fl.*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107.–118. og 125. mgr.

⁽¹³⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 16. júní 1987, *framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. og 8. mgr.

⁽¹⁴⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 4. maí 1988, *Bodson*, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18. mgr.

⁽¹⁵⁾ Til álita kemur einkum dómur Evrópuðómstólsins frá 19. janúar 1994, *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 30. mgr., og dómur Evrópuðómstólsins frá 18. mars 1997, *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22.–23. mgr.

⁽¹⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 7. desember 2011 um ríkisaðstoð SA.32820 (2011/NN) – Bretland – Aðstoð vegna þjónustu á sviði réttarvísinda (Stjtið. ESB C 29, 2.2.2012, bls. 4), 8. mgr.

⁽¹⁷⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 19. janúar 1994, *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 27. mgr., dómur Evrópuðómstólsins frá 26. mars 2009, *Selex Sistemi Integrati* gegn *framkvæmdastjórn*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 71. mgr.

⁽¹⁸⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 16. október 2002 um ríkisaðstoð N 438/02 – Belgía – Aðstoð til hafnarstjórna (Stjtið. EB C 284, 21.11.2002, bls. 2).

- d) mengunareftirliti ⁽¹⁹⁾,
 - e) skipulagi, fjármögnun og fullnustu fangelsisrefsinga ⁽²⁰⁾,
 - f) uppbyggingu og endurnýjun stjórnvalda á landi í opinberri eigu ⁽²¹⁾ og
 - g) söfnun gagna sem nota á í opinberum tilgangi á grundvelli lögbundinnar skyldu hlutaðeigandi fyrirtækja til að láta slík gögn í té ⁽²²⁾.
18. Ef opinber aðili stundar almenna atvinnustarfsemi sem unnt er að greina frá athöfnum sem fara fram á grundvelli valdheimilda hins opinbera hefur sá aðili með höndum starfsemi fyrirtækis með tilliti til þeirrar starfsemi. Verði aftur á móti ekki greint milli slíkrar almennrar atvinnustarfsemi og athafna sem byggjast á valdheimildum hins opinbera er lítið svo á að starfsemi opinbera aðilans tengist að öllu leyti meðferð hans á þeim opinberu valdheimildum og falli því ekki undir hugtakið „fyrirtæki“ ⁽²³⁾.
- 2.3. Almennatryggingar**
19. Svarið við því hvort almennatryggingakerfi skuli teljast til almennrar atvinnustarfsemi ræðst af því hvernig uppbyggingu og skipulagi þeirra er háttað. Í dómaframkvæmd hefur fyrst og fremst verið gerður greinarmunur á samtryggingakerfum og kerfum sem eru starfrækt á almennum viðskiptagrundvelli.
20. Almennatryggingakerfi sem byggjast á samtryggingu teljast að jafnaði ekki almenn atvinnustarfsemi þegar eftirtalið á við:
- a) Kerfið byggist á skylduáðild ⁽²⁴⁾.
 - b) Kerfið hefur aðeins félagslegan tilgang ⁽²⁵⁾.
 - c) Kerfið er rekið án arðsemissjónarmiða ⁽²⁶⁾.
 - d) Tryggingagreiðslur eru óháðar greiddum iðgjöldum ⁽²⁷⁾.
 - e) Ekki er skylt að reikna tryggingagreiðslur í réttu hlutfalli við tekjur hins tryggða ⁽²⁸⁾.
 - f) Kerfið lýtur opinberu eftirliti ⁽²⁹⁾.
21. Greina verður milli slíkra samtryggingakerfa og kerfa sem fela í sér almenna atvinnustarfsemi ⁽³⁰⁾. Um hin síðarnefndu gildir yfirleitt eftirtalið:
- a) Kerfið byggist ekki á skylduáðild ⁽³¹⁾.

⁽¹⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 18. mars 1997, *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22. mgr.

⁽²⁰⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 19. júlí 2006 um ríkisaðstoð N 140/06 – Litháen – Úthlutun styrkja til ríkisfyrirtækja sem rekin eru í fangelsum (Stjtið. ESB C 244, 11.10.2006, bls. 12).

⁽²¹⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 27. mars 2014 um ríkisaðstoð SA.36346 – Þýskaland – GRW, áætlun um uppbyggingu iðnaðar- og verslunarlóða (Stjtið. ESB C 141, 9.5.2014, bls. 1). Í tengslum við ráðstöfun til stuðnings enduruppbyggingu sveitarfélaga á lóðum í opinberri eigu (sem fól m.a. í sér hreinsun á menguðum jarðvegi) varð það niðurstaða framkvæmdastjórnarinnar að vinna við að gera lóðir í opinberri eigu byggingarhæfar og tengja þær við veitukerfi (vatn, gas, fráveitu og rafmagn) og samgöngukerfi (járnbrautir og vegi) skyldi ekki teljast almenn atvinnustarfsemi, heldur starfsemi sem félli undir þjónustuhlutverk hins opinbera, þ.e. að leggja til lóðir og hafa eftirlit með þeim í samræmi við aðal- og deiliskipulag.

⁽²²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 12. júlí 2012, *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 40. mgr.

⁽²³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 12. júlí 2012, *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 38. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 26. mars 2009, *Selex Sistemi Integrati* gegn *framkvæmdastjórn*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 72. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. febrúar 1993, *Poucet og Pistre*, sameinuð mál C-159/91 og C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 13. mgr.

⁽²⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. janúar 2002, *Cisal og INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 45. mgr.

⁽²⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 16. mars 2004, *AOK Bundesverband*, sameinuð mál C-264/01, C-306/01, C-354/01 og C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 47.–55. mgr.

⁽²⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. febrúar 1993, *Poucet og Pistre*, sameinuð mál C-159/91 og C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 15.–18. mgr.

⁽²⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. janúar 2002, *Cisal og INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 40. mgr.

⁽²⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. febrúar 1993, *Poucet og Pistre*, sameinuð mál C-159/91 og C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 14. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 22. janúar 2002, *Cisal og INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 43.–48. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 16. mars 2004, *AOK Bundesverband*, sameinuð mál C-264/01, C-306/01, C-354/01 og C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 51.–55. mgr.

⁽³⁰⁾ Til álita kemur einkum dómur Evrópudómstólsins frá 16. nóvember 1995, *FFSA o.fl.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 19. mgr.

⁽³¹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 21. september 1999, *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 80.–87. mgr.

- b) Byggt er á sjóðsöfnun (þ.e. réttindi eru háð greiddum iðgjöldum og ávöxtun kerfisins) ⁽³²⁾.
 - c) Kerfið er starfrækt á arðsemisgrundvelli ⁽³³⁾
 - d) Réttindaávinnsla er meiri en kostur er á í kerfi sem tryggir aðeins grunnréttindi ⁽³⁴⁾.
22. Í sumum kerfum sameinast eiginleikar beggja þessara tegunda kerfa. Flokkun kerfisins ræðst þá af greiningu á einstökum þáttum þess og mikilvægi þeirra hvers um sig ⁽³⁵⁾.
- 2.4. Heilbrigðisþjónusta**
23. Heilbrigðiskerfi EES-ríkjanna eru afar margvísleg. Tilhögun heilbrigðismála í hverju landi ræður því hvort, og þá hversu mikil, samkeppni ríkir milli þeirra sem veita heilbrigðisþjónustu.
24. Í sumum EES-ríkjanna eru opinber sjúkrahús grundvallarþáttur í heilbrigðisþjónustunni og rekin að nær öllu leyti í samræmi við samtryggingarsjónarmið ⁽³⁶⁾. Reksturinn er þá fjármagnaður beint með almannatryggingagjöldum og öðrum ríkisfjármunum og þjónusta þeirra stendur öllum landsmönnum til boða endurgjaldslaust ⁽³⁷⁾. Dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins hafa staðfest að þegar málum sé skipað með þessum hætti teljist viðkomandi stofnanir ekki hafa með höndum starfsemi fyrirtækis ⁽³⁸⁾.
25. Við slíka skipan mála telst jafnvel ekki vera um almenna atvinnustarfsemi að ræða þegar þjónusta sem gæti talist almenn atvinnustarfsemi sem slík er aðeins stunduð í þeim tilgangi að veita aðra þjónustu sem er ekki starfrækt í atvinnuskyni. Þegar stofnun kaupir vörur – jafnvel þótt í miklu mæli sé – til þess að geta veitt þjónustu sem er ekki starfrækt í atvinnuskyni leiðir það eitt að hún stundar innkaupin á tilteknum markaði ekki til þess að hún teljist hafa með höndum starfsemi fyrirtækis ⁽³⁹⁾.
26. Í mörgum öðrum EES-ríkjum taka sjúkrahús og aðrar heilsugæslustofnanir gjald fyrir þjónustu sína, hvort sem greiðandinn er sjúklingurinn sjálfur eða tryggingafélag hans ⁽⁴⁰⁾. Í slíkum kerfum er nokkur samkeppni milli sjúkrahúsa um starfrækslu heilbrigðisþjónustu. Við þær aðstæður er það ekki næg ástæða til að telja að starfsemi sé ekki rekin í atvinnuskyni þótt hún sé í því fólgin að veita heilbrigðisþjónustu á opinberu sjúkrahúsi.
27. Í dómum dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins hefur einnig komið skýrt fram að heilbrigðisþjónusta sem sjálfstætt starfandi lækna og aðrir heilbrigðisstarfsmenn með eigin rekstur veita gegn gjaldi og á eigin áhættu skuli teljast almenn atvinnustarfsemi ⁽⁴¹⁾. Sömu sjónarmið gilda um lyfjaverslanir.

⁽³²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 16. nóvember 1995, *FFSA o.fl.*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 9. og 17.–20. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 21. september 1999, *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 81.–85. mgr., en til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 21. september 1999, *Brentjens*, sameinuð mál C-115/97 til C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 81.–85. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 21. september 1999, *Drijvende Bokken*, C-219/97, ECLI:EU:C:1999:437, 71.–75. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 12. september 2000, *Pavlov o.fl.*, sameinuð mál C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 114. og 115. mgr.

⁽³³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 21. september 1999, *Brentjens*, sameinuð mál C-115/97 til C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 74.–85. mgr.

⁽³⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 12. september 2000, *Pavlov o.fl.*, sameinuð mál C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 67.–70. mgr.

⁽³⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. mars 2009, *Kattner Stahlbau*, C-350/07, ECLI:EU:C:2009:127, 33. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽³⁶⁾ Skýrt dæmi um þetta er almenna heilbrigðiskerfið á Spáni (til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2003, *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, og dómur Evrópudómstólsins frá 11. júlí 2006, *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25.–28. mgr.).

⁽³⁷⁾ Ef innheimt gjöld standa aðeins undir broti af raunkostnaði við þjónustuna kann hún eftir sem áður að teljast starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni, en það ræðst af eiginleikum kerfisins í heild.

⁽³⁸⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2003, *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 39. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 11. júlí 2006, *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25.–28. mgr.

⁽³⁹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2003, *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 40. mgr.

⁽⁴⁰⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 12. júlí 2001, *Geraets-Smits o.fl.*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 53.–58. mgr.

⁽⁴¹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 12. september 2000, *Pavlov o.fl.*, sameinuð mál C-180/98 til C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75. og 77. mgr.

2.5. Fræðslu- og rannsóknastarfsemi

28. Líta má svo á að fræðslustarfsemi á vegum hins opinbera, sem skipulögð er innan opinbers menntakerfis með tilstyrk og undir eftirliti ríkisins, sé ekki rekin í atvinnuskyni. Evrópudómstóllinn hefur slegið þessu föstu á eftirfarandi hátt: „[T]ilgangur ríkisins með því að setja á fót og reka slíkt opinbert menntakerfi, sem kostað er eingöngu eða aðallega af almannafé en ekki með greiðslum frá nemendum eða foreldrum þeirra, [...] er ekki sá að reka starfsemi gegn endurgjaldi, heldur að rækja félagslegt, menningarlegt og uppeldislegt hlutverk sitt í þágu landsmanna“⁽⁴²⁾.
29. Sú niðurstaða að opinber menntakerfi skuli ekki teljast almenn atvinnustarfsemi stendur í grundvallaratriðum óhögguð þótt nemendur eða foreldrar þeirra þurfi stundum að greiða kennslu- eða innritunargjöld sem renna til greiðslu kostnaðar við rekstur kerfisins. Gjöld af því tagi standa oft aðeins undir litlum hluta raunkostnaðar við þjónustuna og geta því ekki talist endurgjald fyrir veitta þjónustu. Þau breyta þess vegna engu um það eðli opinbers menntakerfis að vera ekki almenn atvinnustarfsemi heldur þjónusta sem er fyrst og fremst kostuð af almannafé⁽⁴³⁾. Þessi sjónarmið geta átt við opinbera fræðsluþjónustu á borð við starfsmenntun⁽⁴⁴⁾, einkarekna og opinbera grunnskóla⁽⁴⁵⁾ og leikskóla⁽⁴⁶⁾, kennslustarfsemi utan aðalviðfangsefna háskólastofnana⁽⁴⁷⁾ og menntun sem veitt er í háskólum⁽⁴⁸⁾.
30. Greina verður milli slíkrar fræðslustarfsemi hins opinbera og þjónustu sem er fjármögnuð að mestu leyti með framlögum foreldra eða nemenda eða af almennum rekstrartekjum. Í síðarnefnda flokkinn fellur til að mynda hvers kyns menntun á háskólastigi sem er fjármögnuð að fullu með skólagjöldum. Í sumum EES-ríkjum kunna opinberir aðilar einnig að bjóða fræðsluþjónustu sem telja verður almenna atvinnustarfsemi vegna þess hvers eðlis hún er, hvernig hún er fjármögnuð og að hún keppir við þjónustu sem einkafyrirtæki bjóða.
31. Með hliðsjón af þeim grundvallarsjónarmiðum sem lýst er í 28., 29. og 30. mgr. lítur Eftirlitsstofnun EFTA svo á að ýmis starfsemi sem fram fer í háskólum og rannsóknastofnunum falli ekki undir reglur um ríkisaðstoð. Hér er átt við meginverkefni þessara stofnana, þ.e.:
- a) kennslustarfsemi sem hefur það markmið að fjölga vel menntuðu starfsfólki,
 - b) sjálfstæða rannsókn- og þróunarstarfsemi sem hefur það markmið að efla þekkingu og skilning, þ.á m. samstarf við aðrar stofnanir á sviði rannsókna og þróunar,
 - c) miðlun rannsóknarniðurstaðna.
32. Eftirlitsstofnun EFTA lítur svo á að starfsemi á sviði þekkingarmiðlunar (sala sérleyfisréttar, stofnun hliðarfyrirtækja og aðrar aðferðir rannsóknastofnunar eða rannsóknakerfis til að höndla með þekkinguna sem til verður) teljist ekki almenn atvinnustarfsemi ef hún er rekin annaðhvort á vegum rannsóknastofnunarinnar eða rannsóknakerfisins (að meðtöldum deildum þeirra og dótturfélögum) eða í samvinnu við eða fyrir hönd annarra slíkra aðila, og allar tekjur af starfseminni eru endurfjárfestar í meginstarfsemi rannsóknamiðstöðvarinnar eða rannsóknakerfisins sem um ræðir⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2007, *framkvæmdastjórn gegn þýska ríkinu*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 68. mgr. Til álita kemur einnig ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 25. apríl 2001 um ríkisaðstoð N 118/00, „Subvention publiques aux clubs sportifs professionnels“ (Stjtið. EB C 333, 28.11.2001, bls. 6).

⁽⁴³⁾ Dómur EFTA-dómstólsins frá 21. febrúar 2008 í máli E-5/07, *Private Barnehagers Landsforbund gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2008, s. 62, 83. mgr.

⁽⁴⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 27. september 1988, *Humbel*, 263/86, ECLI:EU:C:1988:451, 18. mgr.

⁽⁴⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2007, *framkvæmdastjórn gegn þýska ríkinu*, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 65.–71. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2007, *Schwarz*, C-76/05, ECLI:EU:C:2007:492, 37.–47. mgr.

⁽⁴⁶⁾ Dómur EFTA-dómstólsins frá 21. febrúar 2008 í máli E-5/07, *Private Barnehagers Landsforbund gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2008, s. 62.

⁽⁴⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 18. desember 2007, *Jundt*, C-281/06, ECLI:EU:C:2007:816, 28.–39. mgr.

⁽⁴⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 7. desember 1993, *Wirth*, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, 14.–22. mgr.

⁽⁴⁹⁾ Til álita kemur 19. mgr. leiðbeinandi reglna um ríkisaðstoð til rannsókna, þróunar og nýsköpunar, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 271/14/COL, Stjtið. ESB L 209, 6.8.2015, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 44, 6.8.2015, bls. 1.

2.6. Menning og varðveisla menningarverðmæta, að meðtalinni náttúruvernd

33. Menningin er undirstaða samsemdar, lífsgilda og skoðana sem bæði endurspeglar og móta samfélög EES-ríkjanna. Starfsemi á sviði menningar og varðveislu menningarverðmæta hefur fjölbreyttan tilgang og tekur á sig margvíslegar myndir. Nefna má lista- og minjasöfn, gagnasöfn, bókasöfn, lista- og menningarmiðstöðvar og rými sem helguð eru slíku starfi, leikhús, óperuhús, hljómléikahús, fornminjastaði, þjóðminjar, sögustaði og byggingar, þjóðlegar hefðir og handverk, hátíðir og sýningar, svo og fræðslustarf á sviði menningar og lista. Auðug náttúruarfleifð Evrópu, sem tengist meðal annars þeirri þörf að varðveita fjölbreytni lífríkisins, vistkerfi og tegundir, er samfélögum EES-ríkjanna jafnframt mikilvægur afgangur.
34. Starfsemi sem tengist vernd menningarverðmæta, þjóðararfleifðar og náttúru er þess eðlis að hún er oft skipulögð án tillits til arðsemissjónarmiða og telst þá ekki rekin í atvinnuskyni. Framlög hins opinbera til slíkrar starfsemi kunna af þeim sökum af falla utan skilgreiningar á ríkisaðstoð. Eftirlitsstofnun EFTA lítur svo á að opinber framlög vegna starfsemi á sviði verndar menningarverðmæta eða þjóðararfleifðar, sem almenningur hefur aðgang að án endurgjalds, hafi eingöngu samfélagslegan og menningarlegan tilgang og því sé ekki um almenna atvinnustarfsemi að ræða. Það á við á sama hátt að sé gjald sem innheimt er af gestum menningarstofnunar eða þátttakendum í starfsemi á sviði verndar menningarverðmæta eða þjóðararfleifðar sem almenningur hefur aðgang að, að meðtalinni náttúruvernd, ekki hærra en svo að tekjur af því nema aðeins broti heildarkostnaðar við starfsemina verður ekki litið svo á að um almenna atvinnustarfsemi sé að ræða, því að gjaldið getur þá ekki talist eiginlegt endurgjald fyrir veitta þjónustu.
35. Aftur á móti ber að flokka starfsemi á sviði menningar og varðveislu þjóðararfleifðar (að meðtalinni náttúruvernd) sem almenna atvinnustarfsemi ef hún er fjármögnuð að stærstum hluta með aðgangseyri eða notendagjöldum eða á öðrum almennum viðskiptagrundvelli (dæmi um þetta eru sýningar sem haldnar eru í hagnaðarskyni, rekstur kvikmyndahúsa, tónlistarviðburðir og tónlistarhátíðir, og listaskólar sem reknir eru fyrst og fremst fyrir tekjur af skólagjöldum). Á sama hátt ber að jafnaði að flokka starfsemi á sviði varðveislu þjóðararfleifðar og menningarstarfsemi sem almenna atvinnustarfsemi ef hún fer fram eingöngu í þágu tiltekinna fyrirtækja, en ekki almennings (dæmi um þetta er vinna við endurgerð byggingar sem hefur sögulegt gildi en er notuð undir starfsemi einkafyrirtækis).
36. Þá er margs konar starfsemi á sviði menningar og varðveislu þjóðararfleifðar þess eðlis að ekki getur verið um neina staðkvæmd að ræða (dæmi um það er varðveisla skjala sem aðeins eru til í einu eintaki í opinberum skjalasöfnum) og þess vegna er girt fyrir að um eiginlegan markað geti verið að ræða. Það er álit Eftirlitsstofnunar EFTA að slík starfsemi skuli ekki heldur teljast almenn atvinnustarfsemi.
37. Þegar þannig stendur á að starfsemi tiltekinna rekstrareiningar á sviði menningar eða varðveislu þjóðararfleifðar er að hluta til starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni, sbr. 34.–36. mgr., og að hluta til almenn atvinnustarfsemi, falla opinber framlög vegna hennar aðeins undir reglur um ríkisaðstoð að því leyti sem þau eru notuð til að standa straum af kostnaði sem tengist almennu atvinnustarfseminni ⁽⁵⁰⁾.

3. Aðstoð upprunnin hjá hinu opinbera

38. Til þess að ríkisaðstoð teljist hafa verið veitt verður tveimur sjálfstæðum skilyrðum báðum að vera fullnægt, þ.e. að ríkisfjármunir hafi verið notaðir, beint eða óbeint, til að standa straum af ráðstöfun sem fyrirtæki hefur hagræði af, og að sú ráðstöfun hafi verið ákveðin að tilstuðlan ríkisvaldsins ⁽⁵¹⁾. Þessi tvö skilyrði eru þó oft metin saman þegar fjallað er um ráðstöfun á grundvelli 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, enda lúta þau bæði að því hvort aðstoðin skuli teljast upprunnin hjá hinu opinbera.

⁽⁵⁰⁾ Eins og fram kemur í 207. mgr. lítur Eftirlitsstofnun EFTA svo á að engin áhrif komi fram að jafnaði á viðskipti milli EES-ríkjanna þótt opinber fjárframlög séu notuð til að standa straum af rekstri hefðbundinnar aðstöðu (svo sem veitingastaða, verslana og gjaldskyldra bifreiðastæða) í mannvirkjum sem eru nær eingöngu nýtt til starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni. Á sama hátt er litið svo á að engin áhrif komi fram að jafnaði á viðskipti milli EES-ríkjanna þótt opinber fjárframlög séu notuð til að standa straum af rekstri hefðbundinnar aðstöðu (t.d. verslunar, vínveitingastaðar eða gjaldskyldrar fatageymslu) í tengslum við starfsemi á sviði menningar og varðveislu þjóðararfleifðar sem er ekki rekin í atvinnuskyni.

⁽⁵¹⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið gegn framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 24. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 5. apríl 2006, *Deutsche Bahn AG gegn framkvæmdastjórn*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 103. mgr.

3.1. Aðstoð veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins

39. Þegar fyrirtæki hefur hagræði af tiltekinni ráðstöfun stjórnvalds er sú aðstoð veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins eðli málsins samkvæmt, jafnvel þótt stjórnvaldið sem um ræðir njóti sjálfstæðis gagnvart öðrum stjórnvöldum að lögum. Hið sama á við þegar stjórnvald felur einkaaðila eða opinberum aðila umsjón með ráðstöfun sem fyrirtæki hefur hagræði af. Hér er það í húfi að samkvæmt EES-rétti er óheimilt að fara á svig við reglur um ríkisaðstoð með því að koma upp sjálfstæðum stofnunum sem falið er að úthluta aðstoð (⁵²).
40. Það blasir aftur á móti ekki við á sama hátt að ráðstöfun sem fyrirtæki hefur hagræði af sé ákveðin að tilstuðlan ríkisvaldsins ef opinber fyrirtæki standa að henni (⁵³). Þegar þannig stendur á er nauðsynlegt að ganga úr skugga um hvort stjórnvöld geta talist hafa átt þátt í ákvörðuninni með einum eða öðrum hætti (⁵⁴).
41. Þótt opinbert fyrirtæki taki ákvörðun um aðstoð er það ekki næg ástæða til að telja aðstoðina veitta að tilstuðlan ríkisvaldsins (⁵⁵). Á hinn bóginn er ekki nauðsynlegt að sýna fram á það í hverju einstöku tilviki að stjórnvöld hafi lagt sérstaklega að opinbera fyrirtækinu að veita aðstoðina sem um ræðir (⁵⁶). Raunar er það svo að þar eð nán tengsl hljóta ávallt að vera milli stjórnvalda og opinberra fyrirtækja er afar hætt við að ríkisaðstoð verði veitt fyrir milligöngu slíkra fyrirtækja á ógagnsæjan hátt og í bága við þær reglur um ríkisaðstoð sem mælt er fyrir um í EES-samningnum (⁵⁷). Við þetta bætist að einmitt vegna þessara nánú tengsla stjórnvalda við opinber fyrirtæki verður að jafnaði afar torsótt fyrir þriðja aðila að sýna fram á, í einstökum tilvikum, að ákvarðanir slíks fyrirtækis um aðstoð hafi í reynd verið teknar samkvæmt fyrirmælum stjórnvalda (⁵⁸).
42. Ályktun þess efnis að ákvörðun opinbers fyrirtækis um aðstoð hafi verið tekin að tilstuðlan ríkisvaldsins verður af þessum ástæðum að hvíla á málavöxtum og vitneskju um þær aðstæður sem ákvörðunin á rætur sínar í (⁵⁹).

3.1.1. Vísbendingar um að aðstoð sé veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins

43. Eftirtalið getur verið meðal vísbendinga um að aðstoð hafi verið veitt að tilstuðlan ríkisvaldsins (⁶⁰):
- a) Sú staðreynd að opinberi aðilinn sem á í hlut hefði ekki getað tekið ákvörðunina án þess að taka tillit til skilyrða sem stjórnvöld hafa sett.
 - b) Skipulagsleg tengsl opinberra fyrirtækisins við ríkisvaldið.
 - c) Sú staðreynd að fyrirtækið sem veitti aðstoðina varð að taka tillit til fyrirmæla frá stofnunum ríkisvaldsins (⁶¹).

(⁵²) Dómur Evrópudómstólsins frá 12. desember 1996, *Air France* gegn *framkvæmdastjórn*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 62. mgr.

(⁵³) Skilgreina má hugtakið „opinbert fyrirtæki“ með vísan til tilskipunar framkvæmdastjórnarinnar 2006/111/EB frá 16. nóvember 2006 um gagnsæi fjármálatengsla milli aðildarríkjanna og opinberra fyrirtækja, svo og gagnsæi í fjármálum tiltekinna fyrirtækja (Stjtið. ESB L 318, 17.11.2006, bls. 17), sbr. XV. viðauka við EES-samninginn, lið 1a, sjá ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 55/2007 (Stjtið. ESB L 266, 11.10.2007, bls. 15, og EES-viðbætur nr. 48, 11.10.2007, bls. 12). Samkvæmt stafl. b í 2. gr. tilskipunarinnar merkir hugtakið „opinbert fyrirtæki“ hvert það fyrirtæki sem stjórnvöld geta haft ráðandi áhrif á, beint eða óbeint, í krafti eignarhalds, eignarhlutar eða þeirra reglna sem gilda um fyrirtækið.

(⁵⁴) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 52. mgr.

(⁵⁵) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 26. júní 2008, *SIC* gegn *framkvæmdastjórn*, T-442/03, ECLI:EU:T:2008:228, 93.–100. mgr.

(⁵⁶) Ekki er heldur nauðsynlegt að sýna fram á það í hverju einstöku tilviki að háttsemi opinberra fyrirtækisins hefði verið með öðrum hætti ef það hefði tekið sjálfstæða ákvörðun, og kemur þar til álita dómur Almenna dómstólsins frá 25. júní 2015, *SACE og Sace BT* gegn *framkvæmdastjórn*, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, 48. mgr.

(⁵⁷) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 53. mgr.

(⁵⁸) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 54. mgr.

(⁵⁹) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55. mgr.

(⁶⁰) Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55. og 56. mgr. Til álita kemur einnig tillaga Jacobs lögsögumanns frá 13. desember 2001, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2001:685, 65.–68. mgr.

(⁶¹) Dómur Evrópudómstólsins frá 23. október 2014, *Commerz Nederland*, C-242/13, ECLI:EU:C:2014:2224, 35. mgr.

- d) Sú tilhögun að opinbera fyrirtækið er formleg eining í stjórnkerfi hins opinbera.
- e) Eðli þeirrar starfsemi sem opinbera fyrirtækið hefur með höndum⁽⁶²⁾ og hvernig einkaaðilar standa að slíkri starfsemi við almenn samkeppnisiskilyrði.
- f) Lögformleg staða fyrirtækisins (þ.e. hvort það fellur undir löggjöf um starfsemi hins opinbera eða venjulegan félagarétt), þó að sú staðreynd ein að opinberu fyrirtæki hefur verið valið rekstrarform hlutafélags samkvæmt almennum ákvæðum um slík félög geti ekki talist næg ástæða til að ætla að ákvarðanir þess geti ekki verið teknar að tilstuðlan ríkisvaldsins⁽⁶³⁾, með hliðsjón af því sjálfstæði sem fylgir því rekstrarformi.
- g) Hversu náð eftirlit stjórnvöld hafa með stjórn fyrirtækisins.
- h) Hvers kyns aðrar vísbendingar um að stjórnvöld hafi átt aðild að ákvörðuninni sem um ræðir, eða að ósennilegt sé að svo hafi ekki verið þegar litid er til umfangs aðstoðarinnar, efnislegra ákvæða um hana og skilyrða sem um hana gilda.

3.1.2. Ákvörðun að tilstuðlan ríkisvaldsins og skyldur samkvæmt EES-rétti

- 44. Ákvörðun um aðstoð telst ekki hafa verið tekin að tilstuðlan EES-ríkis ef stjórnvöldum þess er ófrávíkjanlega skylt að koma henni til framkvæmda samkvæmt EES-rétti. Þegar þannig stendur á ræðst ákvörðunin af skyldu samkvæmt EES-rétti og telst því ekki hafa verið tekin að tilstuðlan EES-ríkisins sjálfs⁽⁶⁴⁾.
- 45. Þetta á þó ekki við þegar þannig háttar til að EES-réttur kveður aðeins á um heimild ríkja til að gera tilteknar ráðstafanir og stjórnvöldum hvers EES-ríkis er í sjálfsveld sett i) hvort þær ráðstafanir eru gerðar og ii) hvernig ráðstöfuninni er hagað að því leyti sem varðar ríkisaðstoð⁽⁶⁵⁾.
- 46. Ráðstafanir sem fleiri en eitt EES-ríki ákveða sameiginlega teljast ákveðnar að tilstuðlan allra viðkomandi EES-ríkja samkvæmt 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽⁶⁶⁾.

3.2. Ríkisfjármunir

3.2.1. Meginsjónarmið

- 47. Þótt fyrirtæki hafi hagræði af tiltekinni ráðstöfun telst hún ekki ríkisaðstoð í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins nema ríkisfjármunir hafi verið notaðir, beint eða óbeint, til að standa straum af kostnaði við hana⁽⁶⁷⁾.
- 48. Til ríkisfjármuna teljast allir fjármunir hins opinbera⁽⁶⁸⁾, að meðtöldum fjármunum stofnana innan ríkiskerfisins (sjálfstæðra stofnana, alríkisstofnana, stofnana einstakra héraða eða byggðarlaga o.s.frv.)⁽⁶⁹⁾ svo og, þegar málavextir eru með sérstökum hætti, fjármunum

⁽⁶²⁾ Til að mynda ráðstafanir ríkisrekinnna þróunarbanka sem starfa á grundvelli opinberra stefnumiða (dómur Almenna dómstólsins frá 27. febrúar 2013, *Nitrogenmuvek Vegyipari, Zrt. gegn framkvæmdastjórn*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, 63. mgr.) og ráðstafanir einkavæðingarstofnana og opinberra lífeyrissjóða (dómur Almenna dómstólsins frá 28. janúar 2016, *slóvenska ríkið gegn framkvæmdastjórn* („ELAN“), T-507/12, ECLI:EU:T:2016:35, 86. mgr.).

⁽⁶³⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið gegn framkvæmdastjórn (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 57. mgr.

⁽⁶⁴⁾ Til álita kemur dómur Evrópuðómstólsins frá 23. apríl 2009, *Puffer*, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, 70. mgr., að því er varðar heimildir til skattfrádráttar í virðisaukaskattkerfi sambandsins, og dómur Almenna dómstólsins frá 5. apríl 2006, *Deutsche Bahn AG gegn framkvæmdastjórn*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 102. mgr., að því er varðar undanþágur frá skatti sem kveðið er á um í löggjöf sambandsins.

⁽⁶⁵⁾ Til álita kemur dómur Evrópuðómstólsins frá 10. desember 2013, *framkvæmdastjórn gegn írsku ríkinu o.fl.*, C-272/12 P, ECLI:EU:C:2013:812, 45.–53. mgr., að því er varðar heimild sem aðildarríki hefur verið veitt samkvæmt ákvörðun ráðsins til að taka upp tilteknar skattundanþágur. Í dóminum kemur fram að þar eð hugtakið „ríkisaðstoð“ vísi til þeirra aðstæðna sem ríki í raun skipti ekki máli þótt tiltekin ákvörðun ráðsins á sviði samræmingar löggjafar hafi verið tekin að áeggjan framkvæmdastjórnarinnar.

⁽⁶⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2010/606/ESB frá 26. febrúar 2010 um ríkisaðstoð C 9/2009 (áður NN 45/08, NN 49/08 og NN 50/08) sem Konungsríkið Belgía, Lýðveldið Frakkland og Stórhertogadæmið Lúxemborg veittu Dexia SA (Stjtið. ESB L 274, 19.10.2010, bls. 54).

⁽⁶⁷⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 24. janúar 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. og 26. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 12. desember 1996, *Air France gegn framkvæmdastjórn*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 63. mgr.

⁽⁶⁸⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 12. desember 1996, *Air France gegn framkvæmdastjórn*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 56. mgr.

⁽⁶⁹⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 14. október 1987, *þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 17. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2002, *Territorio Histórico de Álava o.fl. gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-92/00 og 103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 57. mgr.

einkarekinna stofnana (sbr. 57. og 58. mgr.). Ekki skiptir máli hvort stofnun á vegum hins opinbera er sjálfstætt rekin eða ekki⁽⁷⁰⁾. Þegar seðlabanki EES-ríkis afhendir einstökum lánastofnunum fé er að jafnaði í því fólgin yfirfærsla ríkisfjármuna⁽⁷¹⁾.

49. Fjármunir opinberra fyrirtækja teljast einnig ríkisfjármunir í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, enda getur ríkið stýrt því hvernig slíkir fjármunir eru notaðir⁽⁷²⁾. Með tilliti til framkvæmdar reglna um ríkisaðstoð geta fjármunatilfærslur innan ríkisrekinnar samsteypu einnig talist hafa í för með sér ríkisaðstoð, til að mynda þegar fjármunir eru fluttir frá móðurfélagi til dótturfélags (jafnvel þótt félögin tvö séu eitt fyrirtæki í rekstrarlegum skilningi)⁽⁷³⁾. Álitamál sem lúta að því hvort yfirfærsla slíkra fjármuna telst eiga sér stað að tilstuðlan ríkisvaldsins eru rædd í undirkafla 3.1. Þótt opinbert fyrirtæki hljóti fyrirgreiðslu í formi ríkisaðstoðar merkir það ekki að það geti ekki sjálft veitt öðru fyrirtæki slíka fyrirgreiðslu á grundvelli annarrar aðstoðarráðstöfunar⁽⁷⁴⁾.
50. Þótt fjármunir til að standa straum af ráðstöfun sem fyrirtæki hefur hagræði af komi ekki beint frá ríkinu, heldur frá opinberri stofnun sem sett hefur verið á fót til að annast aðstoðina eða frá einkarekinna stofnun sem ríkið hefur falið það hlutverk, er það ekki næg ástæða til að álykta að ríkisfjármunir hafi ekki verið notaðir til að standa straum af ráðstöfuninni⁽⁷⁵⁾. Ráðstöfun á vegum hins opinbera sem ívinnar ákveðnum fyrirtækjum eða ákveðinni framleiðslu felur eftir sem áður í sér hagræði sem veitt er án endurgjalds þótt hið opinbera standi straum af henni að fullu eða að hluta til með framlögum sem innheimt eru hjá fyrirtækjunum sem eiga í hlut⁽⁷⁶⁾.
51. Yfirfærsla ríkisfjármuna getur tekið á sig ýmsar myndir og getur til dæmis verið um að ræða beina styrki, lán, ábyrgðir, beina fjárfestingu í eiginfé fyrirtækja, eða fríðindi. Staðfest og greinargóð áform um að veita aðstoð af ríkisfjármunum síðar teljast einnig yfirfærsla ríkisfjármuna. Þá er ekki nauðsynlegt að eiginleg fjárframlög séu innt af hendi, heldur er nægilegt að ríkið afsali sér tekjum. Þegar fallið er frá innheimtu gjalda sem greidd hefðu verið hinu opinbera að öðrum kosti er í því fólgin yfirfærsla ríkisfjármuna⁽⁷⁷⁾. Til dæmis má nefna að bæði „tekjuhalli“ með tilliti til skattgreiðslna og almannatryggingagjalda, sem rekja má til undanþágna eða frádráttar sem stjórnvöld EES-ríkis veita frá slíkum greiðslum, og niðurfelling fjársekta eða annarra viðurlaga fjárhagslegs eðlis fullnægja skilyrðum fyrir því að teljast ríkisfjármunir í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽⁷⁸⁾. Til þess að skilyrðum

⁽⁷⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 12. desember 1996, *Air France* gegn *framkvæmdastjórn*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 58.–62. mgr.

⁽⁷¹⁾ Leiðbeinandi reglur um hvernig reglum um ríkisaðstoð skuli beitt eftir 1. desember 2013 gagnvart ráðstöfunum sem gerðar eru til stuðnings bönkum í tengslum við yfirstandandi fjármálakreppu („leiðbeinandi reglur um bankarekstur 2013“), sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun 464/13/COL, Stjtið. ESB L 264, 4.9.2014, bls. 6–21, og EES-viðbætur nr. 50, 4.9.2014, bls. 1, einkum 62. mgr. Eftirlitsstofnun EFTA tók þó fram að bregðist seðlabanki við bankakreppu með almennum aðgerðum sem nýtast öllum sambærilegum markaðsaðilum (t.d. lánveitingum til allra markaðsaðila á jafnræðisgrundvelli) fremur en með sértækum aðgerðum í þágu einstakra banka falli slíkar almennar aðgerðir oft utan eftirlits með ríkisaðstoð.

⁽⁷²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn* (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 38. mgr. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 2004, *gríska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-278/00, ECLI:EU:C:2004:239, 53. og 54. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 8. maí 2003, *ítalska ríkið* og *SIM 2 Multimedia SpA* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-328/99 og C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, 33. og 34. mgr.

⁽⁷³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. júlí 1996, *SFEI o.fl.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 62. mgr.

⁽⁷⁴⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 24. mars 2011, *Freistaat Sachsen og Land Sachsen-Anhalt o.fl.* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-443/08 og T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 143. mgr.

⁽⁷⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. mars 1977, *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 21. mgr.

⁽⁷⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. mars 1977, *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 22. mgr.

⁽⁷⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2000, *franska ríkið* gegn *Ladbroke Racing Ltd* og *framkvæmdastjórn*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 48.–51. mgr.

⁽⁷⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 15. mars 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14. mgr., að því er varðar skattundanþágur. Þegar fyrirtækjum eru veittar undanþágur frá almennum reglum um gjaldþrot og þannig gert kleift að halda starfsemi sinni áfram við aðstæður sem hefðu leitt til stöðvunar allrar starfsemi samkvæmt venjulegum gjaldþrotareglum getur það einnig lagt auknar byrðar á ríkissjóð ef opinberir aðilar eru meðal helstu kröfuhafa fyrirtækjanna eða gerningur af því tagi hefur í reynd í för með sér niðurfellingu skuldakrafna ríkisins. Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 17. júní 1999, *Piaggio*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313, 40.–43. mgr. og dómur Evrópudómstólsins frá 1. desember 1998, *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 45. mgr.

1. mgr. 61. gr. teljist vera fullnægt er nægilegt að áþreifanleg hættu skapist á því að auknar byrðar leggjast á ríkissjóð á komandi árum, svo sem vegna ábyrgðar eða samningsbundins tilboðs ⁽⁷⁹⁾.
52. Ef stjórnvöld eða opinber fyrirtæki selja vörur eða þjónustu gegn endurgjaldi sem er lægra en það sem tíðkast á markaði, eða festa fé í fyrirtæki með einhverjum þeim hætti sem stangast á við markaðsfjárfestaprófið, sbr. 73. mgr. og áfram, felur það í sér afsal ríkistekna (og leiðir til þess að fyrirtæki hafi hagræði af ráðstöfuninni).
53. Ef heimiluð eru afnot af opinberum eignum eða náttúruauðlindum, eða sérréttindum eða einkarétti er úthlutað ⁽⁸⁰⁾ án þess að fyrir það komi fullnægjandi greiðsla samsvarandi því sem tíðkast á almennum markaði, getur verið um afsal ríkistekna að ræða (og að fyrirtæki hafi hagræði af ráðstöfuninni) ⁽⁸¹⁾.
54. Í slíkum tilvikum verður að slá því föstu að ríkið komi fram ekki aðeins sem umsýsluaðili þeirra opinberu eigna sem um ræðir, heldur einnig sem eftirlitsstjórnvald sem fylgir eftir opinberri stefnumörkun, með því að sjá til þess að fyrirtækin sem um ræðir séu valin á grundvelli eigindlegra forsendna (sem ákveðnar eru fyrirfram að viðhöfðu gagnsæi og að teknu tilliti til jafnræðissjónarmiða) ⁽⁸²⁾. Þegar ríkið kemur fram sem eftirlitsstjórnvald getur það með fullum rétti ákveðið að leitast ekki við að afla allra þeirra tekna sem unnt hefði verið, án þess að sú ákvörðun falli undir ákvæði reglna um ríkisaðstoð, að því tilskildu að öll yrirtæki sem eiga í hlut njóti jafnræðis og að árangur við að ná opinberum stefnumiðum sé nátengdur afsali tekna ⁽⁸³⁾.
55. Yfirfærsla ríkisfjármuna telst eiga sér stað í einstökum tilvikum, hvað sem öðru líður, þegar stjórnvöld innheimta ekki sama verð og almennt tíðkast í kerfinu sem þau vinna eftir vegna afnota af opinberum eignum eða náttúruauðlindum, eða vegna úthlutunar tiltekinna sérréttinda eða einkaréttar.
56. Þótt opinber ákvörðun hafi óbeint þau áhrif að skerða tekjustofna ríkisins telst ekki vera í því fólgin yfirfærsla ríkisfjármuna ef þau áhrif liggja í eðli slíkrar ráðstöfunar ⁽⁸⁴⁾. Dæmi um þetta er að undanþága frá ákvæðum vinnumarkaðslaga sem leiðir til frávika frá reglum um

⁽⁷⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 1. desember 1998, *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 41. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 19. mars 2013, *Bouygues* og *Bouygues Télécom* gegn *framkvæmdastjórn o.fl.*, sameinuð mál C-399/10 P og C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 137, 138. og 139. mgr.

⁽⁸⁰⁾ Sjá skilgreiningu í stafl. f og g í 2. gr. tilskipunar framkvæmdastjórnarinnar 2006/111/EB frá 16. nóvember 2006 um gagnsæi fjármálatengsla milli aðildarríkjanna og opinberra fyrirtækja, svo og gagnsæi í fjármálum tiltekinna fyrirtækja (Stjtið. ESB L 318, 17.11.2006, bls. 17), sbr. XV. viðauka við EES-samninginn, lið 1a, sjá ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 55/2007 (Stjtið. ESB L 266, 11.10.2007, bls. 15, og EES-viðbætur nr. 48, 11.10.2007, bls. 12).

⁽⁸¹⁾ Til álita koma einnig leiðbeinandi reglur um beitingu reglna um ríkisaðstoð gagnvart endurgjaldi sem greitt er fyrir að starfrækja þjónustu með almenna efnahagslega þýðingu, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 12/12/COL, Stjtið. ESB L 161, 13.6.2013, bls. 12–36, og EES-viðbætur nr. 34, 13.6.2013, bls. 1, 33. mgr.

⁽⁸²⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 4. júlí 2007, *Bouygues SA* gegn *framkvæmdastjórn*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, en þar kom fram sú túlkun dómstólsins að í tengslum við úthlutun á takmörkuðum opinberum gæðum á borð við útvarpstíðnisvið gegni hið opinbera samhliða hlutverki eftirlitsstjórnvalds á sviði fjarskipta og umsýsluaðila slíkra opinberra gæða, 104. mgr.

⁽⁸³⁾ Um þetta efni kemur til álita ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 20. júlí 2004 um ríkisaðstoð NN 42/2004 – Frakkland – Breyting á greiðslum Orange og SFR vegna UMTS-leyfa (Stjtið. ESB C 275, 8.11.2005, bls. 3), 28., 29. og 30. forsenda, sem staðfest hefur verið í dómstólum Evrópska efnahagssvæðisins (dómur Almenna dómstólsins frá 4. júlí 2007, *Bouygues SA* gegn *framkvæmdastjórn*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, 108.–111. og 123. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 2. apríl 2009, *Bouygues* og *Bouygues Télécom* gegn *framkvæmdastjórn*, C-431/07 P, ECLI:EU:C:2009:223, 94.–98. og 125. mgr.). Í tengslum við úthlutun leyfa til notkunar UMTS-útvarpstíðnisviðsins gegndi hið opinbera í þessu máli bæði hlutverki eftirlitsstjórnvalds á sviði fjarskipta og umsýsluaraðila þessara opinberu gæða og framfylgdi þeim opinberu stefnumiðum sem mörkuð eru í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 97/13/EB frá 10. apríl 1997 um sameiginlegan ramma um almennar heimildir og rekstrarleyfi á sviði fjarskiptaþjónustu (Stjtið. EB L 117, 7.5.1997, bls. 15), sbr. XI. viðauka við EES-samninginn, lið 5cc, sjá ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 37/1999 (Stjtið. EB L 266, 19.10.2000, bls. 25, og EES-viðbætur nr. 46, 19.10.2000, bls. 147). Dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins staðfestu að við aðstæður sem þessar teldist ríkisaðstoð ekki hafa verið veitt þótt leyfum væri úthlutað án þess að leitast við að afla allra þeirra tekna sem unnt hefði verið, með vísan til þess að ráðstafanimar sem um væri að ræða helguðust af opinberum stefnumiðum sem mörkuð væru í tilskipun 97/13/EB og stæðust jafnræðisregluna. Aftur á móti voru í dómi Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *framkvæmdastjórn* gegn *hollenska ríkinu*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 88. mgr. og eftirfarandi málsgreinum, ekki tilgreindar neinar ástæður á sviði opinberrar stefnumörkunar sem réttlætt hefðu úthlutun framseljanlegra losunarheimilda án þess að greiðsla kæmi fyrir. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech* gegn *Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 46. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽⁸⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 13. mars 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 62. mgr.

samningstengsl fyrirtækja og launþega telst ekki hafa í sér fóligna yfirfærslu ríkisfjármuna þótt hún kunni að valda lækkun á almannatryggingagjöldum eða sköttum sem renna eiga til ríkisins ⁽⁸⁵⁾. Á sama hátt teljast innlend ákvæði um lágmarksverð tiltekinna vara ekki hafa í för með sér yfirfærslu ríkisfjármuna ⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. Ótvíræð umráð yfir fjármunum

57. Uppruni fjármunanna skiptir ekki máli að því tilskildu að þeir hafi verið komnir í umráð hins opinbera, og því verið tiltækir stjórnvöldum, áður en þeir voru yfirfærðir til viðtakenda aðstoðarinnar, með beinum eða óbeinum hætti ⁽⁸⁷⁾, og gildir það jafnvel þótt þeir hafi ekki orðið eign hins opinbera ⁽⁸⁸⁾.
58. Opinberir styrkir sem fjármagnaðir eru með skattatengdum gjöldum eða skylduframlögum til ríkisins, og stýrt er og úthlutað í samræmi við lög, hafa í sér fóligna yfirfærslu ríkisfjármuna, jafnvel þótt umsýsla þeirra sé ekki í höndum stjórnvalda ⁽⁸⁹⁾. Þótt styrkirnir séu fjármagnaðir að hluta með frjálsum framlögum einkaaðila nægir það ekki heldur til að útiloka að um ríkisfjármuni geti verið að ræða, enda ræður ekki úrslitum í því samhengi hvar fjármunirnir eru upprunnir heldur hversu mikið hið opinbera hefur um ráðstöfunina sjálfa og fjármögnun hennar að segja ⁽⁹⁰⁾. Ekki er útilokað að um yfirfærslu ríkisfjármuna geti verið að ræða nema þegar málavextir eru með mjög sérstökum hætti, til að mynda þegar greiðslur aðildarfélaga til atvinnugreinasamtaka eru nýttar í sérstökum tilgangi aðildarfélögunum til hagsbóta, eiga sér stað samkvæmt ákvörðun einkarekinna samtaka og í hreinum viðskiptalegum tilgangi, og aðild EES-ríkisins er fólgin í því einu að kveða á um skyldu aðildarfélaganna til að greiða framlagið sem atvinnugreinasamtökin hafa ákveðið ⁽⁹¹⁾.
59. Yfirfærsla ríkisfjármuna á sér einnig stað ef fleiri en eitt EES-ríki hafa fjármunina til ráðstöfunar sameiginlega og ákveða sameiginlega hvernig þeir skuli nýttir ⁽⁹²⁾. Dæmi um þetta eru greiðslur úr Evrópska stöðugleikakerfinu (ESM).
60. Fjármunir frá stofnunum Evrópska efnahagssvæðisins (til að mynda styrkir úr uppbyggingarsjóðum Evrópusambandsins eða EES/Noregs), frá Fjárfestingabanka Evrópu eða Fjárfestingasjóði Evrópu og frá alþjóðlegum fjármálastofnunum á borð við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn eða Endurreisnar- og þróunarbanka Evrópu teljast til ríkisfjármuna ef ákvörðun um það hvernig þeim er ráðstafað (og þá einkum hvernig styrkþegar eru valdir) er

⁽⁸⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. mars 1993, *Sloman Neptun Schiffahrts*, sameinuð mál C-72/91 og C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, 20. og 21. mgr. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 7. maí 1998, *Viscido o.fl.*, sameinuð mál C-52/97, C-53/97 og C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, 13. og 14. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 30. nóvember 1993, *Kirsammer-Hack*, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, 17. og 18. mgr., að því er varðar þá staðreynd að þótt tilteknum ákvæðum vinnumarkaðslaga sé ekki beitt telst ekki vera í því fólgin yfirfærsla ríkisfjármuna.

⁽⁸⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. janúar 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. og 26. mgr.

⁽⁸⁷⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 17. júlí 2008, *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 70. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2000, *franska ríkið gegn Ladbroke Racing Ltd og framkvæmdastjórn*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50. mgr.

⁽⁸⁸⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 12. desember 1996, *Air France* gegn *framkvæmdastjórn*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 65, 66. og 67. mgr., en hann varðaði aðstoð sem Caisse des dépôts et consignations veitti og fjármögnuð var með frjálsum innlögnum einstaklinga sem gátu tekið slíkar innstæður út fyrirvaralaust. Sú staða mála haggði ekki þeirri niðurstöðu að fjármunirnir skyldu teljast ríkisfjármunir, því að Caisse gat fært sér þá í nyt, að því leyti sem munur myndaðist á innlögnum og úttektum, með sama hætti og ef fyrirtækið hefði haft þá varanlega til ráðstöfunar. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2000, *franska ríkið gegn Ladbroke Racing Ltd og framkvæmdastjórn*, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50. mgr.

⁽⁸⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 2. júlí 1974, *ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 16. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 11. mars 1992, *Compagnie Commerciale de l'Ouest*, sameinuð mál C-78/90 til C-83/90, ECLI:EU:C:1992:118, 35. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 17. júlí 2008, *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 58.–74. mgr.

⁽⁹⁰⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 27. september 2012, *franska ríkið o.fl. gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-139/09, T-243/09 og T-328/09, ECLI:EU:T:2012:496, 63. og 64. mgr.

⁽⁹¹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 15. júlí 2004, *Pearle*, C-345/02, ECLI:EU:C:2004:448, 41. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 30. maí 2013, *Doux élevages SNC o.fl.*, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348.

⁽⁹²⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2010/606/ESB frá 26. febrúar 2010 um ríkisaðstoð C 9/2009 (áður NN 45/08, NN 49/08 og NN 50/08) sem konungsríkið Belgía, Lýðveldið Frakkland og Stórhertogadæmið Lúxemborg veittu Dexia SA (Stjtíð. ESB L 274, 19.10.2010, bls. 54).

að einhverju leyti undir stjórnvöldum einstakra landa komin⁽⁹³⁾. Ef Evrópusambandið, Fjárfestingabanki Evrópu eða Fjárfestingasjóður Evrópu úthluta fjármunum af þessu tagi beint, án þess að stjórnvöld einstakra landa hafi nokkuð um það að segja, teljast þeir aftur á móti ekki til ríkisfjármuna (dæmi um þetta er úthlutun fjármuna sem stýrt er með beinum hætti undir rammaáætluninni Horizon 2020, áætlun Evrópusambandsins um samkeppnishæfni fyrirtækja og lítilla og meðalstórra fyrirtækja (COSME) og í tengslum við samevrópska flutninganetið (TEN-T)).

3.2.3. Þáttur hins opinbera í endurdreifingu fjármuna milli einkaaðila

61. Þegar opinberar reglur valda endurdreifingu fjármuna milli einkaaðila, án þess að ríkið eigi að öðru leyti hlut að máli, telst að jafnaði ekki vera í því fólgin yfirfærsla ríkisfjármuna ef greiðslur eiga sér stað beint frá einum einkaaðila til annars en ekki með milligöngu opinbers eða einkarekins aðila sem ríkið hefur falið að annast yfirfærsluna⁽⁹⁴⁾.
62. Dæmi um þetta er að þótt stjórnvöld EES-ríkis geri einkareknum raforkusölum skylt að kaupa raforku sem framleidd er með endurnýjanlegum orkugjöfum fyrir tiltekið lágmarksverð er ekki í því fólgin bein eða óbein yfirfærsla ríkisfjármuna til fyrirtækja sem framleiða slíka raforku⁽⁹⁵⁾. Í slíkum tilvikum hefur hið opinbera ekki falið fyrirtækjunum sem eiga í hlut (þ.e. einkareknu raforkusölunum) umsýslu aðstoðarkerfis heldur aðeins gert þeim skylt að nota eigin fjármuni til kaupa á tiltekinni tegund raforku.
63. Yfirfærsla ríkisfjármuna á sér aftur á móti stað þegar umsýsla tekna af gjöldum sem einstaklingar greiða er í höndum opinbers eða einkarekins aðila sem falið hefur verið að annast útborgun þeirra til viðtakenda aðstoðarinnar.
64. Þetta á til að mynda einnig við jafnvel þegar einkareknum aðila er falið samkvæmt lögum að innheimta slík gjöld fyrir hönd hins opinbera og annast útborgun þeirra til viðtakenda aðstoðarinnar, en ekki veitt nein heimild til að nota innheimt gjöld í öðrum tilgangi en þeim sem kveðið er á um í lögum. Þegar þannig stendur á eru fjármunirnir sem um ræðir eftir sem áður undir yfirráðum hins opinbera og þannig tiltækir stjórnvöldum, og sú staða mála er næg ástæða til að líta á þá sem ríkisfjármuni⁽⁹⁶⁾. Þessi regla gildir óháð því hvort innheimta gjaldanna og umsjón með útgreiðslum er í höndum opinbers eða einkarekins aðila, og því telst áfram vera um ríkisfjármuni að ræða þótt rekstrarformi milliliðarins sé breytt úr opinberri stofnun í einkarekinn aðila ef ríkið hefur eftir sem áður náði eftirlit með starfsemi⁽⁹⁷⁾.
65. Við þetta bætist að tilhögun sem miðast að því að bæta fyrirtækjum að fullu kostnaðarauka sem leiðir af þeirri skyldu þeirra að kaupa vöru af tilteknum birgjum gegn endurgjaldi sem er hærra en markaðsverð, og lokaneytendur þeirrar vöru bera kostnaðinn af, telst einnig ráðstöfun sem hefur í för með sér nýtingu ríkisfjármuna, jafnvel þótt hún byggist að hluta til á beinni yfirfærslu fjármuna milli einkaaðila⁽⁹⁸⁾.

⁽⁹³⁾ Til álita kemur meðal annars, að því er varðar þróunarsjóði Evrópusambandsins, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 22. nóvember 2006 um ríkisaðstoð N 157/06, „United Kingdom South Yorkshire Digital Region Broadband Project“, 21. og 29. forsenda, um ráðstöfun sem fjármögnuð var að hluta með framlagi úr Bygðapróunarsjóði Evrópu (ERDF) (Stjtið. ESB C 80, 13.4.2007, bls. 2). Reglur um ríkisaðstoð gilda um fjármögnun vegna búvöruframleiðslu og viðskipta með búvörur með þeim takmörkunum sem kveðið er á um í 42. gr. sáttmálans um Evrópusambandið.

⁽⁹⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. janúar 1978, *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. og 26. mgr.

⁽⁹⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 13. mars 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 59.–62. mgr. Dómstóllinn byggði á því að kaupskylda einkafyrirtækja hefði ekki í sér fólgni beina eða óbeina yfirfærslu ríkisfjármuna, og að engu breytti um þetta þótt skatttekjur minnkuðu vegna tekjusatmáðráttar hjá fyrirtækjum sem byggju við slíka kaupskyldu, þar eð þau áhrif lægju í eðli ráðstöfunarinnar. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 5. mars 2009, *UTECA*, C-222/07, ECLI:EU:C:2009:124, 43.–47. mgr., en þar kemur fram að skylduframlög útvarpsfyrirtækja sem innheimt eru til stuðnings kvikmyndaframleiðslu feli ekki í sér yfirfærslu ríkisfjármuna.

⁽⁹⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. júlí 2008, *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 69.–75. mgr.

⁽⁹⁷⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2011/528/ESB um ríkisaðstoð C-24/09 (áður NN 446/08) – Austurríki – Lög um visholla raforkuframléiðslu (Stjtið. ESB L 235, 10.9.2011, bls. 42), 76. forsenda.

⁽⁹⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. desember 2013, *Vent de colère! o.fl.*, C-262/12, ECLI:EU:C:2013:851, 25. og 26. mgr.

4. Hagræði

4.1. Almenn um hugtakið „hagræði“

66. Með tilliti til 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins fellur undir hugtakið hagræði hvers kyns fjárhagslegur ávinningur sem fyrirtæki hefur ekki hlotnast við venjulegar markaðsaðstæður, þ.e. við aðstæður þar sem ekki hefði komið til íhlutunar hins opinbera⁽⁹⁹⁾. Undirkafla 4.2 í þessum leiðbeinandi reglum hefur að geyma ítarlega leiðsögn um hvort tiltekinn ávinningur getur talist þess eðlis að fyrirtæki hefði einnig hlotið hann við venjulegar markaðsaðstæður.
67. Í þessu tilliti skipta áhrifin á fyrirtækið ein máli, ekki ástæðan eða markmiðið að baki íhlutun hins opinbera⁽¹⁰⁰⁾. Fyrirtæki nýtur hagræðis hvenær sem fjárhagsstaða þess batnar vegna íhlutunar hins opinbera⁽¹⁰¹⁾ sem ræðst af skilmálum ólíkum þeim sem gilda við venjulegar markaðsaðstæður. Við mat á þessu skal fjárhagsstaða fyrirtækisins eins og hún er eftir ráðstöfunina borin saman við fjárhagsstöðu þess eins og hún hefði verið ef ekki hefði komið til slíkrar ráðstöfunar⁽¹⁰²⁾. Þar eð eina atriðið sem máli skiptir um þetta er hvaða áhrif ráðstöfunin hefur á fyrirtækið verður að horfa framhjá því með öllu hvort hagræði fyrirtækisins af ráðstöfuninni er óhjákvæmilegt í þeim skilningi að það gæti ekki vikið sér undan því eða neitað að taka við því⁽¹⁰³⁾.
68. Þegar metið er hvort fyrirtæki hefur hagræði af tiltekinni ráðstöfun skiptir ekki heldur máli hvers eðlis sú ráðstöfun er nákvæmlega⁽¹⁰⁴⁾. Undir hugtakið ríkisaðstoð fellur ekki aðeins fjárhagslegt hagræði fyrirtækis vegna innstreymis fjármuna, heldur einnig hvers kyns ráðstafanir sem leysa það undan fjárhagslegum byrðum⁽¹⁰⁵⁾. Með hinu siðarnefnda er átt við ýmis atvik sem minnka þau útgjöld sem almennt falla til í rekstri fyrirtækis⁽¹⁰⁶⁾. Hér er um að ræða hvers kyns aðstæður þar sem atvinnurekandi er leystur undan greiðslu kostnaðar sem er eðlilegur þáttur í starfsemi hans⁽¹⁰⁷⁾. Dæmi um þetta er að standi stjórnvöld í EES-ríki undir nokkrum hluta kostnaðar við starfsmannahald fyrirtækis leysa þau fyrirtækið með því undan greiðslu kostnaðar sem er eðlilegur þáttur í starfsemi þess. Annað dæmi um fjárhagslegt hagræði er þegar stjórnvöld greiða starfsmönnum fyrirtækis kaupauka án þess að fyrirtækinu sjálfu hafi borið nokkur lagaskylda til slíks⁽¹⁰⁸⁾. Einnig er átt við aðstæður þar sem sumum atvinnurekendum er ekki gert að bera kostnað sem almennt fellur til hjá sambærilegum

⁽⁹⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. júlí 1996, *SFEI o.fl.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 1999, *spænska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41. mgr.

⁽¹⁰⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 2. júlí 1974, *ítalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13. mgr.

⁽¹⁰¹⁾ Með hugtakinu „íhlutun hins opinbera“ er ekki aðeins vísað til beinna aðgerða ríkisins heldur einnig aðgerðaleyfis stjórnvalda við tiltekna aðstæður, til að mynda þegar þau láta hjá líða að innheimta skuldir. Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 12. október 2000, *Magefesa*, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, 19. og 20. mgr.

⁽¹⁰²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 2. júlí 1974, *ítalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13. mgr.

⁽¹⁰³⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2004/339/EB frá 15. október 2003 um ráðstafanir ítalskra stjórnvalda í þágu RAI SpA (Stjtið. ESB L 119, 23.4.2004, bls. 1), 69. forsenda, og tillaga Fennelly lögsögunnans frá 26. nóvember 1998, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, 26. mgr.

⁽¹⁰⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 84. mgr.

⁽¹⁰⁵⁾ Dæmi um þetta er þegar fyrirtæki nýtur skatthagræðis eða afsláttar af almannatryggingagjöldum.

⁽¹⁰⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 15. mars 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 13. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 19. september 2000, *þýska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 25. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 19. maí 1999, *ítalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 15. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 3. mars 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 36. mgr.

⁽¹⁰⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 20. nóvember 2003, *GEMO SA*, C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, 28.–31. mgr. um gjaldfrjálsa sorphirðu og sorpeyðingu.

⁽¹⁰⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 26. september 1996, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-241/94, ECLI:EU:C:1996:353, 40. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 12. desember 2002, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-5/01, ECLI:EU:C:2002:754, 38. og 39. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 11. september 2012, *Corsica Ferries France SAS* gegn *framkvæmdastjórn*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 137. og 138. mgr., sem staðfestur var eftir áfrýjun, sbr. dóm Evrópudómstólsins frá 4. september 2014, *SNCM og franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-533/12 P og C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142.

atvinnurekendum sem starfa í sama lagaumhverfi, enda þótt kostnaðurinn tengist starfsemi sem er ekki rekin í hagnaðarskyni ⁽¹⁰⁹⁾.

69. Kostnaður sem fellur til vegna opinberra kvaða getur almennt talist til eðlilegra útgjalda við starfsemi fyrirtækis, og sé slíkur kostnaður bættur með sérstakri ráðstöfun telst fyrirtækið hafa hagræði af því ⁽¹¹¹⁾. Þetta merkir að í meginatriðum er ekki girt fyrir að fyrirtæki hafi hagræði af tiltekinni ráðstöfun þótt ekki sé um annan ávinning að ræða en bætur vegna kostnaðar sem rekja má til opinberra kvaða. Hið sama gildir þegar fyrirtæki er leyst undan greiðslu kostnaðar sem hefði ekki fallið til ef sú ráðstöfun hins opinbera sem um ræðir hefði ekki falið í sér tiltekinn hvata til athafna, sökum þess að það hefði við þær aðstæður hagað starfsemi sinni með öðrum hætti ⁽¹¹²⁾. Á sama hátt er ekki girt fyrir að fyrirtæki hafi hagræði af ráðstöfun þótt hún bæti fyrirtækinu kostnað annars eðlis og ótengdan ráðstöfuninni sjálfri ⁽¹¹³⁾.
70. Að því er varðar bætur sem fyrirtæki fær greiddar vegna kostnaðar sem það hefur af því að annast þjónustu sem hefur almenna efnahagslega þýðingu gerði Evrópudómstóllinn grein fyrir því í dómi sínum í *Altmark*-málinu að girt væri fyrir að fyrirtæki hefði hagræði af tiltekinni ráðstöfun ef fjórum tilteknum skilyrðum væri öllum fullnægt ⁽¹¹⁴⁾. Í fyrsta lagi verða að hvíla eiginlegar almannaðjónustukvaðir á fyrirtækinu sem fær endurgjaldið greitt, og þær kvaðir verða að vera skýrt skilgreindar. Í öðru lagi verður að skilgreina fyrirfram og á hlutlægan og gagnsæjan hátt þær forsendur sem ráða útreikningi endurgjaldsins. Í þriðja lagi má endurgjaldið ekki vera umfram það sem nauðsynlegt er til að mæta, að fullu eða að hluta, kostnaði sem fylgir því að inna almannaðjónustukvaðirnar af hendi, að teknu tilliti til tekna sem koma á móti og eðlilegs hagnaðar. Í fjórða lagi, og sé fyrirtækið sem falið er að inna af hendi almannaðjónustukvaðir ekki valið samkvæmt reglum um opinber innkaup sem hafa það markmið að finna bjóðanda sem annast getur þjónustuna með sem minnstum kostnaði fyrir samfélagið, verður ákvörðun um endurgjaldið að byggjast á greiningu sem sýnir hvaða kostnað dæmigert fyrirtæki, vel rekið og að öllu leyti nægilega vel búð til að geta fullnægt almannaðjónustukvöðunum, hefði haft af því að inna þær af hendi, að teknu tilliti til tekna sem koma á móti og eðlilegs hagnaðar af því að fullnægja kvöðunum. Eftirlitsstofnun EFTA hefur fjallað nánar um túlkun sína á þessum skilyrðum í leiðbeinandi reglum um beitingu reglna um ríkisaðstoð gagnvart endurgjaldi sem greitt er fyrir að starfrækja þjónustu með almenna efnahagslega þýðingu ⁽¹¹⁵⁾.
71. Girt er fyrir að fyrirtæki hafi hagræði af tiltekinni ráðstöfun þegar hún er fólgin í endurgreiðslu skatta sem lagðir hafa verið á í bága við lög ⁽¹¹⁶⁾, greiðslum vegna tjóns sem stjórnvöld hafa valdið tilteknum fyrirtækjum og þeim er skylt að bæta ⁽¹¹⁷⁾ eða bótagreiðslum vegna eignarnáms ⁽¹¹⁸⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Til álíta koma leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð vegna starfsemi flugvallarfyrirtækja og flugrekenda, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 216/14/COL, Stjtið. ESB L 318, 24.11.2016, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 66, 24.11.2016, bls. 1, 37. mgr.

⁽¹¹¹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 25. mars 2015, *belgíska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 74.–78. mgr.

⁽¹¹²⁾ Dæmi um þetta er að sé félagi veittur styrkur til fjárfestingar í byggðarlagi sem njóta má byggðastyrkja verður því ekki haldið fram að sú ráðstöfun minnki ekki útgjöld sem almennt falla til í rekstri þess þegar til þess er litið að félagið hefði ekki ráðist í fjárfestinguna ef styrkurinn hefði ekki fengist.

⁽¹¹³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 8. desember 2011, *France Télécom SA gegn framkvæmdastjórn*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 43.–50. mgr. Rökrétt er að þetta gildi einnig þegar fyrirtæki er leyst undan greiðslu kostnaðar vegna réttindabreytingar opinberra starfsmanna sem leiðir til þess að staða þeirra verður svipuð því sem gerist hjá keppinautum fyrirtækisins, enda hefur fyrirtækið hagræði af slíkri ráðstöfun (en um þetta ríkti áður nokkur óvissa í kjölfar dóms Almenna dómstólsins frá 16. mars 2004, *Danske Busvognmænd gegn framkvæmdastjórn*, T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, 57. mgr.). Að því er varðar bætur fyrir óafturkræfan kostnað kemur einnig til álíta dómur Almenna dómstólsins frá 11. febrúar 2009, *Iride SpA og Iride Energia SpA gegn framkvæmdastjórn*, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, 46.–56. mgr.

⁽¹¹⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 87.–95. mgr.

⁽¹¹⁵⁾ Stjtið. ESB L 161, 13.6.2013, bls. 12–36, og EES-viðbætur nr. 34, 13.6.2013, bls. 1.

⁽¹¹⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 27. mars 1980, *Amministrazione delle finanze dello Stato*, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, 29.–32. mgr.

⁽¹¹⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 27. september 1988, *Asteris AE o.fl. gegn gríska ríkinu*, sameinuð mál 106–120/87, ECLI:EU:C:1988:457, 23. og 24. mgr.

⁽¹¹⁸⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 1. júlí 2010, *Nuova Terni Industrie Chimiche SpA gegn framkvæmdastjórn*, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, 59.–63. mgr. og 140.–141. mgr., en í honum kemur fram að fyrirtæki teljist ekki hafa hagræði af greiðslu eignarnámsbóta, en framhald á slíkum greiðslum eftirá geti talist ríkisaðstoð.

72. Ekki er útilokað að fyrirtæki geti haft hagræði af tiltekinni ráðstöfun þótt betur sé búið að fyrirtækjum í sömu samkeppnisgrein í öðrum EES-ríkjum⁽¹¹⁹⁾, því að beiting hugtaksins hagræði miðast við að fram fari greining á fjárhagsstöðu fyrirtækis í því laga- og rekstrarumhverfi sem það býr sjálft við, annars vegar með og hins vegar án ráðstöfunarinnar sem um ræðir.

4.2. Markaðsfjárfestaprófið

4.2.1. Inngangur

73. Lög Evrópska efnahagssvæðisins gilda með sama hætti óháð því hvernig reglum um eignarrétt er háttað⁽¹²⁰⁾ og þau hafa engin ákvæði að geyma sem takmarka rétt stjórnvalda í EES-ríkjunum til að stunda atvinnurekstur. Hvers kyns viðskipti sem stjórnvöld eiga aðild að með beinum eða óbeinum hætti⁽¹²¹⁾ falla engu að síður undir þær reglur sem gilda um ríkisaðstoð á efnahagssvæðinu.
74. Viðskipti opinberra aðila (þ.á m. fyrirtækja í opinberri eigu) fela ekki í sér hagræði fyrir mótaðila viðskiptanna, og teljast því ekki ríkisaðstoð, ef þau fara fram í samræmi við skilmála sem gilda við venjulegar markaðsaðstæður⁽¹²²⁾. Þessi regla hefur verið útfærð nánar með tilliti til ýmissa tegunda viðskipta. Í dómstólum Evrópska efnahagssvæðisins hefur mótast svonefnd „markaðsfjárfestaregla“ sem notuð er til að úrskurða hvort ríkisaðstoð hafi verið veitt í tengslum við opinberar fjárfestingar (einkum þegar þær eru fólgnar í eiginfjárframlagi). Til þess að unnt sé að ákvarða hvort fjárfesting opinbers aðila hefur í för með sér ríkisaðstoð er nauðsynlegt að meta hvort einkafyrirtæki af svipaðri stærð, sem rekið er við venjuleg skilyrði á almennum markaði, hefði við svipaðar aðstæður getað talið rétt að takast slíka fjárfestingu á hendur⁽¹²³⁾. Með svipuðum hætti hefur mótast í dómstólum Evrópska efnahagssvæðisins svonefnt „einkalánveitandapróf“ sem notað er til að ganga úr skugga um hvort endurnýjun lánasamninga opinberra lánveitenda hefur í för með sér ríkisaðstoð með því að bera athafnir opinbers lánveitanda saman við þær ákvarðanir sem ætla má að einkalánveitendur myndu taka við svipaðar aðstæður⁽¹²⁴⁾. Loks hefur mótast í dómstólum Evrópska efnahagssvæðisins svonefnt „einkaseljandapróf“ sem notað er til að meta hvort eignasala opinbers aðila hefur í för með sér ríkisaðstoð, þegar litið er til þess hvort einkarekið fyrirtæki hefði getað selt eignirnar við sama eða hærra verði við venjulegar markaðsaðstæður⁽¹²⁵⁾.
75. Líta má á þessi próf sem tilbrigði við eitt og sama grunnstef, þ.e. þá reglu að háttsemi opinberra aðila skuli borin saman við ákvarðanir sambærilegra einkafyrirtækja sem starfa við venjulegar markaðsaðstæður til þess að skera úr um hvort viðskipti opinberu aðilanna feli í sér hagræði fyrir mótaðila þeirra. Í þessum leiðbeinandi reglum Eftirlitsstofnunar EFTA verður því almennt vísað til „markaðsfjárfestaprófsins“ sem víðeigandi aðferðar til að meta hvort ýmis viðskipti opinberra aðila hafa farið fram í samræmi við skilmála sem gilda við

⁽¹¹⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 2. júlí 1974, *ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 17. mgr. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 29. september 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías gegn framkvæmdastjórn*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 85. mgr.

⁽¹²⁰⁾ Ákvæði 125. gr. EES-samningsins hljóðar svo: „Samningur þessi hefur engin áhrif á reglur samningsaðila um skipan eignarréttar.“

⁽¹²¹⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 10. júlí 1986, *belgíska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 12. mgr.

⁽¹²²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. júlí 1996, *SFEI o.fl.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60. og 61. mgr.

⁽¹²³⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 21. mars 1990, *belgíska ríkið gegn framkvæmdastjórn („Tubemeuse“)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 29. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 21. mars 1991, *ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn („Alfa Romeo“)*, C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, 18. og 19. mgr., dómur Almenna dómstólsins frá 30. apríl 1998, *Cityflyer Express gegn framkvæmdastjórn*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 51. mgr., dómur Almenna dómstólsins frá 21. janúar 1999, *Neue Maxhütte Stahlwerke og Lech-Stahlwerke gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-129/95, T-2/96 og T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, 104. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

⁽¹²⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. nóvember 2007, *spænska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698, dómur Evrópudómstólsins frá 24. janúar 2013, *Frucona gegn framkvæmdastjórn*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, og dómur Evrópudómstólsins frá 29. júní 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

⁽¹²⁵⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 28. febrúar 2012, *Land Burgenland og austurríska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-268/08 og T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90.

venjulegar markaðsaðstæður og hvort mótaðilarnir hafa þannig haft af þeim hagræði (umfram það sem verið hefði við venjulegar markaðsaðstæður). Undirkaflar 4.2.2. og 4.2.3 hafa að geyma umfjöllun um almenn sjónarmið og forsendur sem ráða beitingu markaðsfjárfestaprófsins.

4.2.2. Almenn sjónarmið

76. Tilgangur markaðsfjárfestaprófsins er að meta hvort fyrirtæki hafi haft hagræði af þeirri ákvörðun ríkisins að haga málum sínum með öðrum hætti en atvinnurekandi á almennum markaði hefði gert í tengslum við tiltekin viðskipti. Í því tilliti skiptir ekki máli hvort skynsamlegt getur talist fyrir opinberu aðilana að nota íhlutun sína sem lið í framkvæmd opinberrar stefnu (til dæmis aðgerðum til að draga úr atvinnuleysi). Á sama hátt skiptir það ekki höfuðmáli hvort rekstur mótaðilans er arðbær eða óarðbær þegar ákvarðað er hvort viðskiptin samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði. Þar ræður úrslitum hvort opinberu aðilarnir teljast hafa hagað málum eins og atvinnurekandi á almennum markaði hefði gert við svipaðar aðstæður. Að öðrum kosti hefur fyrirtækið sem fyrirgreiðsluna hlýtur haft af henni fjárhagslegt hagræði umfram það sem verið hefði við venjulegar markaðsaðstæður ⁽¹²⁶⁾, og öðlast þannig forskot á keppinauta sína ⁽¹²⁷⁾.
77. Við framkvæmd markaðsfjárfestaprófsins ber aðeins að líta til ávinnings og skuldbindinga sem tengjast hlutverki ríkisins sem atvinnurekanda – ekki þeirra sem tengjast hlutverki þess sem stjórnvalds ⁽¹²⁸⁾. Raunar á markaðsfjárfestaprófið almennt ekki við í tengslum við þá starfsemi ríkisins sem það annast sem opinbert stjórnvald en ekki sem atvinnurekandi. Dæmi um þetta er að hlutist ríkið til um mál af ástæðum sem lúta að almennri opinberri stefnumörkun (til að mynda í því skyni að auka félagslegan jöfnuð eða styrkja byggð í landinu) getur háttsemi þess verið skynsamleg þegar litið er til opinberra stefnumála en byggst um leið á sjónarmiðum sem atvinnurekandi á almennum markaði myndi að jafnaði ekki taka til greina. Við beitingu markaðsfjárfestaprófsins ber því að horfa framhjá öllu því sem varðar eingöngu hlutverk EES-ríkis sem opinbers stjórnvalds (til að mynda sjónarmiðum sem lúta að félagslegum þáttum, byggðamálum eða hag einstakra atvinnugreina) ⁽¹²⁹⁾.
78. Þegar metið er hvort tiltekin íhlutun hins opinbera samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði verður athugunin að miðast við vitneskju sem fyrir lá þegar íhlutunin var ákveðin ⁽¹³⁰⁾. Sérhver varkár atvinnurekandi á almennum markaði myndi að jafnaði meta

⁽¹²⁶⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 208. mgr.

⁽¹²⁷⁾ Um þetta efni kemur til álita dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn* gegn *EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 90. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 15. mars 1994, *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 19. maí 1999, *ítalíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 16. mgr.

⁽¹²⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn* gegn *EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79.–81. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 10. júlí 1986, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 10. júlí 1986, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 14. september 1994, *spænska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-278/92 til C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 28. janúar 2003, *þýska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134. mgr.

⁽¹²⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn* gegn *EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79, 80. og 81. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 10. júlí 1986, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 10. júlí 1986, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 14. september 1994, *spænska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-278/92 til C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 28. janúar 2003, *þýska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134. mgr., dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, dómur Almenna dómstólsins frá 24. september 2008, *Kahla Thüringen Porzellan* gegn *framkvæmdastjórn*, T-20/03, ECLI:EU:T:2008:395, og dómur Almenna dómstólsins frá 17. október 2002, *Linde* gegn *framkvæmdastjórn*, T-98/00, ECLI:EU:T:2002:248.

⁽¹³⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn* gegn *EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 83., 84. og 85. og 105. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 16. maí 2002, *franska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn* (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 71. og 72. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 30. apríl 1998, *Cityflyer Express* gegn *framkvæmdastjórn*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 76. mgr.

sjálfur á grundvelli slíkrar vitneskju hvort áætlanir hans um tiltekið verkefni eru raunhæfar og hversu líklegt það er til að skila arði ⁽¹³¹⁾, til að mynda með gerð viðskiptaáætlunar. Ekki er nægilegt að treysta á fjárhagslegt mat sem fram fer eftir á og felur í sér þá niðurstöðu að fjárfesting EES-ríkisins hafi reynst arðbær þegar upp var staðið ⁽¹³²⁾.

79. Þá staðhæfingu stjórnvalda í EES-ríki að þau hafi hagað málum sínum eins og atvinnurekandi á almennum markaði verður að styðja, leiki á henni nokkur vafi, með því að sýna fram á að þau hafi lagt til grundvallar viðskiptunum efnahagslegt mat svipað því sem atvinnurekandi á almennum markaði sem tekur ákvarðanir á skynsamlegum forsendum (og stundar rekstur svipaðan þeim sem hlutaðeigandi opinber aðili hefur með höndum) hefði látið fara fram við svipaðar aðstæður til þess að áætla arðsemi eða fjárhagslega kosti viðskiptanna ⁽¹³³⁾.
80. Úrskurður um það hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði verður að byggjast á heildarmati á áhrifum viðskiptanna á fyrirtækið sem á í hlut, án tillits til þess hvort atvinnurekendur á almennum markaði hefðu getað staðið að viðskiptunum með nákvæmlega sama hætti. Dæmi um þetta er að ekki verður girt fyrir að markaðsfjárfestaprófið geti átt við með því einu að vísa til þess að ríkið hafi nýtt sér skattkerfistengdar ráðstafanir í tengslum við viðskiptin ⁽¹³⁴⁾.
81. Þegar íhlutun hins opinbera er fólgin í nokkrum aðgreindum ráðstöfunum sem gerðar eru hver á eftir annarri má í sumum tilvikum líta á þær sem eina ráðstöfun með tilliti 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Þetta getur einkum átt við þegar um er að ræða röð slíkra ráðstafana sem tengjast með svo nánum hætti, einkum þegar litið er til tímans sem líður milli þeirra, tilgangsins að baki þeim og aðstæðnanna sem þær eru gerðar við, að þær verða ekki greindar í sundur ⁽¹³⁵⁾. Röð ráðstafana sem fela í sér íhlutun hins opinbera má til að mynda meta sem eina ráðstöfun ef þær eru allar gerðar í tengslum við eitt og sama fyrirtæki á fremur stuttu tímabili, eru allar tengdar innbyrðis, eða voru allar fyrirhugaðar eða fyrirsjáanlegar þegar fyrsta ráðstöfunin var gerð. Standi aftur á móti þannig á að af tveimur ráðstöfunum megi rekja þá síðari til atburða sem voru ekki fyrirsjáanlegir þegar sú fyrri var gerð ⁽¹³⁶⁾ ber að jafnaði að meta þær hvora í sínu lagi.
82. Við mat á því hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði ber að íhuga alla málavexti sem nokkru geta ráðið um niðurstöðuna. Við tiltekna óvenjulegar aðstæður er til að mynda hugsanlegt að vöru- eða þjónustukaup stjórnvalds teljist ekki samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði enda þótt markaðsverð hafi verið greitt ⁽¹³⁷⁾.

⁽¹³¹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn gegn EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82.–85. og 105. mgr.

⁽¹³²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn gegn EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 85. mgr.

⁽¹³³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn gegn EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82.–85. mgr. Til álita kemur einnig dómur Evrópudómstólsins frá 24. október 2013, *Land Burgenland gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 61. mgr. Mat sem miðast við vitneskju sem fyrir lá þegar viðskiptin áttu sér stað getur verið misjafnlega ítarlegt eftir því hversu flókin viðskiptin voru og hversu mikil verðmæti voru í húfi í eignum, vöru og þjónustu. Að jafnaði ber að standa þannig að mati af þessu tagi að leitað sé aðstoðar sérfræðinga með tilhlýðilega þekkingu og reynslu. Matið verður jafnan að byggjast á málefnalegum forsendum og það má ekki litast af sjónarmiðum sem varða opinber stefnumál. Matsgerðir óháðra sérfræðinga geta styrkt trúverðugleika matsins enn frekar.

⁽¹³⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 5. júní 2012, *framkvæmdastjórn gegn EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 88. mgr.

⁽¹³⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. mars 2013, *Bouygues og Bouygues Télécom gegn framkvæmdastjórn o.fl.*, sameinuð mál C-399/10 P og C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 104. mgr., dómur Almenna dómstólsins frá 13. september 2010, *gríska ríkið o.fl. gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-415/05, T-416/05 og T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 177. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 15. september 1998, *BP Chemicals gegn framkvæmdastjórn*, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, 170. og 171. mgr.

⁽¹³⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 19. desember 2012 í máli SA.35378 Fjárframlög til flugvallarins Berlin Brandenburg í Þýskalandi (Stjtið. ESB C 36, 8.2.2013, bls. 10), 14.–33. forsenda.

⁽¹³⁷⁾ Í dómsorði Almenna dómstólsins frá 28. janúar 1999, *BAI gegn framkvæmdastjórn*, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, 74.–79. mgr., var byggt á því að með vísan til málavaxta væri ástæða til að álykta að farmiðakaup stjórnvalda af P&O Ferries hefðu ekki átt sér stað til að fullnægja raunverulegri þörf og stjórnvöld hefðu því ekki hagað málum með svipuðum hætti og einkaaðili hefði gert ef viðskiptin hefðu farið fram á almennum markaði. P&O Ferries hefði því haft hagræði af kaupnum umfram það sem verið hefði við venjulegar markaðsaðstæður, og allar greiðslur á grundvelli kaupsamningsins yrðu þannig að teljast ríkisaðstoð.

4.2.3. Samræmi staðfest við skilmála sem gilda á almennum markaði

83. Þegar markaðsfjárfestaprófinu er beitt er gagnlegt að gera greinarmun á aðstæðum þar sem koma má við beinni staðfestingu á samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði með vísan til markaðsgagna sem varða sérstaklega viðskiptin sem um ræðir og aðstæðum þar sem engin slík gögn liggja fyrir og nauðsynlegt er að nota aðrar tiltækar aðferðir til að meta hvort viðskiptin samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði.

4.2.3.1. Tilvik þar sem koma má við beinni staðfestingu á samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði

84. Beinni staðfestingu á því að tiltekin viðskipti samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði verður komið við með athugun á markaðsupplýsingum sem varða sérstaklega þau viðskipti í eftirtöldum tilvikum:

- i) Þegar viðskipti opinberra aðila og einkaaðila fara fram „jöfnum fæti“.
- ii) Þegar um er að ræða sölu eða kaup á eign, vöru eða þjónustu (eða önnur sambærileg viðskipti) á grundvelli samkeppnisútbóðs sem er óskilyrt og haldið að teknu tilliti til gagnsæis og jafnræðis.

85. Ef ráða má af markaðsupplýsingum sem varða sérstaklega slík viðskipti að þau samræmist ekki skilmálum sem gilda á almennum markaði ber að jafnaði ekki að nota aðrar virðingaraðferðir með það fyrir augum að komast að annarri niðurstöðu ⁽¹³⁸⁾.

i) Viðskipti „jöfnum fæti“

86. Þegar viðskipti opinberra aðila og einkaaðila sem búa við sambærilegar aðstæður lúta sömu skilmálum (og þeim fylgir þar með sambærileg áhætta og hagnaðarvon) (viðskipti „jöfnum fæti“) ⁽¹³⁹⁾, en þannig háttar iðulega til í samstarfsverkefnum hins opinbera og einkaaðila, má að jafnaði draga af því þá ályktun að viðskiptin samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði ⁽¹⁴⁰⁾. Ef opinber aðili og einkaaðilar sem búa við sambærilegar aðstæður taka þátt í sömu viðskiptum á sama tíma en með ólíkum skilmálum er það aftur á móti venjulega vísbinding um að íhlutun opinbera aðilans samræmist ekki skilmálum sem gilda á almennum markaði ⁽¹⁴¹⁾.

87. Til þess að viðskipti geti talist fara fram „jöfnum fæti“ þarf nánar tiltekið að líta til eftirtalinnna atriða:

- a) Hvort opinberu aðilarnir og einkaaðilarnir ákveða og framkvæma viðskipti sín á sama tíma eða nokkur tími hefur liðið þar á milli og breytingar jafnframt orðið á efnahagsumhverfi.
- b) Hvort viðskipti opinberu aðilanna og allra einkaaðilanna sem eiga í hlut fara fram með sömu skilmálum, og þá einnig að teknu tilliti til þess að áhætta getur aukist eða minnkað frá einum tíma til annars.

⁽¹³⁸⁾ Um þetta efni kemur til álita dómur Evrópudómstólsins frá 24. október 2013, *Land Burgenland* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. og 95. mgr. Í því máli var einkum á því byggt að þegar stjórnvald selur fyrirtæki fyrir tilstuðlan útbóðs sem vel er staðið að megi ganga að því sem vísu að markaðsverð sé hliðstætt hæsta tilboði (þeirra sem eru bindandi og bjóðanda er treystandi til að standa við), án þess að nauðsynlegt sé að beita öðrum virðingaraðferðum, svo sem úttekt óháðra sérfræðinga.

⁽¹³⁹⁾ Skilmálarnir teljast ekki hinir sömu ef opinberir aðilar og einkaaðilar gerast aðilar að tilteknum viðskiptum með sömu skilmálum en á ólíkum tíma, þegar þannig háttar til að efnahagsaðstæður hafa tekið einhverjum þeim breytingum sem geta varðað viðskiptin.

⁽¹⁴⁰⁾ Um þetta efni kemur til álita dómur Almenna dómstólsins frá 12. desember 2000, *Alitalia* gegn *framkvæmdastjórn*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81. mgr.

⁽¹⁴¹⁾ Á hinn bóginn gildir einnig að fari viðskiptin fram með ólíkum hætti og á mismunandi tíma hefur það eitt að skilmálar eru mismunandi engin úrslitaáhrif á það (á hvorn veginn sem vera skal) hvort viðskipti opinbera aðilans teljast vera í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði.

- c) Hvort viðskipti einkaaðilanna hafa eiginlegt efnahagslegt vægi og eru ekki aðeins táknræn eða of lítil til að skipta verulegu máli ⁽¹⁴²⁾.
88. Hvort opinberu aðilarnir og einkaaðilarnir sem eiga í hlut búa við sambærilegar aðstæður með tilliti til viðskiptanna, til að mynda að því er varðar fjárhagstengsl sem þegar kunna að vera milli þeirra og fyrirtækjanna sem um ræðir (sjá undirkafla 4.2.3.3) ^(142a), samlegðaráhrifa sem hugsanlegt er að ná fram ⁽¹⁴³⁾, hversu gott samræmi er í því hvaða kostnaður fellur á einstaka fjárfesta vegna viðskiptanna ⁽¹⁴⁴⁾ og hvers kyns annarra aðstæðna opinbera aðilans eða einkaaðilans sem gætu skekkt eðlilegan samanburð milli þeirra. Hugsanlegt er að skilyrðið um að viðskipti fari fram „jöfnum fæti“ eigi ekki við í tilteknum tilvikum þar sem þátttaka hins opinbera í fjárfestingunni er þess eðlis (þ.e. óvenjulegrar gerðar eða mjög mikil að vöxtum) að atvinnurekandi á almennum markaði gæti ekki með góðu móti staðið að henni á sama hátt.
- ii) Sala eða kaup á eign, vöru eða þjónustu (eða önnur sambærileg viðskipti) á grundvelli samkeppnisútbóðs sem er óskilyrt og haldið að teknu tilliti til gagnsæis og jafnræðis
89. Fari sala eða kaup á eign, vöru eða þjónustu (eða önnur sambærileg viðskipti ⁽¹⁴⁵⁾) fram á grundvelli samkeppnisútbóðs ⁽¹⁴⁶⁾ sem er óskilyrt og haldið að teknu tilliti til gagnsæis og jafnræðis í samræmi við reglur EES-samningsins um opinber innkaup ⁽¹⁴⁷⁾ (sbr. 90. til 94. mgr.) má ætla að þau viðskipti samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði að því tilskildu að tilhlýðilegar forsendur hafi ráðið vali á kaupanda eða seljanda, í samræmi við ákvæði 95. og 96. mgr. Ákvæði stjórnvöld í EES-ríki aftur á móti að styðja tiltekna atvinnustarfsemi af ástæðum sem lúta að opinberri stefnumörkun og halda til að mynda útbóð til þess að ákvarða fjárhæð styrkjanna, svo sem til þess að styðja raforkuframleiðslu með endurnýjanlegum orkugjöfum eða til að tryggja tiltekna orkuvinnslugetu, fellur slíkt ekki
-
- ⁽¹⁴²⁾ Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins leit til að mynda svo á í málinu Citynet Amsterdam að hlutur tveggja einkaaðila í tilteknu félagi, sem nam þriðjungi allra hlutafjárframlaga (að teknu tilliti til þess einnig hvernig heildarskiptingu hlutafjáreignarinnar var háttáð og að eignarhluturinn var nægilega stór til að mynda minnihluta sem staðið gat gegn hvers kyns ákvörðunum um viðskiptastefnu félagsins), gæti talist hafa efnahagslegt vægi (til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2008/729/EB frá 11. desember 2007 um ríkisaðstoð C-53/2006 Citynet Amsterdam, Hollandi (Stjtið. ESB L 247, 16.9.2008, bls. 27), 96.–100. forsenda). Í máli N 429/10 Agricultural Bank of Greece (ATE) háttáði aftur á móti svo til (Stjtið. ESB C 317, 29.10.2011, bls. 5) að framlag einkafyrirtækja nam aðeins 10% fjárfestingarinnar í heild, en framlag ríkisins 90%, og framkvæmdastjórnin ályktaði því að skilyrðum fyrir því að telja viðskipti hafa farið fram „jöfnum fæti“ væri ekki fullnægt þar eð nýju hlutafjárframlagi ríkisins hefði hvorki fylgt sambærilegt framlag hluthafa í hópi einkaaðila né hefði það verið í réttu hlutfalli við hlutafjáreign ríkisins. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 12. desember 2000, *Alitalia* gegn framkvæmdastjórn, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81. mgr.
- ^(142a) Ákvörðun Eftirlitstofnunar EFTA nr. 273/14/COL frá 9. júlí 2014 um fjármögnun Scandinavian Airlines („SAS“) með nýju veltiláni (Stjtið. ESB L 295, 12.11.2015, bls. 47, og EES-viðbætur nr. 68, 12.11.2015, bls. 3).
- ⁽¹⁴³⁾ Þá verður rekstrarlegur tilgangur aðilanna að vera sá sami, sjá ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2005/137/EB um ríkisaðstoð C-25/2002 Eignarhlutur Vallóníuhéraðs í Carsid SA (Stjtið. ESB L 47, 18.2.2005, bls. 28), 67.–70. forsenda.
- ⁽¹⁴⁴⁾ Undir slíkan viðskiptakostnað getur fallið kostnaður hvers fjárfestis af áreiðanleikakönnun vegna verkefnisins, kostnaður við gerð samningsskilmála og kostnaður af því að fylgjast með ávöxtun fjárfestingarinnar á samningstímanum. Sem dæmi má nefna að taki lánastofnanir í opinberri eigu jafnan á sig kostnað af áreiðanleikakönnun sem fram fer í tengslum við lánveitingu vegna fjárfestingarverkefnis nægir þátttaka einkafjárfesta í verkefninu miðað við sömu ávöxtunarkröfu ekki til að girða fyrir að um ríkisaðstoð kunni að vera að ræða.
- ⁽¹⁴⁵⁾ Til dæmis leiga á tilteknum vörum eða úthlutun nytjaleyfa vegna nýtingar náttúruauðlinda í hagnaðarskyni.
- ⁽¹⁴⁶⁾ Í tengslum við ríkisaðstoð vísa dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins oft til „opinna“ útbóða (til álita kemur meðal annars dómur Almenna dómstólsins frá 5. ágúst 2003, *P&O European Ferries (Vizcaya)* gegn framkvæmdastjórn, sameinuð mál T-116/01 og T-118/01, ECLI:EU:T:2003:217, 117. og 118. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 24. október 2013, *Land Burgenland* gegn framkvæmdastjórn, sameinuð mál C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. mgr.). Orðið „opin“ er þó ekki notað í sérstöku samhengi við útbóðsaðferðir í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/24/ESB frá 26. febrúar 2014 um opinber innkaup og niðurfellingu tilskipunar 2004/18/EB eða tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/25/ESB frá 26. febrúar 2014 um innkaup stofnana sem annast vatnsveitu, orkuveitu, flutninga og pósthjónustu og um niðurfellingu tilskipunar 2004/17/EB (Stjtið. ESB L 94, 28.3.2014, bls. 65), sem felldar hafa verið inn í EES-samninginn sem 2. og 4. liður XVI. viðauka við samninginn, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 97/2016 (bíður birtingar). Af þeim sökum virðist heppilegra að nota orðið „samkeppnisútbóð“. Ætlunin er ekki að víkja með því frá þeim efnislegu skilyrðum sem móttast hafa í dómaframkvæmd.
- ⁽¹⁴⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 7. desember 2000, *Telustria*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, 62. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 3. desember 2001, *Bent Moustén Vestergaard*, C-59/00, ECLI:EU:C:2001:654, 20. mgr. Til álita kemur einnig túlkunarorðsending framkvæmdastjórnarinnar um hvaða ákvæðum Bandalagslögjafar skuli beitt að því er varðar verk- og þjónustusamninga sem falla ekki, eða aðeins að hluta, undir ákvæði tilskipana um opinber innkaup (Stjtið. ESB C 179, 1.8.2006, bls. 2).

undir ákvæði þessa undirliðar ii). Við slíkar aðstæður getur útboð aðeins þjónað þeim tilgangi að tryggja að veitt aðstoð verði sem minnst, en ekki girt fyrir að fyrirtæki hafi hagræði af viðskiptunum.

90. Útboðið verður að vera samkeppnisútboð til þess að allir bjóðendur sem áhuga og bolmagn hafa geti tekið þátt í því.
91. Útboðið verður að einkennast af gagnsæi til þess að allir bjóðendur sem áhuga hafa geti haft jafngóðan og jafngreiðan aðgang að upplýsingum á hverju stigi útboðsins. Aðgangur að upplýsingum, nægilegt ráðrúm fyrir alla bjóðendur sem áhuga kunna að hafa og skýrar reglur um val á bjóðendum og samningsgerð eru allt nauðsynlegar forsendur þess að útboð geti talist gagnsætt. Útboð verður að kynna nægilega vel til þess að allir bjóðendur sem áhuga kunna að hafa frétti af því. Eðli þeirrar eignar, vöru eða þjónustu sem útboðið tekur til ræður því hversu umfangsmikil kynningin þarf að vera til þess að nægilega vel teljist staðið að henni í hverju tilviki. Eignir, vörur og þjónustu sem telja má að geti vakið áhuga bjóðenda sem reka starfsemi í fleiri en einu Evrópulandi eða á alþjóðavettvangi, vegna verðmætis eða af öðrum ástæðum, ber að kynna með einhverjum þeim hætti sem ýtir undir þátttöku bjóðenda sem reka slíka starfsemi ^(147a).
92. Til þess að tryggt megi vera að viðskiptin sem fara fram á grundvelli útboðsins samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði er nauðsynlegt að gætt sé jafnræðis allra bjóðenda á öllum stigum útboðs og að þegar í upphafi liggi fyrir málefnalegar reglur um val á bjóðendum og gerð samnings. Jafnræði bjóðenda ber að tryggja með því að haga reglum um samningsgerð með þeim hætti að bera megi tilboð saman og meta þau á hlutlægum forsendum.
93. Ef notaðar eru þær aðferðir við opinber innkaup sem fjallað er um í tilskipunum um opinber innkaup ⁽¹⁴⁸⁾ og öllum ákvæðum um þær fylgt getur öllum ofangreindum kröfum talist fullnægt á þeim grundvelli að því tilskildu að farið sé að öllum skilmálum um notkun hverrar aðferðar um sig. Þetta gildir þó ekki við tiltekna aðstæður þar sem ógerningur er að skera úr um markaðsverð, til að mynda þegar innkaupaáðferðin er samningskaup án undangenginnar auglýsingar. Berist aðeins eitt tilboð er að jafnaði ekki unnt að skera úr um markaðsverð með notkun þeirrar aðferðar nema við eigi annaðhvort i) að aðferðinni sé beitt með þeim hætti að einkar öflugar ráðstafanir séu gerðar til þess að tryggja eiginlega og árangursríka samkeppni og ekki blasi við að aðeins eitt fyrirtæki sé í þeirri stöðu að geta lagt fram trúverðugt tilboð eða ii) að stjórnvöld gangi úr skugga um það með öðrum aðferðum að niðurstaðan samsvari markaðsverði.
94. Útboð sem haldið er vegna sölu á eign, vöru eða þjónustu telst óskilyrt þegar hverjum þeim kaupanda sem áhuga kann að hafa er almennt frjálst að kaupa eignina, vöruna eða þjónustuna sem um ræðir og hafa hana til eigin nota óháð því hvort hann hefur tiltekna atvinnustarfsemi með höndum. Ef það skilyrði er sett að kaupandi verði að taka á sig sérstakar skuldbindingar gagnvart stjórnvöldum eða vinna í þágu almannahagsmuna á einhvern þann hátt sem seljandi í einkaeigu hefði ekki gert kröfu um – að frátöldum skuldbindingum sem leiðir af almennum ákvæðum landslaga eða ákvörðun skipulagsyfirvalda – getur útboðið ekki talist óskilyrt.
95. Við sölu opinberra aðila á eignum, vörum eða þjónustu má val á kaupanda aðeins ráðast af því hver býður hæsta verðið ⁽¹⁴⁹⁾, að teknu tilliti til almennra samningsskilmála sem settir eru (og varða til að mynda sölutryggingu seljanda eða aðrar skuldbindingar sem gilda skulu þegar

^(147a) Dómur EFTA-dómstólsins frá 22. júlí 2013 í máli E-9/12, *Íslenska ríkið gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2013, s. 454, 66.–70. mgr.

⁽¹⁴⁸⁾ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/24/ESB frá 26. febrúar 2014 um opinber innkaup og niðurfellingu tilskipunar 2004/18/EB (Stjtið. ESB L 94, 28.3.2014, bls. 65) og tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/25/ESB frá 26. febrúar 2014 um innkaup stofnana sem annast vatnsveitu, orkuveitu, flutninga og pósthjónustu og um niðurfellingu tilskipunar 2004/17/EB (Stjtið. ESB L 94, 28.3.2014, bls. 243), sem felldar hafa verið inn í EES-samninginn sem 2. og 4. liður XVI. viðauka við samninginn, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 97/2016 (bíður birtingar).

⁽¹⁴⁹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 28. febrúar 2012, *Land Burgenland og austurríska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-268/08 og T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87. mgr. EFTA-dómstóllinn tók svipaða afstöðu að því er varðaði mál sem tengdist leigu á tiltekinni eign í dómi sínum frá 27. janúar 2014 í máli E-1/13, *Míla gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2014, s. 4, 81. mgr.

gengið hefur verið frá sölu). Aðeins skal taka til greina trúverðug⁽¹⁵⁰⁾ og bindandi tilboð⁽¹⁵¹⁾.

96. Við kaup opinberra aðila á eignum, vörum eða þjónustu ber að gæta jafnræðis bjóðenda í tengslum við hvers kyns sérstaka fyrirvara sem settir eru, og slíkir fyrirvarar verða að hafa náin og málefnaleg tengsl við samningsefnið og við þau fjárhagslegu markmið sem stefnt er að með útbóðinu. Fyrirvararnir mega ekki koma í veg fyrir að hagkvæmasta tilboðið samræmist markaðsverði. Útbóðsreglur ber því að skilgreina með þeim hætti að fram geti farið raunhæft samkeppnisútbóð sem leiðir til þess að bjóðandinn sem samið er við njóti eðlilegrar ávöxtunar, en ekkert umfram það. Þetta merkir í raun að halda ber útbóð með sérstakri áherslu á verðþátt tilboða, eða útbóð af öðru tagi sem líklegt má telja að leiði til niðurstöðu á samkeppnisgrundvelli (þar koma t.d. til greina „niðurboð“ af tilteknu tagi sem haldin eru á grundvelli nægilegra skýrra reglna).

- 4.2.3.2. Notkun samanburðarmats eða annarra virðingaraðferða til að skera úr um hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði

97. Ef viðskipti hafa farið fram á grundvelli útbóðs eða „jöfnum fæti“ er það bein og ákveðin vísibending um að þau hafi samræmt skilmálum sem gilda á almennum markaði. Aftur á móti gildir einnig að þótt viðskipti hafi ekki farið fram á grundvelli útbóðs eða skilmálar þess ekki verið með þeim hætti að hið opinbera og einkaaðilar hafi staðið „jöfnum fæti“ er það ekki næg ástæða til að álykta að viðskiptin hafi ekki átt sér stað í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði⁽¹⁵²⁾. Í slíkum tilvikum má eftir sem áður skera úr um hvort viðskiptin samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði á grundvelli i) samanburðarmats eða ii) annarra virðingaraðferða⁽¹⁵³⁾.

i) Samanburðarmat

98. Til þess að geta slegið því föstu hvort viðskipti hafa farið fram í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði má meta þau í ljósi þeirra skilmála sem gilt hafa í sambærilegum viðskiptum sambærilegra einkaaðila við sambærilegar aðstæður (samanburðarmat).
99. Til þess að unnt sé að velja viðskipti sem talist geta tilhlýðilegur samanburður er nauðsynlegt að huga sérstaklega að því hvers konar fyrirtæki á í hlut (hvort það er til að mynda fyrirtækjasamsteypa, vogunarsjóður eða langtímafjárfestir sem hyggst sækja sér hagnað af viðskiptunum á löngu tímabili), hvers eðlis viðskiptin eru (til dæmis hlutafjárframlag eða lánasamningur) og á hvaða markaði eða mörkuðum viðskiptin eiga sér stað (til dæmis á fjármálamarkaði, hraðvaxandi tæknimarkaði, veitukerfamarkaði eða grunnvirkjamarkaði). Upplýsingar um hvenær viðskiptin fóru fram skipta jafnframt einkar miklu máli ef umtalsverðar breytingar hafa orðið á efnahagsumhverfi. Nauðsynlegt getur reynst, eftir því sem við á, að laga forsendurnar sem liggja tiltækum samanburðarviðskiptum til grundvallar að sérstökum einkennum viðskiptanna sem ríkið stendur að (til að mynda aðstæðum fyrirtækisins sem fyrirgreiðsluna hlýtur og markaðnum sem um ræðir)⁽¹⁵⁴⁾. Hugsast getur að samanburður við viðskipti á almennum markaði sé óheppileg aðferð til að ákvarða markaðsverð ef engin

⁽¹⁵⁰⁾ Tilboð sem fram kemur án þess að sala hafi verið auglýst getur einnig verið trúverðugt, eftir málavöxtum hverju sinni, einkum ef það er bindandi (til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 13. desember 2011, *Konsum Nord* gegn *framkvæmdastjórn*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 73., 74. og 75. mgr.).

⁽¹⁵¹⁾ Tilboð sem aðeins felur í sér tilkynningu en engar lagalegar skuldbindingar yrði til að mynda ekki tekið til greina í útbóðinu, og kemur þar til álita dómur Almenna dómstólsins frá 28. febrúar 2012, *Land Burgenland og austurríska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-268/08 og T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 13. desember 2011, *Konsum Nord* gegn *framkvæmdastjórn*, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 67. og 75. mgr.

⁽¹⁵²⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 12. júní 2014, *Sarc* gegn *framkvæmdastjórn*, T-488/11, ECLI:EU:T:2014:497, 98. mgr.

⁽¹⁵³⁾ Þegar markaðsverð er ákveðið með viðskiptum „jöfnum fæti“ eða með útbóði verður slíkri niðurstöðu ekki hnekkð með notkun annarra virðingaraðferða, svo sem úttekt óháðra sérfræðinga (um það kemur til álita dómur Evrópudómstólsins frá 24. október 2013, *Land Burgenland* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. og 95. mgr.).

⁽¹⁵⁴⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2003, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale og Land Nordrhein-Westfalen* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-228/99 og T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 251. mgr.

þau dæmi um viðskipti sem unnt væri að nota til samanburðar hafa miðast við aðstæður á markaði eða íhlutun hins opinbera hefur leitt til verulegrar verðþjögunar.

100. Samanburðarmat leiðir oft til niðurstöðu sem er ekki fólgin í einu nákvæmu viðmiðunarverði heldur sýnir verð af mismunandi tagi sem fengið er með mati á nokkum sambærilegum viðskiptum. Ef matið fer fram með það að markmiði að fá staðfest hvort íhlutun hins opinbera er í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði er venjulega rétt að huga fyrst og fremst að miðjusæknum niðurstöðum, til að mynda meðaltali eða miðgildi nokkurra sambærilegra viðskipta.

ii) Aðrar virðingaraðferðir

101. Til þess að skera úr um hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði má einnig nota almennt viðurkenndar og staðlaðar virðingaraðferðir ⁽¹⁵⁵⁾. Við notkun slíkra aðferða verður að nota hlutlæg, sannreynanleg og áreiðanleg talnagögn, eftir því sem þau liggja fyrir ⁽¹⁵⁶⁾, og þau gögn verða jafnframt að vera nægilega ítarleg og gefa rétta mynd af efnahag fyrirtækjanna um það leyti sem viðskiptin voru ákveðin, meðal annars að teknu tilliti til áhættunnar sem þau standa frammi fyrir og væntingum um árangur ⁽¹⁵⁷⁾. Að teknu tilliti til þess hversu mikil verðmæti eru í húfi hverju sinni ber að jafnaði að leita staðfestingar á því hversu áreiðanlegt matið er með næmnigreiningu, skoðun á mismunandi tilgátum um þróun rekstrarumhverfis, gerð viðbúnaðaráætlana og samanburði á niðurstöðum matsins og niðurstöðum samkvæmt öðrum matsaðferðum. Ný virðing (á grundvelli vitneskju sem fyrir liggur þegar viðskiptin eiga sér stað) getur reynst nauðsynleg ef viðskiptin tefjast og taka þarf tillit til nýlegra breytinga á skilyrðum á markaði.
102. Almennt viðtekin aðferð til að finna (árlega) ávöxtun fjárfestingar er að reikna afkastavexti hennar ⁽¹⁵⁸⁾. Til að leggja mat á fjárfestingarákvörðun má einnig reikna hreint núvirði hennar ⁽¹⁵⁹⁾, en þannig fæst í flestum tilvikum niðurstaða sem samsvarar afkastavöxtum ⁽¹⁶⁰⁾. Til þess að komast að því hvort fjárfestingin fer fram í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði verður að bera ávöxtun af henni saman við þá ávöxtun sem þykir eðlileg á markaði. Eðlilega ávöxtunarkröfu (eða fjármunakostnað fjárfestingar) má skilgreina sem meðaltal þeirrar ávöxtunarkröfu sem fjárfestar á markaði gera að jafnaði vegna fjárfestinga sinna á grundvelli almennt viðurkenndra sjónarmiða, einkum áhættunnar sem fylgir fjárfestingunni, að teknu tilliti til fjárhagsstöðu félagsins og sérstakra aðstæðna í viðkomandi atvinnugrein, landshluta eða landi. Ef rök standa ekki til þess að fjárfesting muni skila eðlilegri ávöxtun yrði að öllum líkindum ekki ráðist í hana á grundvelli skilmála sem gilda á almennum markaði. Almennt gildir að því meiri áhætta sem tiltekið verkefni þykir hafa í för með sér, þeim mun hærri ávöxtunar verður krafist af hálfu þeirra sem leggja fjármuni til þess, þ.e. fjármunakostnaðurinn hækkar.

⁽¹⁵⁵⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 29. mars 2007, *Scott gegn framkvæmdastjórn*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 134. mgr., og dómur Evrópuðómstólsins frá 16. desember 2010, *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, 39. mgr.

⁽¹⁵⁶⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 16. september 2004, *Valmont Nederland BV gegn framkvæmdastjórn*, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, 71. mgr.

⁽¹⁵⁷⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 29. mars 2007, *Scott gegn framkvæmdastjórn*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 158. mgr.

⁽¹⁵⁸⁾ Afkastavextir miðast ekki við bókfærðan hagnað á tilteknu fjárhagsári, heldur sjóðstreymið sem fjárfestirinn telur sig geta vænst frá upphafi til loka verkefnisins. Þeir eru skilgreindir sem sá afvöxtunarstuðull sem notast þarf við til að hreint núvirði sjóðstreymis verði núll.

⁽¹⁵⁹⁾ Hreint núvirði er munurinn á jákvæðu og neikvæðu sjóðstreymi frá upphafi til loka viðkomandi fjárfestingarverkefnis, að lokinni núvirðingu á grundvelli ávöxtunarkröfu (fjármunakostnaðar).

⁽¹⁶⁰⁾ Fullkomin samsvörun er milli hreins núvirðis og afkastavaxta ef þannig háttar til að hinir síðarnefndu jafngilda fórnarkostnaði fjárfestisins. Ef hreint núvirði fjárfestingar er jákvætt gefur það til kynna að afkastavextir hennar séu hærri en ávöxtunarkrafan (fórnarkostnaður fjárfestisins). Í slíkum tilvikum má ætla að fjárfestingin sé áhættunnar virði. Ef hreint núvirði verkefnis er núll eru afkastavextir þess jafnir ávöxtunarkröfunni. Þá gildir það fjárfestinn einu hvort hann ræðst í þá tilteknu fjárfestingu eða fjárfestir annars staðar. Ef hreint núvirði er neikvætt eru afkastavextirnir lægri en ávöxtunarkrafan. Fjárfestingin er þá ekki nægilega arðbær þar eð betri tækifæri gefast annars staðar. Ef misálitlegt virðist að ráðast í fjárfestingu eftir því hvort tekið er mið af afkastavöxtum eða hreinu núvirði (mestar líkur eru á slíku þegar um ræðir tvö eða fleiri verkefni sem ekki er unnt að ráðast í samhliða) skal að jafnaði beita aðferðinni sem miðast við hreint núvirði, í samræmi við það sem algengast er á almennum markaði, nema því aðeins að umtalsverð óvissa sé um hvaða afvöxtunarstuðul beri að nota.

103. Hvaða virðingaraðferð heppilegast er að nota getur ráðist af aðstæðum á markaði ⁽¹⁶¹⁾, tiltækum gögnum og tegund viðskipta. Fjárfestir hefur til að mynda það markmið að hagnast af fjárfestingum sínum í fyrirtækjum (og þá er heppilegasta aðferðin að öllum líkindum sú að reikna út afkastavexti eða hreint núvirði), en markmið lánveitanda er að innheimta þá fjármuni (höfuðstól og áfallna vexti) sem lántakandi skuldar honum, innan þeirra tímamarka sem tilgreind eru í samningum og lögum ⁽¹⁶²⁾ (og þá getur átt betur við að notast við mat á undirliggjandi veðum, til dæmis virði eigna). Þegar landareign er seld nægir að jafnaði að fram fari, áður en samningaviðræður hefjast, sjálfstætt mat eins eða fleiri óháðra sérfræðinga í því skyni að ákvarða markaðsvirði eignarinnar á grundvelli almennt viðurkenndra markaðsvísa og virðingaraðferða ⁽¹⁶³⁾.
104. Hvaða aðferð sem notuð er til að ákvarða afkastavexti eða hreint núvirði fjárfestingar er niðurstaðan yfirleitt ekki eitt nákvæmt gildi sem unnt er að samþykka, heldur nokkur mismunandi slík gildi (en það ræðst af þeim málavöxtum – efnahagslegum, lagalegum og af öðru tagi – sem tekið er tillit til í virðingaraðferðinni). Ef matið fer fram með það að markmiði að fá staðfest hvort íhlutun hins opinbera er í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði getur venjulega talist rétt að huga fyrst og fremst að miðjusæknum niðurstöðum, til að mynda meðaltali eða miðgildi nokkurra sambærilegra viðskipta.
105. Varkárir atvinnurekendur á almennum markaði nota yfirleitt nokkrar mismunandi aðferðir til að staðfesta mat sitt á fyrirhuguðum fjárfestingum (til að mynda er samanburðarmat notað til að staðfesta útreikning á hreinu núvirði). Ef mismunandi aðferðir leiða til svipaðrar niðurstöðu er það frekari staðfesting þess að raunverulegt markaðsverð sé fundið. Þegar matið er hvort tiltekin viðskipti hafa farið fram í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði verður þess vegna litið á það sem góða staðfestingu á því ef niðurstöðum sem fengist hafa með mismunandi virðingaraðferðum ber vel saman.
- 4.2.3.3. Staðleysugreining vegna fjárhagstengsla sem þegar kunna að vera við fyrirtækið sem um ræðir
106. Ef þannig stendur á að fjárhagstengsl eru þegar milli opinbera aðilans og fyrirtækisins sem um ræðir ber að taka tillit til þess þegar matið er hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði, að því tilskildu að sambærilegur einkaaðili gæti haft sams konar fjárhagstengsl við fyrirtækið (til að mynda á grundvelli eignaraðildar) ⁽¹⁶⁴⁾.
107. Fjárhagstengsl sem áður hafa verið við fyrirtækið verður að skoða á grundvelli staðleysuatvika í tengslum við markaðsfjárfestaprófið. Ef opinber íhlutun er til að mynda fólgin í eiginfjárframlagi eða láni til opinbers fyrirtækis sem glímur við rekstrarerfiðleika verður að bera ávöxtunarkröfu af þeirri fjárfestingu saman við þá ávöxtun sem vænta hefði mátt ef ákveðið hefði verið að slíta félaginu. Ef ætla má að félagsslit hefðu leitt til meiri hagnaðar eða minna taps er það kosturinn sem varkár atvinnurekandi á almennum markaði hefði tekið ⁽¹⁶⁵⁾. Til slitakostnaðar ber í því sambandi ekki að telja kostnað sem tengist

⁽¹⁶¹⁾ Í tengslum við félagsslit væri heppilegasta virðingaraðferðin til að mynda sú að miða við upplausnarvirði félags eða virði eigna þess.

⁽¹⁶²⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 1999, *spænska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 46. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 29. júní 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 24. mgr.

⁽¹⁶³⁾ Ef óheppilegt þykir að nota aðferð sem byggð er á samanburði (samanburðarmat), og aðrar almennt viðteknar aðferðir virðast ekki leiða til niðurstöðu sem endurspeglar verðmæti landareignarinnar, kemur til greina að nota aðrar virðingaraðferðir, til að mynda aðferðina sem stjórnvöld í Þýskalandi hafa lagt til og nefnist *Vergleichspreissystem* (framkvæmdastjórnin viðurkennir hana sem aðferð til verðmats á landi sem nýtt er til landbúnaðar og skógræktar í ákvörðun sinni um ríkisaðstoð SA.33167 Tillaga um frávikaðferð við mat á landi sem nýtt er til landbúnaðar og skógræktar í Þýskalandi þegar það er selt úr eigu hins opinbera (Stjtið. ESB C 43, 15.2.2013, bls. 7). Að því er varðar takmarkanir á notkun annarra aðferða kemur til álita dómur Evrópudómstólsins frá 16. desember 2010, *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, 52. mgr.

⁽¹⁶⁴⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 3. apríl 2014, *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, 29.–37. mgr. Aftur á móti skal ekki tekið tillit til fjárhagstengsla sem opinberi aðilinn hefur þegar við fyrirtækið ef þau má rekja til ráðstöfunar sem ætla má að enginn einkafjárfestir sem sækist eftir hagnaði hefði gert, þegar sú ráðstöfun er skoðuð í heild (dómur Evrópudómstólsins frá 24. október 2013, *Land Burgenland gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-214/12 P, C-215/12 P og C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 52.–61. mgr.

⁽¹⁶⁵⁾ Um þetta efni kemur til álita dómur Almenna dómstólsins frá 12. desember 2000, *Alitalia gegn framkvæmdastjórn*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, og dómur Evrópudómstólsins frá 24. janúar 2013, *Frucona gegn framkvæmdastjórn*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, 79. og 80. mgr.

skyldum stjórnvalda, heldur aðeins kostnað sem falla myndi til hjá atvinnurekanda á almennum markaði sem tekur ákvarðanir á skynsamlegum forsendum⁽¹⁶⁶⁾, að teknu tilliti einnig til breytinga á félagslegu, fjárhagslegu og umhverfislegu samhengi starfseminnar⁽¹⁶⁷⁾.

- 4.2.3.4. Sérstök sjónarmið sem hafa ber í huga þegar metið er hvort lána- og ábyrgðarskilmálar samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði
108. Á sama hátt og í öllum öðrum viðskiptum geta lán og ábyrgðir opinberra aðila (að meðtöldum opinberum fyrirtækjum) haft í sér fölgna ríkisaðstoð ef skilmálar þeirra samræmast ekki þeim skilmálum sem gilda á almennum markaði.
109. Þegar um ábyrgðir er að ræða verður greining að jafnaði að taka til viðskiptasambands þriggja aðila, þ.e. hins opinbera sem ábyrgðarveitanda, lántakans og lánveitandans⁽¹⁶⁸⁾. Í flestum tilvikum getur aðeins verið um aðstoð við lántakann að ræða, enda getur hann haft hagræði af ríkisábyrgðinni á þann hátt að hún geri honum kleift að taka lán á kjörum sem ekki hefðu boðist á markaði án slíkrar ábyrgðar⁽¹⁶⁹⁾ (eða við aðstæður þar sem svo óvenjulega háttar til að ekkert lán býðst á markaði, ekki einu sinni með óhagfelldum kjörum). Þegar málavextir eru með tilteknum hætti getur ríkisábyrgð þó einnig haft í sér fölgna aðstoð við lánveitandann, einkum þegar ábyrgð er veitt vegna lánssamnings sem þegar hefur komist á milli lánveitanda og lántaka og ekki er tryggt að lántakinn verði látinn njóta þess hagræðis einn⁽¹⁷⁰⁾ og þegar lánið sem ábyrgðin tekur til er notað til að greiða upp annað lán án ábyrgðar⁽¹⁷¹⁾.
110. Hver sú ábyrgð sem veitt er samkvæmt hagfelldari skilmálum en þeim sem gilda á almennum markaði, að teknu tilliti til fjárhagsstöðu lántaka, felur í sér hagræði hinum síðarnefnda til handa (enda greiðir hann þá fyrir ábyrgðina þóknun sem endurspeglar ekki áhættu ábyrgðarveitandans á tilhlýðilegan hátt)⁽¹⁷²⁾. Almennt gildir að ótakmarkaðar ábyrgðir geta ekki talist samræmast skilmálum sem gilda við venjulegar markaðsaðstæður. Þetta á einnig við um ábyrgðir sem ekki eru gefnar út vegna tiltekinna viðskipta en verða virkar vegna þeirrar skyldu ríkisins að tryggja skuldir ógjaldfærra fyrirtækja sem falla ekki undir almennar reglur um gjaldþrot⁽¹⁷³⁾.
111. Ef engum markaðsupplýsingum er til að dreifa sem varða sérstaklega tiltekinn lánssamning má skera úr um hvort samningurinn samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði með samanburði við sambærileg viðskipti á markaði (þ.e. með samanburðarmati). Þegar um ræðir lán og ábyrgðir má til að mynda afla upplýsinga um fjármunakostnað fyrirtækisins með athugun á öðrum (nýlegum) lánasamningum þess, ávöxtunarkröfu skuldabréfa sem fyrirtækið hefur gefið út eða skuldatryggingarálagi sem reiknað er vegna skulda þess. Til sambærilegra viðskipta á markaði geta einnig talist áþekkir lána eða ábyrgðarsamningar tiltekins hóps

⁽¹⁶⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 28. janúar 2003, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 140. mgr.

⁽¹⁶⁷⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 11. september 2012, *Corsica Ferries France SAS gegn framkvæmdastjórn*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 79.–84. mgr., sem staðfestur var eftir áfrýjun, sbr. dóm Evrópudómstólsins frá 4. september 2014, *SNCM og franska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-533/12 P og C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142, 40. og 41. mgr. Í því máli staðfestu dómstólarnir að til langs tíma lítið kynni hag einkafjárfesta að vera best borgið með greiðslu bóta umfram skyldu, einkum ef um stórar félagasamsteypur væri að ræða (til dæmis ef tilgangurinn væri að forðast að blettur félli á samsteypuna sem heild). Engu að síður bæri að sýna fram á það með öyggjandi hætti í hverju tilviki að fyrirtæki væri nauðsynlegt að greiða slíkar bætur til þess að verja ímynd sína, og jafnframt að slíkar greiðslur væru viðtekin venja meðal einkafyrirtækja sem byggju við svipaðar aðstæður (ekki væri nægilegt að nefna dæmi).

⁽¹⁶⁸⁾ Upplýsingar um matið sem fara þarf fram þegar grunur leikur á að ábyrgð hafi í för með sér ríkisaðstoð er einnig að finna í leiðbeinandi reglum um ríkisábyrgðir sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 788/08/COL, Stjtið. ESB L 105, 21.4.2011, bls. 32, og EES-viðbætur nr. 23, 21.4.2011, bls. 1. Þær leiðbeinandi reglur standa óbreyttar þrátt fyrir útgáfu reglnanna sem hér birtast.

⁽¹⁶⁹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. desember 2011, *Residex Capital gegn Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 39. mgr.

⁽¹⁷⁰⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 19. mars 2015, *OTP Bank Nyrt gegn Magyar Állam o.fl.*, C-672/13, ECLI:EU:C:2015:185.

⁽¹⁷¹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. desember 2011, *Residex Capital gegn Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 42. mgr.

⁽¹⁷²⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 3. apríl 2014, *franska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 96. mgr.

⁽¹⁷³⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 3. apríl 2014, *franska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 98. mgr.

svipaðra félaga, skuldabréf sem slík félög hafa gefið út og skuldatryggingarálag sem reiknað er vegna skulda þeirra. Að því er varðar ábyrgðir verður að fara þá leið, liggi engar upplýsingar fyrir um álag sem innheimt er á fjármagnsmörkuðum vegna samsvarandi ábyrgða, að bera saman heildarfjármunakostnað lánsins sem varið er af ábyrgðinni, þ.e. umsamda vexti og áhættuálag, og vexti sem teknir væru af sambærilegu láni án ábyrgðar á almennum markaði. Auk aðferða sem byggjast á samanburðarmati má notast við virðingaraðferðir sem byggðar eru á ávöxtunarkröfu⁽¹⁷⁴⁾.

112. Til þess að gera það auðveldara að meta hvort tiltekin ráðstöfun stenst markaðsfjárfestaprófið hefur Eftirlitsstofnun EFTA þróað staðgönguviðmið sem nota má til að skera úr um hvort lán og ábyrgðir hafa í sér fölgna aðstoð.
113. Þegar um lánsamninga er að ræða eru viðmiðunarvextir notaðir sem staðgönguviðmið markaðsverðs í þeim tilvikum að erfiðleikum er bundið að finna sambærileg viðskipti sem farið hafa fram á almennum markaði (en algengast er að það eigi við þegar viðskiptin snúast um litlar fjárhæðir og/eða fara fram milli lítilla og meðalstórra fyrirtækja), sbr. aðferð við útreikning vaxtanna sem finna má í leiðbeinandi reglum um viðmiðunar- og afreiknivexti⁽¹⁷⁵⁾. Hafa ber í huga að viðmiðunarvextirnir eru aðeins notaðir í staðgönguskyni⁽¹⁷⁶⁾. Ef sambærileg viðskipti reynast að jafnaði hafa átt sér stað á lægra verði en sem nemur því staðgönguviðmiði sem viðmiðunarvextirnir gefa til kynna er stjórnvöldum í EES-ríkinu heimilt að líta á það verð sem markaðsverð. Ef sama félag hefur aftur á móti átt aðild að svipuðum viðskiptum nýlega á hærri verði en samsvarar viðmiðunarvöxtunum, og óverulegar breytingar hafa orðið síðan á fjárhagsstöðu þess og aðstæðum á markaði, kunna viðmiðunarvextirnir að vera óheppilegt staðgönguviðmið markaðsverðs í því tilviki.
114. Ítarlega leiðsögn Eftirlitsstofnunar EFTA um staðgönguviðmið (og „óhrekjanlegar forsendur“ (öryggismörk) fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki) að því er varðar ábyrgðir er að finna í leiðbeinandi reglum stofnunarinnar um ríkisábyrgðir⁽¹⁷⁷⁾. Samkvæmt þeim leiðbeinandi reglum er að jafnaði girt fyrir að um aðstoð geti verið að ræða þannig stendur á að lántaki er ekki illa staddur fjárhagslega, ábyrgðin tengist tilteknum viðskiptum, lánveitandi ber hluta áhættunnar og lántaki greiðir markaðsmiðað verð fyrir ábyrgðina.

4.3. Óbeint hagræði

115. Fyrirtæki geta notið hagræðis á annan hátt en með beinni yfirfærslu ríkisfjármuna (óbeint hagræði)⁽¹⁷⁸⁾. Þá getur tiltekin ráðstöfun bæði falið í sér beint hagræði til handa fyrirtækinu sem hennar nýtur og óbeint hagræði fyrir önnur fyrirtæki, til að mynda fyrirtæki sem stunda starfsemi á síðari markaðsstigum⁽¹⁷⁹⁾. Sá sem hefur beint hagræði af ráðstöfuninni getur verið hvort heldur sem er fyrirtæki eða einhver sá (einstaklingur eða lögaðili) sem hefur enga atvinnustarfsemi með höndum⁽¹⁸⁰⁾.

⁽¹⁷⁴⁾ Til að mynda áhættuvegna arðsemi fjármuna (RAROC, *Risk Adjusted Return on Capital*) sem er sú arðsemi sem lánveitendur og fjárfestar gera kröfu um þegar þeir útvega fyrirtæki í sömu atvinnugrein fjármuni á svipuðum áhættugrundvelli og til álíka langs tíma.

⁽¹⁷⁵⁾ Sjá leiðbeinandi reglur um viðmiðunar- og afreiknivexti sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 788/08/COL, Stjtið. ESB L 105, 21.4.2011, bls. 32, og EES-viðbætur nr. 23, 21.4.2011, bls. 1. Þegar um ræðir víkjandi lán, sem reglurnar um viðmiðunarvexti taka ekki til, má nota aðferðina sem lýst er í ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 11. desember 2008 um ríkisaðstoð N 55/2008, GA/EFRE Nachrangdarlehen (Stjtið. ESB C 9/2009, 14.1.2009).

⁽¹⁷⁶⁾ Í sumum tilvikum er þó að finna í reglugerðum framkvæmdastjórnarinnar eða ákvörðunum Eftirlitsstofnunar EFTA ábendingar um að nota viðmiðunarvexti til þess að ákvarða fjárhæð aðstoðarinnar sem veitt hefur verið, og verður þá litið á ávöxtun sem samsvarar viðmiðunarvöxtum sem fast viðmið er gefi til kynna að engin aðstoð fylgi ráðstöfuninni sem um ræðir (öryggismörk).

⁽¹⁷⁷⁾ Leiðbeinandi reglur um ríkisábyrgðir sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 788/08/COL, Stjtið. ESB L 105, 21.4.2011, bls. 32, og EES-viðbætur nr. 23, 21.4.2011, bls. 1.

⁽¹⁷⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. september 2000, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26. og 27. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 28. júlí 2011, *Mediaset SpA gegn framkvæmdastjórn*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 73.–77. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 13. júní 2002, *hollenska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, 60.–66. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2009, *ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:49, 136.–147. mgr. Til álita kemur einnig stafl. a) í 2. mgr. 61. gr. EES-samningsins.

⁽¹⁷⁹⁾ Ef hlutverk milligöngufyrirtækis er bundið við það að yfirfæra hagræði til fyrirtækisins sem fyrirgreiðsluna hlýtur, með þeim afleiðingum að það hefur sjálft ekkert hagræði af ráðstöfuninni, ber að jafnaði ekki að líta á það sem viðtakanda ríkisaðstoðar.

⁽¹⁸⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. september 2000, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26. og 27. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 28. júlí 2011, *Mediaset SpA gegn framkvæmdastjórn*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 81. mgr.

116. Gera verður greinarmun á óbeinu hagræði af þessu tagi og fjárhagslegum afleiðingum sem eru einungis óhjákvæmileg afleidd áhrif nær allra ráðstafana á sviði ríkisaðstoðar (dæmi um það er aukning veltu). Í þessu skyni ber að kanna á grundvelli vitneskju sem fyrir liggur þegar ráðstöfunin er gerð hvaða áhrif fyrirsjáanlegt er að hún muni hafa. Ráðstöfun felur í sér óbeint hagræði ef henni er hagað með þeim hætti að afleidd áhrif hennar koma aðallega tilteknum fyrirtækjum eða hópum fyrirtækja til góða. Þetta á við, svo dæmi sé tekið, ef beina aðstoðin er veitt, að lögum eða í reynd, með því skilyrði að keyptar séu vörur eða þjónusta af tilteknum fyrirtækjum eingöngu (til dæmis eingöngu fyrirtækjum sem starfa í tilteknum landshlutum) ⁽¹⁸¹⁾.

5. Sértæk áhrif

5.1. Meginsjónarmið

117. Til þess að ráðstöfun á sviði ríkisaðstoðar geti talist falla undir ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins verður hún að ívilna „ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara“. Þannig nær hugtakið aðstoð ekki yfir allar ráðstafanir sem ívilna atvinnurekendum, heldur aðeins þær sem ákveðin fyrirtæki eða tegundir fyrirtækja eða ákveðnar atvinnugreinar hafa sértækt hagræði af.
118. Ráðstafanir sem eru fyllilega almenns eðlis og ívilna ekki ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara eingöngu falla ekki undir ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Í dómaframkvæmd hefur þó komið skýrt fram að opinber íhlutun sem virðist við fyrstu sýn taka til fyrirtækja almennt geti einnig verið sértæk að nokkru leyti og í þeim tilvikum beri að flokka hana sem ráðstöfun sem ætlað sé að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara ⁽¹⁸²⁾. Þótt stór hópur fyrirtækja geti nýtt sér ráðstöfunina (og jafnvel sé um að ræða öll fyrirtæki í tiltekinni atvinnugrein) eða fyrirtækin tilheyri atvinnugreinum sem eru fjölbreyttar og umsvifamiklar verður ekki ályktað af því að viðkomandi ráðstöfun á sviði ríkisaðstoðar sé almenn efnahagsráðstöfun, nema því aðeins að hún nýtist öllum atvinnugreinum ⁽¹⁸³⁾. Þótt aðstoðin sé ekki ætluð einum eða fleiri viðtakendum sem valdir eru fyrirfram, heldur veitt að því tilskildu að ýmsum málefnalegum forsendum sé fullnægt, að fyrirframsamþykkt heildarfjárveiting sé virt og að ótiltekinn fjöldi aðstoðarþega geti notið hennar án þess að þeir hafi hver og einn verið tilgreindir í upphafi, nægir það ekki til að bera bríður á að ráðstöfunin sé sértæk ⁽¹⁸⁴⁾.
119. Hugtakið sértæk ráðstöfun eins og það er notað í löggjöf á sviði ríkisaðstoðar má skýra betur með vísan til greinarmunarins sem gerður er á efnislega sértækum og byggðasértækum ráðstöfunum. Þá er ástæða til að veita frekari leiðsögn um tiltekin málefni sem varða sérstaklega skattatengdar ráðstafanir (og aðrar ráðstafanir af svipuðu tagi).

5.2. Efnislega sértækar ráðstafanir

120. Ráðstöfun telst efnislega sértæk ef hún tekur aðeins til ákveðinna fyrirtækja (eða hópa fyrirtækja) eða ákveðinna greina atvinnulífsins í tilteknu EES-ríki. Ráðstöfun getur verið efnislega sértæk að lögum eða í reynd.

⁽¹⁸¹⁾ Aftur á móti koma aðeins fram afleidd fjárhagsleg áhrif í mynd aukinnar veltu (sem telst ekki óbein aðstoð) ef fyrirtækið annast aðeins umsýslu aðstoðarfjárins (til dæmis ef um er að ræða fyrirtæki sem sinnir fjármálamiðlun) og greiðir það allt áfram til viðtakanda aðstoðarinnar.

⁽¹⁸²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 29. júní 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2002, *Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava o.fl.* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-127/99, T-129/99 og T-148/99, ECLI:EU:T:2002:59, 149. mgr. Til álita kemur einnig dómur EFTA-dómstólsins frá 10. maí 2011 í sameinuðum málum E-04/10, E-06/10 og E-07/10, *Furstadæmið Liechtenstein o.fl.* gegn *Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2011, s. 16, 78. mgr.

⁽¹⁸³⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 17. júní 1999, *belgíska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 32. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 8. nóvember 2001, *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, 48. mgr.

⁽¹⁸⁴⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 29. september 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías* gegn *framkvæmdastjórn*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 40. mgr. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 13. september 2012, *ítalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, T-379/09, ECLI:EU:T:2012:422, 47. mgr. Í því máli var fjallað um undanþágu frá greiðslu nokkurs hluta vörugjalds sem lagt var á dísilolíu til upphitunar gróðurhúsa. Í dómsorði Almenna dómstólsins kom fram að enda þótt undanþágan gæti nýst öllum fyrirtækjum sem stunduðu ylrækt nægði það ekki til þess að ráðstöfunin gæti talist almenns eðlis.

5.2.1. Sértekur ráðstafanir að lögum og í reynd

121. Ráðstöfun er sértekur að lögum ef kveðið er á um það í lögum sem um hana gilda að aðeins tiltekinn hópur fyrirtækja geti notið góðs af henni (til dæmis fyrirtæki sem eru tilteknar stærðar, starfa í tilteknum atvinnugreinum^(184a) eða samkvæmt tilteknu rekstrarformi⁽¹⁸⁵⁾), félög sem eru stofnuð eða nýskráð á skipulegum markaði á ákveðnu tímabili⁽¹⁸⁶⁾, félög sem tilheyra hópi félaga með sérstök einkenni eða gegna sérstöku hlutverki innan slíks hóps⁽¹⁸⁷⁾, félög sem standa höllum fæti⁽¹⁸⁸⁾ eða fyrirtæki sem stunda útflutning eða hafa með höndum starfsemi sem tengist útflutningi⁽¹⁸⁹⁾). Ráðstöfun er sértekur í reynd þegar þannig stendur á að þótt formleg skilyrði fyrir beitingu hennar séu orðuð á almennan og hlutlægan hátt hefur henni verið valin tilhögun sem ívilnar sérstaklega ákveðnum hópi fyrirtækja (eins og þeim sem dæmi eru nefnd um í undanfarandi málslíð)⁽¹⁹⁰⁾.
122. Ráðstöfun getur verið sértekur í reynd vegna skilyrða eða takmarkana sem stjórnvöld í EES-ríkjum setja og reynast koma í veg fyrir að viss fyrirtæki geti notið góðs af ráðstöfuninni. Dæmi um þetta er að takmarkist ráðstöfun á sviði skattamála (t.d. skattafsláttur) við fjárfestingar umfram tiltekin mörk (önnur en skilyrði um fremur litla lágmarksfjárhæð sem sett eru til að auðvelda umsýslu ráðstöfunarinnar) getur það verið ástæða til að álykta að ráðstöfunin takmarkist í reynd við fjársterk fyrirtæki⁽¹⁹¹⁾. Ráðstöfun sem fyrirtæki hefur hagræði af þótt aðeins sé um skamman tíma getur einnig verið sértekur í reynd⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Ráðstafanir sértekur vegna stjórnsýsluframkvæmdar sem einkennist af geðþóttaákvörðunum

123. Almennar ráðstafanir sem við fyrstu sýn virðast ná til allra fyrirtækja en reynast háðar geðþóttaákvörðunum starfsmanna stjórnkerfis hins opinbera eru í raun sértekur⁽¹⁹³⁾. Þannig stendur á þegar réttur til að njóta ráðstöfunarinnar skapast ekki sjálfkrafa þótt settum skilyrðum sé fullnægt.
124. Í stjórnkerfi hins opinbera telst einkum vera svigrúm til geðþóttaákvæðana um tiltekna ráðstöfun þegar skilyrði fyrir því að veita aðstoðina eru orðuð með mjög almennum eða óljósum hætti og túlkun þeirra er því óhjákvæmilega háð matskenndri ákvörðun. Sem dæmi um þetta má nefna aðstæður þar sem skattyfirvöld geta sett mismunandi skilyrði fyrir því að veita skattundanþágu eftir eðli fjárfestingarverkefnisins sem undanþágan á að taka til. Með

^(184a) Til álita kemur einnig dómur EFTA-dómstólsins frá 21. júlí 2005 í sameinuðum málum E-05/04 til E-07/04, *Fesil o.fl. gegn Eftirlitssstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 2005, s. 117, 78.–79. mgr.

⁽¹⁸⁵⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 52. mgr.

⁽¹⁸⁶⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 4. september 2009, *Ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120. mgr., og dómur Evrópuðómstólsins frá 24. nóvember 2011, *Ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, 59. og 60. mgr.

⁽¹⁸⁷⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 22. júní 2006, *belgíska ríkið og Forum 187 gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-182/03 og C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 122. mgr.

⁽¹⁸⁸⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 4. febrúar 2016, *Heitkamp Bauholding gegn framkvæmdastjórn*, T-287/11, ECLI:EU:T:2016:60, 129. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽¹⁸⁹⁾ Dómur Evrópuðómstólsins frá 10. desember 1969, *framkvæmdastjórn gegn franska ríkinu*, sameiginleg mál 6 og 11/69, ECLI:EU:C:1969:68, 3. mgr., dómur Evrópuðómstólsins frá 7. júní 1988, *gríska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 57/86, ECLI:EU:C:1988:284, 8. mgr., og dómur Evrópuðómstólsins frá 15. júlí 2004, *spænska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, 92. mgr.

⁽¹⁹⁰⁾ Málsvik voru með þessum hætti í dómi Evrópuðómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn og spænska ríkið gegn landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, um skattkerfisbreytingar á Gíbraltar sem ívilnuðu í reynd aflandsfélögum. Til álita koma 101. mgr. og eftirfarandi málsgreinar dómsorðanna. Fyrirhugað var að taka upp kerfi þriggja skatta sem leggjast skyldu á öll félög á Gíbraltar, en þeir voru launaskattur, skattur sem tengdist atvinnuhúsnæði og skráningargjald. Skattskylda vegna launaskatts og skatts sem tengdist atvinnuhúsnæði hefði takmarkast við 15% af hagnaði. Dómstóllinn komst að þeirri niðurstöðu að með skattareglum af þessu tagi væri með öllu girt fyrir skattlagningu aflandsfélaga þar eð þau hefðu hvorki starfsmenn né atvinnuhúsnæði á Gíbraltar og því myndaðist enginn skattstofn.

⁽¹⁹¹⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Almenna dómstólsins frá 6. mars 2002, *Ramondin SA og Ramondín Cápsulas SA gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-92/00 og T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 39. mgr.

⁽¹⁹²⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 12. september 2007, *Ítalska ríkið og Brandt Italia gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-239/04 og T-323/04, ECLI:EU:T:2007:260, 66. mgr., dómur Almenna dómstólsins frá 4. september 2009, *Ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120. mgr., og dómur Evrópuðómstólsins frá 24. nóvember 2011, *Ítalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, sjá 59. og 60. mgr.

⁽¹⁹³⁾ Til álita kemur dómur Evrópuðómstólsins frá 29. júní 1999, *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27. mgr.

líkum hætti gildir að hafi skattyfirvöld mikið svigrúm til að ákveða hverjir skuli njóta skatthagræðis eða hvaða skilyrðum slíkt hagræði skuli bundið, á grundvelli sjónarmiða sem eru skattkerfinu óviðkomandi, til að mynda þeim að viðhalda tilteknu atvinnustigi, verður að líta svo á að með því ívilni stjórnvöld „ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara“⁽¹⁹⁴⁾.

125. Þótt skattundanþaga sé ekki veitt nema með sérstakri heimild stjórnvalds er það ekki næg ástæða til að álykta að hún hljóti að vera sértæk ráðstöfun. Svo er ekki ef slík stjórnvaldsákvörðun er tekin á grundvelli málefnaþregra forsendna sem taka mið af jafnræði umsækjenda og eru kunnar fyrirfram, því að með slíkri tilhögun er dregið úr svigrúmi stjórnvaldsins til geðþóttaákvæðana. Kerfi sem er háð stjórnvaldsákvörðunum á þennan hátt verður einnig að fela í sér formlegt verklag sem umsækjendur geta nýtt sér með auðveldum hætti og nota má til að tryggja að allar umsóknir séu afgreiddar á málefnalegan og hlutlausan hátt og innan eðlilegra tímamarka, og jafnframt verður að vera unnt að kæra ákvarðanir um synjun umsókna til dómstóls eða sambærilegs úrskurðaraðila⁽¹⁹⁵⁾.
- 5.2.3. *Mat á því hvort ráðstafanir sem létta af fyrirtækjum gjöldum sem falla undir almennan rekstrarkostnað eru efnislega sértækar*
126. Þegar stjórnvöld í EES-ríkjum ákveða að ívilna einu eða fleiri tilgreindum fyrirtækjum með ráðstöfun sem tekin er sérstaklega í því skyni (til að mynda með því að afhenda tilteknum fyrirtækjum fjármuni eða eignir) er venjulega lítið því til fyrirstöðu að álykta að slíkar ráðstafanir séu sértækar, með vísan til þess að ívilnunin sem í þeim er fólgin er bundin við eitt fyrirtæki eða lítinn hóp fyrirtækja⁽¹⁹⁶⁾.
127. Ekki er jafnskýrt hvernig fara skuli með þegar stjórnvöld í EES-ríki ákveða víðtækari ráðstafanir sem taka til allra fyrirtækja sem fullnægja tilteknum forsendum og létta af þeim gjöldum sem þau hefðu þurft að bera við venjulegar aðstæður (dæmi um þetta eru undanþágur frá greiðslu skatta eða almannatryggingagjalda sem veittar eru fyrirtækjum sem fullnægja vissum forsendum).
128. Í slíkum tilvikum ber að jafnaði að meta hvort ráðstafanirnar eru sértækar á grundvelli greiningar sem skiptist í þrjú þrep. Í fyrsta lagi verður að gera grein fyrir tilteknu kerfi sem haft er til viðmiðunar. Í öðru lagi verður að skera úr um hvort tiltekin ráðstöfun felur í sér frávik frá reglum þess kerfis á þann hátt að greinarmunur sé gerður á atvinnurekendum sem búa við sambærilegar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti, með hliðsjón af grundvallarmarkmiðum kerfisins. Matið á því hvort um slíkt frávik er að ræða er kjarninn í þessum hluta greiningarinnar og á grundvelli þess er ályktað hvort ráðstöfunin skuli teljast sértæk, með fyrirvara um nánari athugun. Ef ráðstöfunin felur ekki í sér frávik frá kerfinu sem haft er til viðmiðunar telst hún ekki sértæk. Ef slíkt frávik reynist aftur á móti vera fyrir hendi (og ráðstöfunin telst þannig sértæk með fyrirvara um nánari athugun) verður að ganga úr skugga um það, í þriðja áfanga greiningarinnar, hvort það frávik helgast af eðli eða almennri tilhögun kerfisins (sem haft er til viðmiðunar)⁽¹⁹⁷⁾. Ef ráðstöfun sem úrskurðuð hefur verið sértæk með fyrirvara um nánari athugun helgast af eðli eða almennri tilhögun kerfisins telst hún ekki sértæk og fellur þá utan ákvæðis 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins⁽¹⁹⁸⁾.
129. Þriggja þrepa greining getur þó ekki farið fram í öllum tilvikum, en það er undir því komið hvaða áhrif ráðstafanirnar sem um ræðir hafa í framkvæmd. Leggja ber áherslu á að í 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er ekki gerður greinarmunur á ráðstöfunum hins opinbera eftir því af hvaða ástæðum eða í hvaða tilgangi þær eru gerðar, heldur eru þær skilgreindar með vísan til

⁽¹⁹⁴⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 18. júlí 2013, *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27. mgr.

⁽¹⁹⁵⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 12. júlí 2001, *Smits og Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 90. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 3. júní 2010, *Sporting Exchange Ltd, starfandi undir nafninu „Betfair“* gegn *Minister van Justitie*, C-203/08, ECLI:EU:C:2010:307, 50. mgr.

⁽¹⁹⁶⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 4. júní 2015, *framkvæmdastjórn* gegn *MOL*, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, 60. mgr. og eftirfarandi málsgreinar, og tillaga Mengozzi lögsögumanns frá 27. júní 2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:442, 52. mgr.

⁽¹⁹⁷⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *framkvæmdastjórn* gegn *hollenska ríkinu*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 62. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 8. nóvember 2001, *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽¹⁹⁸⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 49. mgr. og eftirfarandi málsgreinar, og dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252.

áhrifanna sem þær hafa, óháð því hvaða aðferðum er beitt⁽¹⁹⁹⁾. Þetta merkir að í vissum undantekningartilvikum nægir ekki að rannsaka hvort tiltekin ráðstöfun felur í sér frávík frá kerfinu sem haft er til viðmiðunar, eins og stjórnvöld í hlutaðeigandi EES-ríki hafa skilgreint það. Nauðsynlegt getur verið að meta einnig hvort samkvæmni hefur ráðið ferð við afmörkun gjaldstofns kerfisins sem haft er til viðmiðunar, eða hvort hann hefur þvert á móti verið afmarkaður með einhverjum þeim hætti sem einkennist ótvírætt af geðþótta eða hlutdrægni og í því skyni að ívilna ákveðnum fyrirtækjum umfram önnur þótt þau búi við sambærilegar aðstæður með hliðsjón af röklegum tilgangi kerfisins.

130. Þannig komst Evrópudómstóllinn að þeirri niðurstöðu í sameinuðum málum C-106/09 P og C-107/09 P⁽²⁰⁰⁾, sem vörðuðu fyrirhugaðar breytingar á skattkerfinu á Gíbraltar, að enda þótt kerfið sem haft væri til viðmiðunar væri byggt á forsendum almenns eðlis, eins og stjórnvöld í hlutaðeigandi EES-ríki hefðu skilgreint það, fæli það í raun í sér mismunun milli fyrirtækja sem byggju við sambærilegar aðstæður með tilliti til markmiðs hinna fyrirhuguðu skattkerfisbreytinga, með þeim afleiðingum að aflandsfélög myndu njóta sértæks hagræðis⁽²⁰¹⁾. Það var niðurstaða dómstólsins í þessu tilliti að sú staða mála að aflandsfélög greiddu ekki skatt væri ekki tilviljanakennd afleiðing kerfisins heldur óhjákvæmileg afleiðing þess að grundvöllur skattlagningar væri sérstaklega ákveðinn með þeim hætti að enginn skattstofn myndaðist hjá aflandsfélögum⁽²⁰²⁾.

131. Nauðsynlegt getur reynst að afla sambærilegrar staðfestingar í vissum málum sem varða innheimtu gjalda sem fram fer í sérstökum tilgangi, ef vísbendingar eru um að gjaldstofninn hafi verið afmarkaður með einhverjum þeim hætti sem einkennist ótvírætt af geðþótta eða hlutdrægni og í því skyni að ívilna fyrirtækjum sem framleiða ákveðnar vörur eða stunda ákveðna starfsemi enda þótt þau búi við sambærilegar aðstæður og önnur fyrirtæki með hliðsjón af röklegum tilgangi gjaldkerfisins sem um ræðir. Þannig var það niðurstaða Evrópudómstólsins í máli *Ferring*⁽²⁰³⁾ að gjald sem lagt væri á vegna beinnar lyfjasölu lyfjaframleiðenda en ekki vegna sams konar sölustarfsemi heildsala væri sértæk ráðstöfun. Með vísan til málavaxta – meðal annars þess að markmið ráðstöfunarinnar var skýrt og hverjar afleiðingar hennar voru – kannaði dómstóllinn ekki aðeins hvort ráðstöfunin myndi hafa í för með sér frávík frá gjalddökukerfinu sem haft væri til viðmiðunar, heldur bar hann einnig saman aðstæður lyfjaframleiðendanna (sem voru gjaldskyldir) og heildsalanna (sem voru undanþegnir gjaldinu) og komst að þeirri niðurstöðu að undanþága heildsala frá greiðslu gjalds vegna beinnar lyfjasölu jafngildi sértækri skattundanþágu þeim til handa, með fyrirvara um nánari athugun⁽²⁰⁴⁾.

5.2.3.1. Skilgreining á kerfinu sem haft er til viðmiðunar

132. Kerfið sem haft er til viðmiðunar er samanburðarviðmiðið sem liggur til grundvallar mati á því hvort tiltekin ráðstöfun er sértæk.

133. Með kerfi sem haft er til viðmiðunar er átt við tiltekið safn reglna sem einkennast af samkvæmni og beitt er með almennum hætti – og á grundvelli málefnalegra sjónarmiða – gagnvart öllum fyrirtækjum sem undir þær falla samkvæmt markmiðinu sem að baki þeim býr. Slíkar reglur hafa að jafnaði ekki aðeins að geyma ákvæði um gildissvið kerfisins, heldur einnig skilyrðin sem ráða því hvernig reglum þess er beitt, réttindi og skyldur fyrirtækjanna sem undir það falla og tæknileg atriði sem snúa að umsýslu þess.

⁽¹⁹⁹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. desember 2008, *British Aggregates* gegn *framkvæmdastjórn*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 85. og 89. mgr. og dómaframkvæmd sem vísað er til, dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *framkvæmdastjórn* gegn *hollenska ríkinu*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 51. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn* og *spænska ríkið* gegn *landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 87. mgr.

⁽²⁰⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn* og *spænska ríkið* gegn *landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

⁽²⁰¹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn* og *spænska ríkið* gegn *landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 101. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²⁰²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn* og *spænska ríkið* gegn *landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 106. mgr.

⁽²⁰³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. nóvember 2001, *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 20. mgr.

⁽²⁰⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 22. nóvember 2001, *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 19. og 20. mgr.

134. Á sviði skattamála eru grunnþættir kerfisins sem haft er til viðmiðunar atriði á borð við skattstofn, skattskylda aðila, skattskyldar athafnir og skatthlutföll. Kerfið sem haft er til viðmiðunar getur til að mynda verið tekjuskattkerfi fyrirtækja ⁽²⁰⁵⁾, virðisaukaskattkerfið ⁽²⁰⁶⁾ eða almennt skattlagningarkerfi trygginga ⁽²⁰⁷⁾. Hið sama gildir um gjöld sem innheimt eru í sérstökum tilgangi, til að mynda gjöld sem lögð eru á tiltekna afurðir eða tiltekna starfsemi vegna hættu á skaðlegum umhverfis- eða heilsuáhrifum, en eru ekki eiginlegur þáttur almenna skattkerfisins. Það hefur í för með sér, með fyrirvara um sértílikin sem fjallað er um í 129.–131. mgr. hér á undan, að kerfið sem haft er til viðmiðunar er strangt til tekið gjaldið sjálft ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Frávik frá kerfinu sem haft er til viðmiðunar

135. Þegar kerfið sem haft verður til viðmiðunar hefur verið skilgreint er næsta þrep í greiningunni fólgið í því að rannsaka hvort þau frávik sem tiltekin ráðstöfun hefur í för með sér frá því kerfi leiða til mismunandi meðferðar fyrirtækja. Í þessu skyni er nauðsynlegt að ganga úr skugga um hvort búast má við að ráðstöfunin ívilni ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara umfram önnur fyrirtæki sem búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti, með hliðsjón af grundvallarmarkmiði kerfisins sem haft er til viðmiðunar ⁽²⁰⁹⁾. Stjórnvöld í EES-ríkinu geta ekki vísað til óskyldra stefnumiða – til að mynda markmiða á sviði byggðastefnu, umhverfismála eða atvinnuþróunar – til þess að réttlæta að fyrirtæki sæti mismunandi meðferð ⁽²¹⁰⁾.
136. Tilhögun gjalda sem innheimt eru í sérstökum tilgangi, til að mynda skatta sem lagðir eru á til þess að draga úr tiltekinni starfsemi eða framleiðslu tiltekinna afurða sem hafa skaðleg áhrif á umhverfið eða almenna heilbrigði, er venjulega samofin stefnumiðunum sem liggja gjaldinu til grundvallar (einkum að því er varðar skattstofninn). Við þær aðstæður telst það ekki frávik frá kerfinu sem haft er til viðmiðunar þótt fyrirtæki sæti mismunandi meðferð ef starfsemi þeirra eða framleiðsla fer fram við aðstæður sem eru ólíkar með tilliti til grundvallarmarkmiðs gjaldsins ⁽²¹¹⁾.
137. Ef tiltekin ráðstöfun ívilnar fyrirtækjum sem stunda ákveðna starfsemi eða framleiða ákveðnar vörur, enda þótt þau búi við sambærilegar aðstæður og önnur fyrirtæki efnislega og í lagalegu tilliti, telst sú ráðstöfun sértæk með fyrirvara um nánari athugun.

⁽²⁰⁵⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 50. mgr. Evrópudómstóllinn notar stundum um þetta hugtakið „venjulega skattkerfið“ (til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. júní 2006, *belgíska ríkið og Forum 187* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-182/03 og C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 95. mgr.) eða „almenna skattkerfið“ (til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 15. desember 2005, *ítalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, 100. mgr.).

⁽²⁰⁶⁾ Sbr. röksemdafærslu að því er varðar sértækar ráðstafanir sem fram kemur í dómi Evrópudómstólsins frá 3. mars 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 40. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²⁰⁷⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 75. og 78. mgr.

⁽²⁰⁸⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 7. mars 2012, *British Aggregates Association* gegn *framkvæmdastjórn*, T-210/02 RENV, ECLI:EU:T:2012:110, 49. og 50. mgr. Þótt gjaldtökuákvæði séu tekin upp í landslög til samræmis við tilskipun Evrópusambandsins sem felld hefur verið inn í EES-samninginn eru þau ákvæði eftir sem áður kerfið sem haft er til viðmiðunar.

⁽²⁰⁹⁾ Í dómi Evrópudómstólsins í máli *Paint Graphos* kom þó fram að með hliðsjón af sérstökum einkennum samvinnufélaga, sem þurfa að haga starfsemi sinni í samræmi við sérstök sjónarmið um reksturinn, verði ekki litið svo á að slík fyrirtæki búi við sambærilegar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti og fyrirtæki sem rekin eru á almennum viðskiptagrundvelli, enda miðist starfsemi þeirra við fjárhagslega hagsmuni félagsmanna og tengsl þeirra við þá séu ekki eingöngu viðskiptalegs eðlis, heldur persónuleg og einstaklingsbundin, á þann hátt að félagsmenn taki virkan þátt í rekstrinum og eigi tilkall til aðgreiðslna á jafnræðisgrundvelli vegna hagnaðar félagsins (til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 61. mgr.).

⁽²¹⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 18. júlí 2013, *P Oy*, C-6/12 P, ECLI:EU:C:2013:525, 27. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²¹¹⁾ Ef gjaldtökuákvæði eru tekin upp í landslög til samræmis við tilskipun Evrópusambandsins sem felld hefur verið inn í EES-samninginn og heimilar að fyrirtæki sæti mismunandi meðferð með tilliti til ákveðinnar starfsemi eða framleiðslu getur það verið vísbending um að fyrirtæki sem stunda slíka starfsemi eða framleiðslu búi við ólíkar aðstæður með tilliti til grundvallarmarkmiðsins að baki gjaldtökunni.

- 5.2.3.3. Ráðstöfun sem helgast af eðli eða almennri tilhögun kerfisins sem haft er til viðmiðunar
138. Ráðstöfun sem felur í sér frávik frá kerfinu sem haft er til viðmiðunar (og telst því sértæk með fyrirvara um nánari athugun) er ekki sértæk ef hún helgast af eðli eða almennri tilhögun þess kerfis. Sú er raunin ef ráðstöfunin er ákveðin með beinni vísan til sjónarmiða sem liggja til grundvallar kerfinu sem haft er til viðmiðunar, eða leidd af einhverjum þeim þáttum kerfisins sem eru nauðsynlegir til þess að það verði starfrækt með góðum árangri ⁽²¹²⁾. Slík ráðstöfun getur aftur á móti ekki helgast af stefnumiðum annars eðlis sem eru kerfinu óviðkomandi ⁽²¹³⁾.
139. Meðal markmiða sem ráðstöfun getur helgast af er að vinna þurfi gegn fjársvikum eða skattundanskotum, að taka þurfi tillit til sérstakra ákvæða um reikningsskil, að vinna við umsýslu þurfi að vera viðráðanleg ^(213a), að gæta þurfi að hlutleysi skattaákvæða ⁽²¹⁴⁾, að varðveita þurfi stighækkun tekjuskatts og tekjujafnandi áhrif hans, að forðast þurfi tvísköttun ⁽²¹⁵⁾ og að efla þurfi innheimtu skattskulda.
140. Stjórnvöldum í EES-ríkjunum ber þó að koma á fót og framfylgja tilhlýðilegu eftirliti og vöktun til þess að tryggja að öll frávik séu í samræmi við röklegan tilgang og almenna tilhögun skattkerfisins ⁽²¹⁶⁾. Til þess að frávik geti talist helgast af eðli eða almennri tilhögun kerfisins er einnig nauðsynlegt að tryggja að meðalhófs sé gætt í tengslum við slíkar ráðstafanir og að þær gangi ekki lengra en nauðsynlegt er til að ná settu, lögmætu markmiði, í þeim skilningi að það markmið myndi ekki nást ef skemmra væri gengið ⁽²¹⁷⁾.
141. Ef stjórnvöld í EES-ríki gera ráðstafanir sem valda því að fyrirtæki sæta mismunandi meðferð verða þau að geta sýnt fram á að sú mismunun helgist af eðli og almennri tilhögun kerfisins sem um ræðir ⁽²¹⁸⁾.

5.3. Bygðasértækar ráðstafanir

142. Samkvæmt forsendum sem leiðir af 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins teljast ráðstafanir stjórnvalda í EES-ríki að jafnaði bygðasértækar nema þær gildi á öllu yfirráðasviði þess ríkis. Eins og lýst er hér á eftir þarf kerfið sem haft er til viðmiðunar þó ekki nauðsynlega að taka til EES-ríkisins í heild ⁽²¹⁹⁾. Ráðstafanir teljast því ekki sjálfkrafa sértækar þótt þær takmarkist við vissa hluta yfirráðasvæðis EES-ríkis.

⁽²¹²⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69. mgr.

⁽²¹³⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69. og 70. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 81. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *framkvæmdastjórn* gegn *hollenska ríkinu*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, dómur Evrópudómstólsins frá 22. desember 2008, *British Aggregates* gegn *framkvæmdastjórn*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, og dómur Evrópudómstólsins frá 18. júlí 2013, *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

^(213a) Til álita kemur ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 155/16/COL um meinta ríkisaðstoð af völdum undanþágu frá innflutningsgjaldi sem norsk stjórnvöld veita vegna verðlittillar vöru sem almenningur flytur inn (bíður birtingar, 98. mgr.).

⁽²¹⁴⁾ Að því er varðar fyrirtæki sem starfrækja verðbréfasjóði sjá undirkafla 5.4.2.

⁽²¹⁵⁾ Í dómi Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, kom fram að hugsanlegt væri að vísa til eðlis eða almennrar tilhögunar skattkerfisins í viðkomandi landi til þess að réttlæta að samvinnufélög sem greiða allan hagnað sinn út til félagsmanna væru ekki sjálf skattlögð sem samvinnufélög, að því tilskildu að skattur væri innheimtur hjá hverjum félagsmanni (71. mgr.).

⁽²¹⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74. mgr.

⁽²¹⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 75. mgr.

⁽²¹⁸⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 15. nóvember 2011, *framkvæmdastjórn og spænska ríkið* gegn *landstjórn Gíbraltars og breska ríkinu*, sameinuð mál C-106/09 P og C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 146. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 2004, *hollenska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, 43. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²¹⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið* gegn *framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sameinuð mál C-428/06 til C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47. mgr.

143. Staðfest hefur verið í dómaframkvæmd⁽²²⁰⁾ að ráðstafanir sem bundnar eru við tiltekna landshluta eða byggðarlög þurfa ekki að teljast sértækar ef tilteknum skilyrðum er fullnægt. Enn sem komið er tekur þessi dómaframkvæmd einvörðungu til ráðstafana á sviði skattamála. Hugtakið byggðasértækar ráðstafanir hefur þó almenna skírskotun og þau meginsjónarmið sem mótask hafa í dómstólum Evrópska efnahagssvæðisins á sviði skattaráðstafana gilda þannig jafnt um ráðstafanir af öðru tagi.
144. Til þess að geta metið hvort ráðstöfun er byggðasértæk verður að greina milli þrenns konar aðstæðna⁽²²¹⁾:
- 1) Í fyrsta lagi telst ráðstöfun byggðasértæk ef hún er fólgin í því að draga úr skattaálögum í tilteknum landshluta samkvæmt einhliða ákvörðun ríkisvaldsins^(221a).
 - 2) Í öðru lagi getur verið um að ræða jafna yfirfærslu álagningarheimilda⁽²²²⁾, þ.e. framsal skattlagningarvalds til allra stjórnvalda innan ríkiskerfisins á tilteknu stjórnsýslustigi EES-ríkis (landshluta, héraða o.s.frv.), með þeim hætti að þau hafa öll sömu lagaheimildir til þess að ákveða hvaða skatthlutfall skuli innheimt er á svæðinu sem þau stýra, óháð ríkisvaldinu. Þegar þannig háttar til eru ákvarðanir slíkra stjórnvalda ekki sértækar því að þess er enginn kostur að benda á almennt skatthlutfall sem gegnt gæti hlutverki kerfis sem haft er til viðmiðunar.
 - 3) Í þriðja lagi getur yfirfærsla álagningarheimilda verið ójöfn⁽²²³⁾, á þann hátt að aðeins tilteknum héraðs- eða sveitarstjórnnum sé fært vald til álagningar skatta á svæðunum sem þau stýra. Þegar þannig háttar til ræðst mat á því hvort viðkomandi ráðstöfun skuli teljast sértæk af því hvort stjórnvaldið sem um ræðir er nægilega óháð ríkisvaldinu í hlutaðeigandi EES-ríki⁽²²⁴⁾. Sú er raunin ef þremur forsendum er öllum fullnægt að þessu leyti, þ.e. er að stjórnvaldið njóti sjálfstæðis í krafti stöðu sinnar sem stjórnarstofnunar, í athöfnum og í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti⁽²²⁵⁾. Ef öllum þessum forsendum er fullnægt þegar héraðs- eða sveitarstjórn ákveður skattaráðstöfun sem gildir aðeins á svæðinu sem hún stýrir ber að hafa það hérað eða byggðarlög til viðmiðunar, en ekki EES-ríkið sjálft.

5.3.1. *Sjálfstæði stjórnvalds í krafti stöðu þess sem stjórnarstofnunar*

145. Því má slá föstu að héraðs- eða sveitarstjórn njóti sjálfstæðis í krafti stöðu sinnar sem stjórnarstofnunar ef hún hefur tekið ákvörðun um skattlagningu á grundvelli stjórnarskrárbundinnar, stjórnsmálalegrar og stjórnsýslulegrar stöðu sem greinir hana frá stöðu ríkisvaldsins að þessu leyti. Í máli *Asoreyja* benti Evrópudómstóllinn á að í stjórnarskrá Portúgals væri viðurkennt að *Asoreyjar* nyttu sjálfstjórnar í stjórnsmálalegum skilningi, sem stjórnsýslueining og á grundvelli sjálfræðis stjórnarstofnana sinna, sem hafi einnig sjálfstætt

⁽²²⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57. mgr. og eftirfarandi málsgreinar, og dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sameinuð mál C-428/06 til C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²²¹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 63.–66. mgr.

^(221a) Dómur EFTA-dómstólsins frá 20. maí 1999 í máli E-6/98, *Konungsríkið Noregur gegn Eftirlitsstofnun EFTA*, dómasafn EFTA-dómstólsins 1999, s. 74, 38. mgr.

⁽²²²⁾ Til álita kemur tillaga Geelhoed lögsögumanns frá 20. október 2005, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60. mgr.

⁽²²³⁾ Tillaga Geelhoed lögsögumanns frá 20. október 2005, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60. mgr.

⁽²²⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 58. mgr.: „Hugsast getur að aðili innan ríkiskerfisins í tilteknu aðildarríki njóti efnislega og í lagalegu tilliti nægilega mikils sjálfstæðis gagnvart ríkisvaldinu til þess að gera hann, en ekki ríkisvaldið, áhrifaríkastan um opinbera og efnahagslega stefnumótun sem ræður starfsumhverfi fyrirtækja, á grundvelli þeirra ráðstafana sem hann hlutast til um.“

⁽²²⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 67. mgr.

skattlagningarvald og heimild til að víkja frá ákvæðum almennra skattalaga til að taka tillit til sérstakra aðstæðna í landshlutanum ⁽²²⁶⁾.

146. Þegar metið er hvort þessari forsendu er fullnægt í hverju einstöku tilviki skal einkum litið til ákvæða í stjórnarskrá og annarri löggjöf viðkomandi EES-ríkis til að afla staðfestingar á því að tiltekinn landshluti njóti í raun sjálfstæðis í stjórnmalalegum skilningi og sem stjórnsýslueining og að stjórnarstofnanir hennar njóti sjálfræðis sem gerir þeim kleift að beita sjálfstæðu skattlagningarvaldi.

5.3.2. *Sjálfstæði í athöfnum*

147. Því má slá föstu að aðili innan ríkiskerfisins njóti sjálfstæðis í athöfnum ef hann hefur tekið ákvörðun um skattlagningu án þess að ríkisvaldið hafi átt þess kost að hlutast til um efni hennar með beinum hætti.
148. Helsti mælikvarðinn á það hvort slíkur aðili nýtur sjálfstæðis í athöfnum er ekki þær formlegu valdheimildir sem viðurkennt er að hann hafi, heldur hvort hann getur tekið ákvörðun um skattaráðstöfun á grundvelli þeirra valdheimilda með sjálfstæðum hætti, þ.e. án þess að ríkisvaldið eigi þess kost að hlutast til um efni hennar með beinum hætti.
149. Þótt komið hafi verið upp formlegri samráðs- eða sáttaleið til að leysa úr ágreiningi milli ríkisvaldsins annars vegar og héraðs- og sveitarstjórna hins vegar er það ekki næg ástæða til að álykta að aðili innan ríkiskerfisins sé ekki sjálfstæður í athöfnum ef endanleg ákvörðun um ráðstöfunina sem um ræðir er í höndum þess aðila, en ekki ríkisvaldsins ⁽²²⁷⁾.
150. Þótt skjóta megi athöfnum aðila innan ríkiskerfisins til úrskurðar dómstóla er það ekki næg ástæða til að álykta að sá aðili sé ekki sjálfstæður í athöfnum, enda er slík kærueimild eðlislægur þáttur réttarríkisins ⁽²²⁸⁾.
151. Skattaráðstöfun á vegum héraðs- eða sveitarstjórnar þarf ekki að vera með öllu óháð almenna skattkerfinu til þess að úrskurða megi að hún teljist ekki hafa í sér fólgni ríkisaðstoð. Nánar tiltekið er ekki nauðsynlegt að umsýsla skattkerfisins sem um ræðir (grundvöllur skattlagningar, skatthlutföll, reglur um innheimtu skatta og undanþágur) hafi verið framseld að öllu leyti slíkum aðila innan ríkiskerfisins ⁽²²⁹⁾. Til dæmis mætti líta svo á að þótt framsal valds til álagningar tekjuskatts félaga takmarkist við heimild til að ákveða skatthlutfall innan tiltekinnna marka, án þess að heimild sé veitt til að breyta grundvelli skattlagningar (ákvæðum um skattfrádrátt, skattundanþágur o.s.frv.), geti skilyrðinu um sjálfstæði í athöfnum talist fullnægt ef fyrirframákveðin mörk skatthlutfalls gera stjórnvöldum í landshlutanum sem um ræðir kleift að taka fyllilega sjálfstæðar ákvarðanir í skattamálum, án þess að ríkisvaldið eigi þess kost að hlutast til um efni þeirra með beinum hætti.

5.3.3. *Sjálfstæði í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti*

152. Því má slá föstu að aðili innan ríkiskerfisins sé sjálfstæður í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti ef hann ber ábyrgð á stjórnmalalegum og fjárhagslegum afleiðingum ráðstöfunar sem felur í sér skattalækkun. Sú getur ekki verið raunin ef slíkur aðili ber ekki ábyrgð á að staðið sé við fjárhagsáætlun, þ.e. þegar hann hefur ekki vald til að ákveða bæði tekjur og gjöld.

⁽²²⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 70. mgr.

⁽²²⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sameinuð mál C-428/06 til C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 96.–100. mgr.

⁽²²⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sameinuð mál C-428/06 til C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 80.–83. mgr.

⁽²²⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 6. september 2006, *portúgalska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

153. Til þess að aðili innan ríkiskerfisins geti talist sjálfstæður í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti má aðstoð eða styrkur frá öðrum landshlutum eða ríkisvaldinu þess vegna ekki verða til þess að bæta landshlutanum fjárhagslegar afleiðingar skattráðstöfunarinnar sem um ræðir. Þannig er girt fyrir að aðili innan ríkiskerfisins geti talist sjálfstæður í þessum skilningi ef bein orsakatengsl eru milli skattráðstöfunar sem hann ákveður og fjárstuðnings sem hann fær frá öðrum landshlutum eða ríkisvaldinu í viðkomandi EES-ríki ⁽²³⁰⁾.
154. Það telst ekki skerða sjálfstæði tiltekins aðila í efnahagslegu og fjárhagslegu tilliti þótt á móti minnkun skatttekna vegna beitingar framselds skattlagningarvalds (til dæmis ákvörðunar um lækkun skatthlutfalls) komi hliðstæð aukning sams konar tekna vegna komu nýrra fyrirtækja sem flytja til svæðisins til þess að nýta sér lægra skatthlutfall.
155. Skilyrðin fyrir því að telja aðila sjálfstæðan fela hvorki í sér að vald til að setja reglur um innheimtu skatta þurfi að hafa verið framselt héraðs- eða sveitarstjórninni sem um ræðir, né heldur að hún þurfi sjálf að annast innheimtu skatttekna. Ábyrgð á innheimtu skatta sem aðili innan ríkiskerfisins hefur vald til að leggja á getur eftir sem áður verið í höndum ríkisvaldsins ef sá aðili ber allan kostnað af innheimtunni.

5.4. Málefni sem varða skattráðstafaþanir sérstaklega

156. Stjórnvöld í EES-ríkjunum hafa frjálssar hendur til þess að reka þá efnahagsstefnu sem þau telja heppilegasta, og nánar tiltekið að skipta skattbyrði milli framleiðsluþátta eins og þeim þykir henta. Þau verða engu að síður að beita þessu valdi í samræmi við reglur EES-réttar ⁽²³¹⁾.

5.4.1. Samvinnufélög

157. Eiginleg samvinnufélög eru að jafnaði rekin í samræmi við sjónarmið sem greina þau frá öðrum atvinnurekendum ⁽²³²⁾. Þar er einkum að nefna að rekstur slíkra félaga er háður sérstökum áskilnaði um aðild, og að hann fer fram með gagnkvæman ávinning félagsmanna fyrir augum ⁽²³³⁾ en ekki í samræmi við hagsmuni utankomandi fjárfesta. Að auki eru varasjóðir og aðrar eignir þeirra í sameiginlegri eigu félagsmanna og þeim ber skylda til að nýta þær til þess að fremja sameiginlega hagsmuni þeirra. Loks hafa samvinnufélög lítið svigrúm til að afla sér hlutafjár á markaði og hagnaðarhlutfall þeirra er lágt.
158. Með vísan til þessara sérstöku einkenna samvinnufélaga má líta svo á að þau búi ekki við sambærilegar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti og fyrirtæki sem rekin eru á almennum viðskiptagrundvelli, og að skattareglur sem ívilna samvinnufélögum sérstaklega falli því ekki undir ákvæði reglna um ríkisaðstoð, að því tilskildu að ⁽²³⁴⁾:
- starfsemi þeirra miðist við fjárhagslega hagsmuni félagsmanna,
 - tengsl þeirra við félagsmenn séu ekki eingöngu viðskiptalegs eðlis, heldur persónuleg og einstaklingsbundin,
 - félagsmenn taki virkan þátt í rekstri félagsins,
 - þeir eigi tilkall til arðgreiðslna á jafnræðisgrundvelli vegna hagnaðar félagsins.

⁽²³⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 11. september 2008, *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, sameinuð mál C-428/06 til C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 129. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²³¹⁾ Þess er einkum að gæta að stjórnvöld í EES-ríkjunum mega ekki setja eða viðhalda löggjöf sem leiðir til þess að veitt sé ríkisaðstoð sem er ósamrýmanleg þeim reglum, eða felur í sér mismunun sem stangast á við grundvallarfrelsi EES-réttar. Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 17. september 2009, *Glaxo Wellcome*, C-182/08, ECLI:EU:C:2009:559, 34. mgr. og dómafrákvæmd sem vísað er til.

⁽²³²⁾ Sjá inngangsorð reglugerðar ráðsins (EB) nr. 1435/2003 frá 22. júlí 2003 um samþykktir fyrir evrópsk samvinnufélög sem um getur í XXII. viðauka við EES-samninginn, lið 10c, sbr. ákvörðun sameiginlegru EES-nefndarinnar nr. 15/2004 (Stjtið. ESB L 116, 22.4.2004, bls. 68, og EES-viðbætur nr. 20, 22.4.2004, bls. 21).

⁽²³³⁾ Allir félagsmenn samvinnufélaga hafa sama rétt til að ákveða hvernig þeim er stjórnað og endurspeglast það í reglunni um jafnan atkvæðisrétt þeirra.

⁽²³⁴⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 55. og 61. mgr.

159. Ef rekstur samvinnufélagsins sem til athugunar er reynist aftur á móti sambærilegur því sem tíðkast hjá fyrirtækjum sem rekin eru á almennum viðskiptagrundvelli ber að fella það undir sama kerfi og haft er til viðmiðunar að því er slík fyrirtæki varðar, og meta starfsemi þess á grundvelli þriggja þrepa greiningarinnar sem lýst er í 128.–141. mgr. Þriðja þrep þeirrar greiningar er fólgið í athugun á því hvort skattareglurnar sem um ræðir helgast af röklegum tilgangi skattkerfisins ⁽²³⁵⁾.
160. Í þessu samhengi skal tekið fram að ráðstöfunin verður að samræmast þeim sjónarmiðum sem liggja til grundvallar skattkerfi EES-ríkisins (með vísan til þeirrar tilhögunar sem starfræksla kerfisins byggist á). Ef vikið er frá almennum reglum með tilliti til starfsemi samvinnufélaga á þann hátt að þau eru undanþegin skattlagningu sem slík getur það til að mynda helgast af því að þau greiða allan hagnað sinn út til félagsmanna og hann er síðan skattlagður hjá þeim. Gæta verður meðalhófs þegar slíkur skattafsláttur er veittur, hvað sem öðru líður, og hann má ekki vera meiri en nauðsyn krefur. Að auki verða stjórnvöld í hlutaðeigandi EES-ríki að framfylgja tilhlýðilegu eftirliti og vöktun ⁽²³⁶⁾.
- 5.4.2. *Fyrirtæki sem starfrækja verðbréfasjóði* ⁽²³⁷⁾
161. Það er almennt viðurkennt sjónarmið að fjárfestingarfélögum, til dæmis fyrirtækjum sem starfrækja verðbréfasjóði ⁽²³⁸⁾, skuli gert að greiða tilhlýðilega skatta með vísan til þess að starfsemi þeirra er í grundvallaratriðum fólgin í milligöngu um viðskipti fjárfesta (þriðja aðila) og fyrirtækjanna sem þeir fjárfesta í. Ef engin sértæk skattaákvæði gilda um fjárfestingarsjóði og fjárfestingarfélög getur það orðið til þess að farið sé með fjárfestingarsjóð sem sérstakan skattaðila, þ.e. að skattur leggist á hvers kyns tekjur eða hagnað slíks milliliðar til viðbótar skattlagningu á öðrum stigum. Við slíkar aðstæður reyna stjórnvöld í EES-ríkjunum almennt að draga úr óæskilegum áhrifum þess að skattleggja fjárfestingarstarfsemi fjárfestingarsjóða og fjárfestingarfélaga umfram beinar fjárfestingar einstakra fjárfesta og tryggja, eftir því sem frekast er unnt, að fjárfestingarsófn ólíkra tegunda beri nokkurn veginn sömu endanlegu heildarskattbyrði, óháð því hvaða leið er farin við fjárfestinguna.
162. Ef markmið ráðstafana á sviði skattamála er að tryggja að skattaákvæði séu hlutlaus gagnvart því hvort um ræðir almenna verðbréfasjóði eða fjárfestingarfélög ber ekki að telja þær sértækar ef þær leiða ekki til ívilnunar til handa ákveðnum fyrirtækjum sem starfrækja verðbréfasjóði eða ákveðnum tegundum fjárfestingar ⁽²³⁹⁾, en hafa þess í stað þau áhrif að minnka eða afnema tvísköttun í samræmi við almenn sjónarmið sem búa að baki skattkerfinu sem um ræðir. Með tilliti til þessa undirkafla merkir hugtakið hlutlaus skattaákvæði að skattaðilar hljóta sömu meðferð óháð því hvort þeir fjárfesta í eignum, til að mynda ríkisskuldabréfum eða hlutum í hlutafélögum, með beinum hætti eða með óbeinum hætti gegnum fjárfestingarsjóði. Í samræmi við þetta geta skattareglur sem gilda um fyrirtæki sem starfrækja verðbréfasjóði, og virða það markmið að gæta skattalegs gagnsæis að því er varðar

⁽²³⁵⁾ Til álitu kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69.–75. mgr.

⁽²³⁶⁾ Til álitu kemur dómur Evrópudómstólsins frá 8. september 2011, *Paint Graphos o.fl.*, sameinuð mál C-78/08 til C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74. og 75. mgr.

⁽²³⁷⁾ Ákvæði þessa undirkafla gilda ekki eingöngu um fyrirtæki sem starfrækja verðbréfasjóði og falla undir tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2009/65/EB um samræmingu á lögum og stjórnsýslufyrirmælum að því er varðar verðbréfasjóði („UCITS-tilskipunin“), sem um getur í IX. viðauka við EES-samninginn, 30. lið, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 120/2010 (Stjúd. ESB L 58, 3.3.2011, bls. 77, og EES-viðbætur nr. 12, 3.3.2011, bls. 20). Þau gilda einnig um ýmsar aðrar tegundir fyrirtækja sem starfrækja verðbréfasjóði en falla ekki undir tilskipunina, og má þar meðal annars nefna sérhæfða sjóði eins og þeir eru skilgreindir í tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2011/61/ESB (Stjúd. ESB L 174, 1.7.2011, bls. 1), sem um getur í IX. viðauka við EES-samninginn, lið 31bb, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 202/2016 (bíður birtingar).

⁽²³⁸⁾ Fyrirtæki af þessu tagi eru ýmist stofnuð samkvæmt ákvæðum samningalaga (þ.e. sem almennir sjóðir í umsýslu umsýslufélaga), fjárvörslulaga (þ.e. sem fjárvörslusjóðir) eða sérstakra samþykktu (þ.e. sem fjárfestingarfélög). Til álitu kemur 3. mgr. 1. gr. UCITS-tilskipunarinnar.

⁽²³⁹⁾ Til álitu kemur dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2009, *Associazione italiana del risparmio gestito og Fineco Asset Management* gegn *framkvæmdastjórn*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 78. mgr. og eftirfarandi málsgreinar, en með honum staðfesti dómstóllinn ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2006/638/EB frá 6. september 2005 (Stjúd. ESB L 268, 27.9.2006, bls. 1), sem lýsti ósamrýmanlega reglum innra markaðarins aðstoðaráætlun sem hafði í sér fólgni skattalega ívilnun til handa ákveðnum fyrirtækjum vegna starfrækslu verðbréfasjóða sem fjárfestu í hlutabréfum lítilla og meðalstórra fyrirtækja, skráðum á skipulegum evrópskum verðbréfamarkaði.

fjárfestingarmilliliðinn, talist helgast af röklegum tilgangi skattkerfisins, að því tilskildu að ákvæði þess skattkerfis séu meðal annars byggð á því grundvallarsjónarmiði að koma í veg fyrir tvísköttun. Ívilnandi skattameðferð telst aftur á móti sértæk ef hún er bundin við vel skilgreinda fjárfestingarsjóði sem fullnægja sérstökum skilyrðum⁽²⁴⁰⁾ og nýtist þannig ekki öðrum fjárfestingarleiðum sem búa við sambærilegar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti⁽²⁴¹⁾, en dæmi um það eru skattaákvæði sem ívilna sérstaklega fjárfestingarsjóðum sem sinna áhættufjárfestingum innanlands, fjárfestingum sem hafa samfélagslegan tilgang eða langtímafjárfestingum, en nýtast ekki hliðstæðum sjóðum sem reknir eru samkvæmt samræmdum reglum Evrópusambandsins: EuVECA⁽²⁴²⁾, EuSEF⁽²⁴³⁾ og ELTIF⁽²⁴⁴⁾.

163. Sjónarmiðið um hlutleysi skattaákvæða merkir þó hvorki að fjárfestingarsjóðir af þessu tagi eigi að vera undanþegnir allri skattlagningu né að umsýslufélög þeirra eigi að vera undanþeginn skatti á gjöld sem þau innheimta vegna umsýslu eignanna sem fjárfest er í⁽²⁴⁵⁾. Það réttlætir ekki heldur að sameiginlegar fjárfestingar slíkra sjóða séu látnar njóta hagfelldari skattlagningar en einstakar fjárfestingar samkvæmt skattareglunum sem um ræðir⁽²⁴⁶⁾. Með beitingu slíkra skattareglna væri meðalhófs ekki gætt með fullnægjandi hætti og gengið væri lengra en nauðsynlegt er til að ná því markmiði að koma í veg fyrir tvísköttun; þær yrðu því að teljast sértæk ráðstöfun.

5.4.3. Skattagrið

164. Reglur um skattagrið fela að jafnaði í sér að fallið er frá lögsókn og innheimtu sekta, auk þess sem áfallnir vextir eru felldir niður (að hluta til eða að fullu). Í sumum tilvikum er það forsenda skattagriða að álagðir skattar séu greiddir að fullu⁽²⁴⁷⁾, en í öðrum tilvikum er álagning lækkuð⁽²⁴⁸⁾.
165. Almenn gildir að ráðstöfun á sviði skattagriða sem tekur til fyrirtækja getur talist almenn ráðstöfun ef skilyrðunum sem talin eru upp hér á eftir er fullnægt⁽²⁴⁹⁾.
166. Í fyrsta lagi verður öllum fyrirtækjum að vera heimilt að nýta sér ráðstöfunina, óháð atvinnugrein og umfangi starfseminnar, ef þau skulda skattgreiðslur á tilteknum degi sem tilgreindur er í reglunum, og hún má ekki beinast að fyrirframákveðnum hópi fyrirtækja. Í öðru lagi má ráðstöfunin ekki vera sértæk í reynd á þann hátt að ákveðnum fyrirtækjum eða atvinnugreinum sé ívilnað sérstaklega. Í þriðja lagi verða afskipti skattyfirvalda að takmarkast

⁽²⁴⁰⁾ Dæmi um þetta er þegar ívilnandi skattameðferð fjárfestingarsjóðs er bundin því skilyrði að þrír fjórðungar allra eigna sjóðsins séu notaðir til fjárfestinga í litlum og meðalstórum fyrirtækjum.

⁽²⁴¹⁾ Til álita kemur dómur Almenna dómstólsins frá 4. mars 2009, *Associazione italiana del risparmio gestito og Fineco Asset Management* gegn *framkvæmdastjórn*, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 150. mgr.

⁽²⁴²⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 345/2013 frá 17. apríl 2013 um evrópska áhættufjármagnssjóði (Stjútíð. ESB L 115, 25.4.2013, bls. 1). Um það leyti sem þessar leiðbeinandi reglur voru gefnar út stóð yfir athugun á reglugerð nr. 345/2013 á vegum stofnana EES/EFTA.

⁽²⁴³⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 346/2013 frá 17. apríl 2013 um evrópska félagslega framtakssjóði (Stjútíð. ESB L 115, 25.4.2013, bls. 18). Um það leyti sem þessar leiðbeinandi reglur voru gefnar út stóð yfir athugun á reglugerð nr. 346/2013 á vegum stofnana EES/EFTA.

⁽²⁴⁴⁾ Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/760 frá 29. apríl 2015 um evrópska langtímafjárfestingarsjóði (Stjútíð. ESB L 123, 19.5.2015, bls. 98). Um það leyti sem þessar leiðbeinandi reglur voru gefnar út stóð yfir athugun á reglugerð 2015/760 á vegum stofnana EES/EFTA.

⁽²⁴⁵⁾ Hlutleysisrökin fyrir því að láta fjárfestingarfélög njóta sérstakra skattareglna gilda aðeins með tilliti til fjármuna sem lagðir hafa verið í sjóðina, en ekki eigin tekna og fjármuna umsýslufélaganna. Til álita kemur ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA frá 18. mars 2009 um ríkisaðstoð í tengslum við skattlagningu fjárfestingarfélaga í Liechtenstein.

⁽²⁴⁶⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 12. maí 2010, N 131/2009 Finnland, Áætlun um aðstoð vegna fasteignafjárfestingasjóða (REIT) (Stjútíð. ESB C 178, 3.7.2010, bls. 1), 33. forsenda.

⁽²⁴⁷⁾ Reglur um skattagrið geta einnig haft að geyma ákvæði sem opna skattaðilum leið til að greina frá eignum og tekjum sem ekki hafa verið taldar fram.

⁽²⁴⁸⁾ Til álita kemur dómur Evrópuðómstólsins frá 29. mars 2012, *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 12. mgr.

⁽²⁴⁹⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 11. júlí 2012 um ráðstöfun á sviði skattagriða sem stjórnvöld í Lettlandi hafa tilkynnt, SA.33183 (Stjútíð. ESB C 1, 4.1.2013, bls. 6).

við umsýslu skattagriðanna, án þess að þau hafi nokkurt svigrúm til geðþóttaákvæðana um það hvort skattagrið eru veitt eða hvert umfang þeirra er í hverju tilviki. Loks má ráðstöfunin ekki fela í sér undanþágu frá skattefirliti.

167. Nauðsynlegt er að takmarka gildistíma reglna um skattagrið, þ.e. láta þær gilda aðeins um skamman tíma⁽²⁵⁰⁾ og með tilliti skattskulda sem urðu til fyrir tiltekinn dag og voru enn óinnheimtar við gildistöku reglnanna, til þess að skattagriðin þjóni því markmiði að bæta bæði innheimtu skatta og skattskil.

168. Ráðstafanir á sviði skattagriða geta einnig talist almennar ráðstafanir ef þær þjóna því markmiði löggjafans að tryggja að tiltekin réttarregla sé virt, til að mynda að ekki líði óhæfilega langur tími áður en úrskurður fellur⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Bindandi álit í skattamálum og samningar um skattskuldir

5.4.4.1. Bindandi álit í skattamálum

169. Bindandi álit í skattamálum hafa þann tilgang að gera grein fyrir því fyrirfram með hvaða hætti almennar reglur skattkerfisins gilda í tilteknu máli með hliðsjón af málavöxtum og aðstæðum hverju sinni. Til þess að forðast réttaróvissu gefa skattyfirvöld í mörgum tilvikum út bindandi álit um þá skattmeðferð sem tiltekin viðskipti munu hljóta⁽²⁵²⁾. Tilgangurinn getur verið sá að gera grein fyrir því fyrirfram hvernig ákvæðum tvíhliða milliríkjasamnings um skattameðferð eða innlendum skattaákvæðum verður beitt í tilteknu máli, eða hvernig „hagnaður í viðskiptum ótengdra aðila“ verður ákveðinn í tengslum við viðskipti tengdra aðila þegar ríkjandi óvissa kallar á að skorið verði úr því fyrirfram hvernig tiltekin viðskipti innan samsteypu skuli verðlögð þannig að svonefndri armslengdarreglu teljist fullnægt⁽²⁵³⁾. Stjórnvöld í EES-ríkjunum geta tryggt skattaðilum réttarvissu og fyrirsjáanleika að því er varðar beitingu almennra skattareglna, og besta leiðin til þess er að gæta gagnsæis að því er varðar bindandi álit og sjá til þess að þau séu birt.

170. Bindandi álit í skattamálum verða þó jafnan að vera í samræmi við gildandi reglur um ríkisaðstoð. Ef bindandi álit leiðir til niðurstöðu sem endurspeglar ekki á áreiðanlegan hátt niðurstöðuna sem fengist ef reglum almenna skattkerfisins væri beitt á venjulegan hátt getur skattaðilinn haft af því sértækt hagræði ef sértæk meðferð af því tagi leiðir til þess að hann beri minni skattbyrði í viðkomandi EES-ríki en önnur fyrirtæki sem búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti.

171. Evrópudómstóllinn hefur úrskurðað að stafi lækkun skattstofns fyrirtækis af skattaráðstöfun sem gerir skattaðila kleift að nota í viðskiptum innan samsteypu milliverðlagningu ólíka því verði sem samið yrði um í frjálsum samkeppnisumhverfi milli sjálfstæðra fyrirtækja sem ganga að viðskiptunum við sambærilegar aðstæður og sem ótengdir aðilar njóti sá skattaðili sértæks hagræðis sökum þess að hann beri þá minni skattbyrði samkvæmt reglum almenna skattkerfisins en sjálfstæð fyrirtæki sem greiða skatt á grundvelli þess hagnaðar sem myndast

⁽²⁵⁰⁾ Gildistíminn þarf að vera nægilega langur til þess að öllum skattaðilum sem ráðstöfunin tekur til gefist ráðrúm til að nýta sér hana.

⁽²⁵¹⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 29. mars 2012, *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 40, 41. og 42. mgr.

⁽²⁵²⁾ Í sumum EES-ríkjum hafa stjórnvöld gefið út dreifibréf til þess að skýra gildissvið og umfang bindandi álita. Í sumum ríkjanna eru álitin einnig birt.

⁽²⁵³⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38374 Starbucks, bíður birtingar, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38375 Fiat, bíður birtingar, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 11. janúar 2016 í máli SA.37667 Áætlun um ríkisaðstoð, undanþága frá skattlagningu vegna umframhagnaðar, bíður birtingar, en öll þessi mál hafa sætt kæru.

hjá þeim í reynd⁽²⁵⁴⁾. Af þessu leiðir að sé fallist á það í bindandi álit að ákvarða megi skattskyldan hagnað skattaðila innan samsteypu á grundvelli milliverðlagningar sem nálgast ekki markaðsniðurstöðu með áreiðanlegum hætti í samræmi við armlengdarregluna er í því fólgið sértækt hagræði þeim skattaðila til handa. Leitin að aðferð sem „nálgast markaðsniðurstöðu með áreiðanlegum hætti“ felur í sér að sérhvert frávík frá besta mati á markaðsniðurstöðu verður að vera lítið og standa í réttu hlutfalli við óvissuna sem fólgin er í aðferðinni sem notuð er við milliverðlagningu eða þær tölfraðiaðferðir sem beitt er í matinu.

172. Ekki verður hjá því komist að beita armlengdarreglunni í mati Eftirlitsstofnunar EFTA á skattaráðstöfunum í þágu tengdra fyrirtækja samkvæmt 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, óháð því hvort og með hvaða hætti sú regla hefur verið tekin upp í lög tiltekins EES-ríkis. Reglan er notuð til þess að ganga úr skugga um hvort skattskyldur hagnaður fyrirtækis innan samsteypu hefur verið ákvarðaður með aðferð sem nálgast markaðsniðurstöðu með áreiðanlegum hætti. Ef mælt er fyrir um notkun slíkrar aðferðar í bindandi álit er tryggt með því að fyrirtækinu sé ekki ívilnað samkvæmt almennum reglum um skattlagningu hagnaðar fyrirtækja í hlutaðeigandi EES-ríki, umfram sjálfstæð fyrirtæki sem greiða skatt af bókfærðum kostnaði sem endurspeglar verð sem ákvarðast á markaði og samið er um milli ótengdra aðila. Armlengdarreglan sem Eftirlitsstofnun EFTA beitir við mat á bindandi álitum sem varða milliverðlagningu samkvæmt reglum um ríkisaðstoð er þannig bein afleiðing af ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins, en það bannar að fyrirtækjum sé mismunað í skattlagningu ef þau búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti. Stjórnvöldum í EES-ríkjunum er skylt að virða þessa grundvallarreglu og skattaákvæði í lögum einstakra ríkja eru ekki undanþegin henni⁽²⁵⁵⁾.
173. Í tengslum við rannsókn á því hvort bindandi álit sem varðar milliverðlagningu fullnægir armlengdarreglunni sem leiðir af ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins kann Eftirlitsstofnun EFTA að taka mið af leiðsögn Efnahags- og framfarastofnunarinnar („OECD“), einkum leiðbeinandi reglum þeirrar stofnunar „um milliverðlagningu, ætlaðar fjölþjóðafyrirtækjum og skattyfirvöldum“. Enga umfjöllun er að finna í þeim reglum um ríkisaðstoð sem slíka, en þær hafa að geyma lýsingu á þeim viðhorfum til milliverðlagningar sem samstaða hefur náðst um á alþjóðavettvangi og geta veitt skattyfirvöldum og fjölþjóðafyrirtækjum gagnlega leiðsögn um hvernig tryggja má að aðferðir sem notaðar eru við milliverðlagningu leiði til niðurstöðu sem samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði. Þetta merkir að samræmist tiltekin tilhögun milliverðlagningar leiðbeiningum OECD um milliverðlagningu, að meðtöldum leiðbeiningum um hvernig velja skal aðferð sem er heppileg og nálgast markaðsniðurstöðu með áreiðanlegum hætti, er ósennilegt að um ríkisaðstoð verði að ræða þegar mælt er fyrir um notkun þeirrar aðferðar í bindandi álit.
174. Ofangreint má taka þannig saman í stuttu máli að bindandi álit í skattamálum fela í sér hagræði skattaðila til handa fyrst og fremst þegar:

⁽²⁵⁴⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. júní 2006, *belgíska ríkið og Forum 187 gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-182/03 og C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416. Í dómi Evrópudómstólsins um skattareglur sem stjórnvöld í Belgíu höfðu sett um samhæfingarstöðvar kom til skoðunar áfrýjun gegn ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar (ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2003/757/EB frá 17. febrúar 2003 um reglur um aðstoð í þágu samhæfingarstöðva sem starfræktar eru í Belgíu (Stjtið. ESB L 282, 30.10.2003, bls. 25)) sem fól meðal annars í sér þá niðurstöðu að aðferðin sem notuð var við að ákvarða skattskyldar tekjur samkvæmt þeim reglum hefði í för með sér að slíkar stöðvar nytu sértæks hagræðis. Samkvæmt reglunum var skattskyldur hagnaður ákveðinn sem föst fjárhæð sem samsvaraði tilteknum hundradshluta af samtölu rekstrarkostnaðar, að frátöldum launagreiðslum, launatengdum gjöldum og fjármunakostnaði. Eftirfarandi kom fram í úrskurði dómstólsins: „[T]il þess að geta ákveðið hvort tiltekin aðferð við ákvörðun skattskyldra tekna, á borð við þá sem mælt er fyrir um í skattareglum fyrir samhæfingarstöðvar, hefur í för með sér hagræði þeim til handa er nauðsynlegt [...] að bera þær reglur saman við reglur almenna skattkerfisins á grundvelli munarins á tekjum og gjöldum fyrirtækis sem rekur starfsemi sína í frjálsum samkeppnisumhverfi.“ Þá kom eftirfarandi fram í dómsúrskurðinum: „[E]f [launagreiðslum, launatengdum gjöldum og fjármunakostnaði] er haldið utan þeirra útgjalda sem miðað er við þegar skattskyldar tekjur stöðvanna eru ákvarðaðar leiðir það til milliverðlagningar sem er frábrugðin verði sem samið yrdi um í frjálsum samkeppnisumhverfi“, og taldi dómstóllinn að það fæli í sér „hagræði samhæfingarstöðvunum til handa“ (96. og 97. mgr.).

⁽²⁵⁵⁾ Til álita kemur dómur Evrópudómstólsins frá 22. júní 2006, *belgíska ríkið og Forum 187 gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-182/03 og C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 81. mgr. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 25. mars 2015, *belgíska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 65. og 66. mgr. og dómaframkvæmd sem vísað er til.

- a) álit er byggt á rangri túlkun skattalöggjafar landsins og leiðir til lækkunar álagningar ⁽²⁵⁶⁾,
- b) álit nýtist ekki öðrum fyrirtækjum sem búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti ⁽²⁵⁷⁾ eða
- c) yfirvöld beita „hagfelldari“ skattalegri meðferð en býðst öðrum skattaðilum sem búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti. Dæmi um þetta gæti verið ef skattyfirvöld samþykkja tilhögun við milliverðlagningu sem samræmist ekki armslengdarreglunni og aðferðin sem fallist er á í slíku álitu að nota megi leiðir til niðurstöðu sem nálgast ekki markaðsniðurstöðu með áreiðanlegum hætti ⁽²⁵⁸⁾. Hið sama gildir ef skattaðila er heimilað í álitinu að nota aðrar aðferðir til að ákvarða skattskyldan hagnað sem byggjast á óbeinni nálgun, til dæmis þannig að tilhlýðileg milliverðlagning sé ákvörðuð á grundvelli kostnaðaraukaaðferðar (e. *cost-plus*) eða endursöluverðsaðferðar (e. *resale-minus*) þar sem miðað er við fasta álagningu, enda þótt beinskeyttari aðferðir séu tiltækar ⁽²⁵⁹⁾.

5.4.4.2. Samningar um skattskuldir

175. Samningar um skattskuldir varða venjulega ágreining milli skattaðila og skattyfirvalda um fjárhæð skattskuldar. Þeir tíðkast almennt í ýmsum EES-ríkjum. Fyrir tilstuðlan slíkra samninga geta skattyfirvöld komist hjá því að reka tímafrek dómsmál og tryggt skjóta innheimtu skattskulda. Þó að ágreiningslaust sé að stjórnvöld í EES-ríkjunum hafi óskertar heimildir á þessu sviði getur samningur um greiðslu skattskuldar haft í för með sér ríkisaðstoð, einkum ef ætla má að skuldin hafi verið lækkuð án nokkurrar góðrar ástæðu (svo sem þeirrar að innheimta sem stærstan hluta skuldarinnar) eða án þess að meðalhöfs væri gætt og á þann hátt að skattaðilinn hagnaðist ⁽²⁶⁰⁾.
176. Í þessu tilliti felur samningur milli skattyfirvalda og skattaðila helst í sér sértækt hagræði þegar ⁽²⁶¹⁾:
- a) yfirvöld gæta ekki meðalhöfs í samningum sínum við skattaðila og taka geðþóttáákvörðun sem leiðir til „hagfelldari“ skattalegrar meðferðar hans en annarra skattaðila sem búa við svipaðar aðstæður efnislega og í lagalegu tilliti,
 - b) samningurinn stríðir gegn gildandi skattaákvæðum og hefur leitt til lækkunar á skattgreiðslum, umfram það sem eðlilegt getur talist. Dæmi um þetta gæti verið ef málavextir hefðu átt að leiða til annars skattmats á grundvelli gildandi ákvæða (en skattskuldin hefur verið lækkuð með ólögætum hætti).

⁽²⁵⁶⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2003/601/EB frá 17. febrúar 2003 um ríkisaðstoð stjórnvalda á Írlandi vegna erlendra tekna (Stjtið. ESB L 204, 13.8.2003, bls. 51), 33.–35. forsenda.

⁽²⁵⁷⁾ Dæmi um þetta gæti verið ef þannig háttaði til að sumum fyrirtækjum sem eiga viðskipti við rekstrareiningar sem þau stjórna sjálf væri ekki heimilt að óska eftir slíkum álitum, en önnur regla gildi um tiltekinn fyrirframskilgreindan hóp fyrirtækja. Í þessu efni kemur til álita ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2004/77/EB frá 24. júní 2003 um bindandi álit í skattamálum er varða bandarísk sölufyrirtæki (Stjtið. ESB L 23, 28.01.2004, bls. 14), 56.–62. forsenda.

⁽²⁵⁸⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38374 Starbucks, bíður birtingar, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38375 Fiat, bíður birtingar, og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 11. janúar 2016 í máli SA.37667 Áætlan um ríkisaðstoð, undanþága frá skattlagningu vegna umframhagnaðar, bíður birtingar, en öll þessi mál hafa sætt kæru.

⁽²⁵⁹⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2003/438/EB frá 16. október 2002 um ríkisaðstoð C 50/2001, Fjármálafyrirtæki í Lúxemborg (Stjtið. ESB L 153, 20.6.2003, bls. 40), 43. og 44. forsenda, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2003/501/EB frá 16. október 2002 um ríkisaðstoð C 49/2001, Samhæfingarstöðvar í Lúxemborg (Stjtið. ESB L 170, 9.7.2003, bls. 20), 46, 47. og 50. forsenda, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2003/757/EB frá 17. febrúar 2003, Samhæfingarstöðvar í Belgíu (Stjtið. ESB L 282, 30.10.2003, bls. 25), 89.–95. forsenda og dómur Evrópudómstólsins frá 22. júní 2006 í skyldu máli, *belgíska ríkið og Forum 187* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál C-182/03 og C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 96. og 97. mgr., ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2004/76/EB frá 13. maí 2003, „French Headquarters and Logistic Centres“ (Stjtið. ESB L 23, 28.1.2004, bls. 1), 50. og 53. forsenda, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38374 Starbucks, bíður birtingar, sætir kæru, 282.–285. forsenda, og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 21. október 2015 í máli SA.38375 Fiat, bíður birtingar, sætir kæru, 245. forsenda.

⁽²⁶⁰⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2011/276/ESB frá 26. maí 2010 um ríkisaðstoð C-76/03, Umicore SA (Stjtið. ESB L 122, 11.5.2011, bls. 76).

⁽²⁶¹⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2011/276/ESB frá 26. maí 2010 um ríkisaðstoð C-76/03, Umicore SA (Stjtið. ESB L 122, 11.5.2011, bls. 76), 155. forsenda.

5.4.5. Fyrningar- og afskriftareglur

177. Almennt gildir að skattaráðstafanir á borð við fyrningar- og afskriftareglur, sem eru eingöngu tæknilegs eðlis, hafa ekki í för með sér ríkisaðstoð. Mismunandi aðferðir eru notaðar við útreikning fyrningar í EES-ríkjunum, en geta legið í eðli skattkerfisins sem um ræðir.
178. Erfiðleikarnir við að meta hvort heimilt fyrningarhlutfall vegna tiltekinna eigna skuli teljast sértæk ráðstöfun eru fólgnir í því að finna viðmið sem eðlilegt er að nota til samanburðar (með þeim hætti að tiltekið fyrningarhlutfall eða tilteknar fyrningarreglur fela í sér frávik frá því). Í bókhaldslegum skilningi er tilgangur fyrningar almennt sá að endurspegla verðmætisrýrnun eigna með það að markmiði að draga upp glögga mynd af fjárhagsstöðu fyrirtækisins, en í tengslum við skattheimtu er tilgangurinn annar, til að mynda sá að gera fyrirtækjum kleift að nýta frádráttarbær útgjöld til lækkunar skatta á lengra tímabili.
179. Ákvæði sem greiða fyrir fyrningu (svo sem styttri fyrningartími, hagkvæmari fyrningaraðferð⁽²⁶²⁾), heimild til snemmbærrar fyrningar o.s.frv.) að því er varðar tilteknar tegundir eigna eða fyrirtækja, og hvíla ekki á þeim meginsjónarmiðum sem liggja fyrningarreglunum sem um ræðir til grundvallar, geta haft í sér fólgni ríkisaðstoð. Reglur um hraða og snemmbæra fyrningu eigna sem fjármagnaðar eru með kaupleigu geta aftur á móti talist almennar ráðstafanir ef fyrirtæki í öllum atvinnugreinum og af öllum stærðum eiga þess kost í reynd að gera kaupleigusamninga af því tagi sem um ræðir⁽²⁶³⁾.
180. Ef skattyfirvöld geta með geðþóttaákvörðun mælt fyrir um mismunandi fyrningartíma eða fyrningaraðferðir eftir því hvaða fyrirtæki eða atvinnugrein á í hlut má augljóslega ætla að um sértækar ráðstafanir sé að ræða. Ef gert er að skilyrði fyrir beitingu tiltekkinnar fyrningaraðferðar að samþykkis skattyfirvalda sé aflað fyrirfram er sömuleiðis um sértæka ráðstöfun að ræða, nema samþykkis sé krafist eingöngu til þess að staðfesta megi fyrirfram að lagaskilyrðum sé fullnægt⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. Reglur um fasta álagningu skatta að því er varðar tiltekna starfsemi

181. Sérákvæði sem gefa ekki svigrúm til geðþóttaákvæðana, til dæmis þau sem heimila fasta álagningu tekjuskatts, geta helgast af eðli og almennri tilhögun kerfisins meðal annars þegar þau eru sett með hliðsjón af sérstökum bókhaldskröfum eða þess hversu þungt lóðareignir vega í eignasafni fyrirtækja í vissum atvinnugreinum.
182. Ákvæði af því tagi teljast því ekki sértæk ef eftirtöldum skilyrðum er fullnægt:
- a) Reglur um fasta álagningu skatta helgast af því sjónarmiði að forðast þurfi stjórnsýslutilhögun sem er óeðlilega íþyngjandi fyrir tiltekin fyrirtæki vegna lítilla umsvifa þeirra eða þess í hvaða grein þau starfa.
 - b) Reglur um fasta álagningu hafa ekki þau áhrif að þessi fyrirtæki beri að meðaltali lægri skattbyrði en fyrirtæki sem falla ekki undir reglurnar, og fela ekki í sér hagræði til handa tilteknum undirhópi þeirra skattaðila sem reglurnar gilda um.

⁽²⁶²⁾ Stíglækkandi hröðunaraðferð eða ársammuaðferð í stað algengustu aðferðarinnar, þ.e. línulegra afskrifta.

⁽²⁶³⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 20. nóvember 2012 um aðstoð SA.34736 sem varðar snemmbæra fyrningu tiltekinna eigna sem keyptar eru með kaupleigusamningi (Stjtið. ESB C 384, 13.12.2012, bls. 1).

⁽²⁶⁴⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 20. desember 2006 um aðstoðaráætlun sem stjórnvöld í Frakklandi hafa komið í framkvæmd á grundvelli 39. gr. CA almennra skattalaga (Stjtið. ESB L 112, 30.4.2007, bls. 41), 122. forsenda.

5.4.7. Reglur til þess að hindra misbeitingu

183. Reglur sem settar eru til þess að hindra misbeitingu geta átt rétt á sér sem ráðstöfun til að forðast skattundanskot⁽²⁶⁵⁾. Slíkar reglur geta þó verið sértækar ef þær fela í sér undanþágur vegna tiltekinna fyrirtækja eða viðskipta (þ.e. að reglunum sé ekki beitt í þeim tilvikum), enda gengi tilhögun af því tagi gegn þeim röklega tilgangi reglnanna að koma í veg fyrir misbeitingu⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Vörugjöld

184. Afsláttur af vörugjöldum getur haft í sér fólgið sértækt hagræði til handa fyrirtækjum sem nota vöruna sem um ræðir sem aðföng eða selja hana á markaði⁽²⁶⁸⁾.

6. Áhrif á viðskipti og samkeppni

6.1. Meginsjónarmið

185. Aðstoð hins opinbera við fyrirtæki telst ekki ríkisaðstoð samkvæmt ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins nema hún „raski eða sé til þess fallin að raska samkeppni með því að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara“ og að því tilskildu að hún hafi „áhrif á viðskipti“ milli EES-ríkja.⁽²⁶⁹⁾
186. Hér er um að ræða tvo sjálfstæða og nauðsynlega þætti hugtaksins ríkisaðstoð. Í tengslum við mat á ríkisaðstoð er þó oft fjallað um þá samhlíða, enda er almennt litið svo á að þeir verði ekki í sundur skildir⁽²⁶⁹⁾.

6.2. Samkeppnisröskun

187. Litið er svo á að opinber ráðstöfun raski eða sé til þess fallin að raska samkeppni ef hætt er við að hún styrki samkeppnisstöðu fyrirtækisins sem hennar nýtur gagnvart öðrum fyrirtækjum⁽²⁷⁰⁾. Í reynd telst samkeppni almennt hafa verið raskað í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins þegar ráðstöfun ríkisvaldsins hefur í för með sér fjárhagslegt hagræði fyrir fyrirtæki í atvinnugrein sem lýtur ekki lengur beinum afskiptum ríkisins og einkennist, eða á að einkennast, af samkeppni⁽²⁷¹⁾.
188. Feli stjórnvöld aðila innan ríkiskerfisins að annast tiltekna almannajónustu (enda þótt þau hefðu getað falið hana þriðja aðila) er ekki með því einu girt fyrir að um samkeppnisröskun geti verið að ræða. Aftur á móti telst girt fyrir hugsanlega samkeppnisröskun ef eftirtöldum skilyrðum er öllum fullnægt:

- a) Tiltekin þjónusta fellur undir lögbundið einkaleyfi (sem komið hefur verið á í samræmi við ákvæði EES-réttar)⁽²⁷²⁾.

⁽²⁶⁵⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 29. apríl 2004, *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 65. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽²⁶⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnar 2007/256/EB frá 20. desember 2006 um aðstoðaráætlun sem stjórnvöld í Frakklandi hafa komið í framkvæmd á grundvelli 39. gr. CA almennra skattalaga (Stjtið. ESB L 112, 30.4.2007, bls. 41), 81. forsenda og eftirfarandi forsendur.

⁽²⁶⁸⁾ Til álita kemur meðal annars ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 1999/779/EB frá 3. febrúar 1999 um aðstoð sem stjórnvöld í Austurríki hafa veitt og fólgin er í undanþágu frá greiðslu drykkjarvörugjalds af víni og öðrum gerjuðum drykkjarvörum sem neytendur geta keypt beint á framleiðslustað (Stjtið. EB L 305, 30. 11. 1999, bls. 27).

⁽²⁶⁹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 15. júní 2000, *Alzetta*, sameinuð mál T-298/97, T-312/97 o.s.frv., ECLI:EU:T:2000:151, 81. mgr.

⁽²⁷⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. september 1980, *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 15. júní 2000, *Alzetta*, sameinuð mál T-298/97, T-312/97 o.s.frv., ECLI:EU:T:2000:151, 80. mgr.

⁽²⁷¹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 15. júní 2000, *Alzetta*, sameinuð mál T-298/97, T-312/97 o.s.frv., ECLI:EU:T:2000:151, 141.–147. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁷²⁾ Lögbundið einkaleyfi er fyrir hendi þegar lög eða opinber fyrirmæli kveða á um að tilteknum þjónustuveitanda sé einum heimilt að annast þjónustuna sem um ræðir, og skýrt bann er lagt við því að önnur fyrirtæki bjóði þá þjónustu (jafnvel þótt tilgangurinn með því væri að koma til móts við eftirspurn tiltekinna neytendahópa sem ekki er sinnt á annan hátt). Það eitt að tilteknu fyrirtæki hefur verið falið að annast almannajónustu er þó ekki næg ástæða til að álykta að það fyrirtæki starfi samkvæmt lögbundnu einkaleyfi.

- b) Með lögbundna einkaleyfinu er ekki aðeins girt fyrir samkeppni á markaðnum, heldur einnig samkeppni um markaðinn í þeim skilningi að fyrirtæki eiga þess ekki kost að keppa um að fá úthlutað einkaleyfi til að annast þjónustuna sem um ræðir ⁽²⁷³⁾.
 - c) Þjónustan er ekki veitt í samkeppni við aðra þjónustu.
 - d) Ef þjónustuveitandinn rekur einnig starfsemi á öðrum markaði (öðru markaðssvæði eða öðrum vörumarkaði) sem samkeppni ríkir á verður að vera girt fyrir að sú starfsemi sé víxlniðurgreidd með tekjum af einkaleyfisstarfseminni. Þetta krefst þess að viðhöfð sé bókhaldsleg aðgreining, að útgjöld og tekjur séu heimfærð á einstaka rekstrarliði á tilhlýðilegan hátt, og að opinber framlög vegna starfseminnar sem rekin er samkvæmt lögbundnu einkaleyfi nýtist ekki í tengslum við aðra starfsemi.
189. Stuðningur hins opinbera er til þess fallinn að raska samkeppni jafnvel þótt hann geri fyrirtækinu sem hans nýtur ekki auðveldara um vik að færa út kvíarnar og auka markaðshlutdeild sína. Nægilegt er að aðstoðin geri fyrirtækinu kleift að viðhalda sterkari samkeppnisstöðu en því hefði verið unnt ef engin aðstoð hefði fengist. Til þess að aðstoð teljist raska samkeppni í þessu tilliti er venjulega nægilegt að viðtakandi aðstoðarinnar hafi hagræði af henni á þann hátt að hann sé leystur undan greiðslu kostnaðar vegna daglegs rekstrar fyrirtækisins sem hann hefði að öðrum kosti þurft að bera ⁽²⁷⁴⁾. Skilgreiningin á ríkisaðstoð felur ekki í sér að samkeppnisröskun eða áhrif á viðskipti af hennar völdum verði að vera umtalsverð eða þýðingarmikil. Þótt aðstoðin nemi litlum fjárhæðum eða fyrirtækið sem hana þiggur sé lítið er ekki með því girt fyrir að samkeppni kunni að vera raskað eða að hætta sé á samkeppnisröskun ⁽²⁷⁵⁾, nema því aðeins að hverfandi líkur séu á slíkri röskun ⁽²⁷⁶⁾.

6.3. Áhrif á viðskipti

190. Stuðningur hins opinbera við fyrirtæki hefur ekki í sér fóligna ríkisaðstoð samkvæmt ákvæði 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins nema hún hafi „áhrif á viðskipti“ milli EES-ríkjanna. Í því tilliti er ekki nauðsynlegt að sýna fram á að aðstoðin hafi í raun áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna, heldur aðeins að hún sé til þess fallin að hafa slík áhrif ⁽²⁷⁷⁾. Í úrskurðum dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins hefur nánar tiltekið komið fram að „treysti fjárhagsaðstoð ríkisins stöðu fyrirtækis gagnvart öðrum fyrirtækjum sem keppa við það um viðskipti innan [Evrópska efnahagssvæðisins] verður að líta svo á að hin síðarnefndu verði fyrir áhrifum af þeirri aðstoð.“ ⁽²⁷⁸⁾
191. Líta má svo á að stuðningur hins opinbera geti haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna jafnvel þótt fyrirtækið sem þiggur hann eigi enga beina aðild að viðskiptum við fyrirtæki í öðrum löndum. Styrkurinn getur til að mynda gert atvinnurekendum í öðrum EES-ríkjum erfiðara fyrir að hefja starfsemi á markaðnum með því að viðhalda eða auka framboð innanlands ⁽²⁷⁹⁾.

⁽²⁷³⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 16. júlí 2014, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-295/12, ECLI:EU:T:2014:675, 158. mgr., ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 7. júlí 2002 um ríkisaðstoð N 356/2002 – Bretland – Network Rail (Stjúd. EB C 232, 28.9.2002, bls. 2), 75., 76. og 77. forsenda. Samkeppni er um markaðinn til að mynda þegar sérleyfi er úthlutað á grundvelli samkeppnisútbóðs.

⁽²⁷⁴⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 3. mars 2005, *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 55. mgr.

⁽²⁷⁵⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 29. september 2000, *Confederación Española de Transporte de Mercancías gegn framkvæmdastjórn*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 89. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 81. mgr.

⁽²⁷⁶⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 79. mgr.

⁽²⁷⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech gegn Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 65. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 8. maí 2013, *Libert o.fl.*, sameinuð mál C-197/11 og C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 76. mgr.

⁽²⁷⁸⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech gegn Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 66. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 8. maí 2013, *Libert o.fl.*, sameinuð mál C-197/11 og C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 77. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 4. apríl 2001, *Friulia Venezia Giulia*, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, 41. mgr.

⁽²⁷⁹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech gegn Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 67. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 8. maí 2013, *Libert o.fl.*, sameinuð mál C-197/11 og C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 78. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 78. mgr.

192. Þótt aðstoð nemi fremur litlum fjárhæðum eða fyrirtækið sem nýtur hennar sé fremur lítið girðir það ekki sjálfkrafa fyrir að slík aðstoð geti orkað á viðskipti milli EES-ríkjanna ⁽²⁸⁰⁾. Þótt fyrirtæki reki einvörðungu þjónustustarfsemi á vettvangi sveitarfélags eða héraðs og veiti enga þjónustu utan heimalands síns getur opinber styrkveiting til þess engu að síður haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna ef þannig stendur á að fyrirtæki í öðrum EES-ríkjum gætu veitt slíka þjónustu (og þá einnig á grundvelli staðfesturéttar) og að líkurnar á því að það gerist eru ekki hverfandi. Dæmi um þetta er að veiti stjórnvöld í EES-ríki fyrirtæki opinberan styrk til að annast flutningaþjónustu getur sá styrkur orðið til þess að rekstur þeirrar þjónustu haldi áfram eða aukist með þeim afleiðingum að fyrirtækjum í öðrum EES-ríkjum sé gert erfiðara fyrir að starfrækja samgöngubjónustu á markaði þess EES-ríkis ⁽²⁸¹⁾. Líkurnar á að slík áhrif komi fram geta þó verið minni ef atvinnustarfsemin er mjög lítil að umfangi, en merki um það er til að mynda ef velta er mjög lítil.
193. Áhrif á viðskipti geta strangt til tekið einnig komið fram þótt fyrirtækið sem fyrirgreiðsluna hlýtur flytji alla framleiðslu sína eða meiri hluta hennar til ríkja utan Evrópska efnahagssvæðisins, en við slíkar aðstæður koma áhrifin ekki fram með jafnbeinum hætti og það eitt að um samkeppnismarkað er að ræða er ekki næg ástæða til að álykta að slík áhrif séu fyrir hendi ⁽²⁸²⁾.
194. Til þess að staðfesta áhrif tiltekinnar ráðstöfunar á viðskipti er ekki nauðsynlegt að skilgreina markaðinn sem um ræðir eða rannsaka í smáatriðum hvaða áhrif ráðstöfunin hefur á samkeppnisstöðu fyrirtækisins sem nýtur góðs af henni og keppinauta þess ⁽²⁸³⁾.
195. Líkurnar á að áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna komi fram verða þó að vera meira en hverfandi eða ætlaður möguleiki. Gera verður grein fyrir ástæðum þess að ráðstöfunin raskar eða er til þess fallin að raska samkeppni og hafa áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna, með vísan til fyrirsjáanlegra áhrifa hennar ⁽²⁸⁴⁾.
196. Eftirlitsstofnun EFTA og framkvæmdastjórnin hafa litið svo á í ýmsum ákvörðunum sínum, með vísan til málavaxta hverju sinni, að tiltekna ráðstafanir hafi aðeins haft áhrif á starfssvæði hlutaðeigandi fyrirtækis og þannig ekki haft nein áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna. Í slíkum tilvikum hafa eftirlitsstofnunin og framkvæmdastjórnin einkum fullvissað sig um að fyrirtækið sem naut aðstoðar seldi vörur sínar eða þjónustu aðeins á afmörkuðu svæði í tilteknu EES-ríki og myndi að öllum líkindum ekki laða til sín viðskipti frá öðrum EES-ríkjum, og að ekki væri fyrirsjáanlegt að ráðstöfunin myndi hafa veruleg áhrif á þau skilyrði sem ráða mestu um fjárfestingar og nýja starfsemi fyrirtækja frá öðrum löndum.
197. Þótt þess sé ekki kostur að gera grein fyrir almennum flokkum ráðstafana sem venjulega fullnægja þessum viðmiðum er ýmis dæmi að finna í eldri ákvörðunum um aðstæður þar sem niðurstaða Eftirlitsstofnunar EFTA og framkvæmdastjórnarinnar hefur orðið sú, með hliðsjón af málavöxtum hverju sinni, að stuðningur hins opinbera hafi ekki verið til þess fallinn að hafa áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna. Nokkur slík dæmi eru talin upp hér á eftir:
- a) Íþrótt- og frístundaaðstaða sem fyrst og fremst er ætluð íbúum tiltekins byggðarlags til afnota og ósennilegt er að laða muni til sín viðskiptavini eða fjárfestingar frá öðrum EES-ríkjum ⁽²⁸⁵⁾.

⁽²⁸⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech gegn Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 68. mgr.

⁽²⁸¹⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 24. júlí 2003, *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 77. og 78. mgr.

⁽²⁸²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 21. mars 1990, *belgíska ríkið gegn framkvæmdastjórn („Tubemeuse“)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 35. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 30. apríl 2009, *framkvæmdastjórn gegn Lýðveldinu Ítalíu og Wam SpA*, C-494/06 P, ECLI:EU:C:2009:272, 62. mgr.

⁽²⁸³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 17. september 1980, *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, dómur Almenna dómstólsins frá 4. september 2009, *ítalíska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 157.–160. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 15. júní 2000, *Alzetta*, sameinuð mál T-298/97, T-312/97 o.s.frv., ECLI:EU:T:2000:151, 95. mgr.

⁽²⁸⁴⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 6. júlí 1995, *AITEC o.fl. gegn framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-447/93, T-448/93 og T-449/93, ECLI:EU:T:1995:130, 141. mgr.

⁽²⁸⁵⁾ Til álita koma meðal annars ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmálum N 258/2000 Sundhöll í Dorsten (Stjtið. ESB C 172, 16.6.2001, bls. 16), C 10/2003 – Holland – Smábátahafnir sem ekki eru reknar í hagnaðarskyni (Stjtið. ESB C 277, 21.8.2015, bls. 63), SA.37963 – Bretland – Meint ríkisaðstoð í þágu Glenmore Lodge (Stjtið. ESB C 277, 21.8.2015, bls. 3) og SA.38208 – Bretland – Meint ríkisaðstoð í þágu golfklúbba í eigu félagsmanna í Bretlandi (Stjtið. ESB C 277, 21.8.2015, bls. 4), og ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 459/12/COL frá 5. desember 2012 um aðstoð sem veitt hefur verið Bømlabadet Bygg AS vegna framkvæmda við vatnsskemmtingaröðinn Bømlabadet í sveitarfélaginu Bømlo (Stjtið. ESB C 193, 4.7.2013, og EES-viðbætur nr. 39, 4.7.2013, bls. 1).

- b) Almenn atvinnustarfsemi í tengslum við menningarviðburði og á vegum menningarstofnana ⁽²⁸⁶⁾ sem ólíklegt má telja að muni laða til sín notendur eða gesti sem ella hefðu sótt áþekka viðburði í öðrum EES-ríkjum ⁽²⁸⁷⁾. Eftirlitsstofnun EFTA lítur svo á að áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna geti aðeins komið fram í tengslum við fjárframlög til stórra og nafnkunnra menningarstofnana og viðburða í EES-ríki sem njóta kynningar víða utan heimabyggðar sinnar.
- c) Sjúkrahús og aðrar heilbrigðisstofnanir sem veita heimafélki almenna lækisþjónustu og ósennilegt er að laði til sín viðskiptavini eða fjárfestingar frá öðrum EES-ríkjum ⁽²⁸⁸⁾.
- d) Fréttamiðlar og/eða menningarafurðir sem höfða aðeins til íbúa á tilteknu svæði vegna tungumálsins sem notað er og svæðisbundins umfjöllunarefnis ⁽²⁸⁹⁾.
- e) Ráðstefnumiðstöð sem þannig háttar til um að afar ólíklegt verður að teljast, með hliðsjón af staðsetningu miðstöðvarinnar og hugsanlegum áhrifum veittrar aðstoðar á verð, að starfsemin laði til sín notendur annarra miðstöðva í öðrum EES-ríkjum ⁽²⁹⁰⁾.
- f) Fræðslu- og tengslanet sem komið er upp gagnert til þess að vinna gegn atvinnuleysi og félagslegri misklíð á sérstaklega tilgreindu og mjög litlu svæði ⁽²⁹¹⁾.
- g) Smáir flugvællir ⁽²⁹²⁾ og hafnir ⁽²⁹³⁾ sem þjóna fyrst og fremst heimafélki með þeim hætti að samkeppni um þjónustuna sem veitt er takmarkast við starfssvæði þeirra og áhrif á fjárfestingar fyrirtækja frá öðrum löndum geta aðeins skipt óverulegu máli.
- h) Fjármögnun tiltekinna togbrauta (einkum skíðalyftna) á svæðum þar sem aðstaða er fábreytt og uppbygging ferðaþjónustu skammt á veg komin. Af hálfu framkvæmdastjórnarinnar hefur komið fram að eftirtalin atriði séu venjulega höfð til hliðsjónar þegar gera þarf greinarmun á mannvirkjum sem komið er upp vegna starfsemi sem laðað getur til sín aðra notendur en heimamenn, en slík aðstaða er yfirleitt talin hafa áhrif á viðskipti, og íþróttamannvirkjum sem komið er upp á svæðum þar sem aðstaða er fábreytt og uppbygging ferðaþjónustu skammt á veg komin, en opinber stuðningur vegna þeirra getur ekki haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna ⁽²⁹⁴⁾: a) staðsetning mannvirkis (til dæmis í borg eða sem tenging milli byggðarlaga), b) rekstrartímabil, c) notendahópur fyrst og fremst heimafélk (hlutfallið milli dagskorta og vikukorta), d) heildarfjöldi og

⁽²⁸⁶⁾ Vísað er til umfjöllunar í undirkafla 2.6 að því er varðar skilyrðin sem sett eru fyrir því að telja starfsemi á sviði menningar og varðveislu þjóðararfleifðar almenna atvinnustarfsemi með tilliti til ákvæða 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Í tengslum við starfsemi á sviði menningar og varðveislu þjóðararfleifðar sem telst ekki almenn atvinnustarfsemi er engin þörf á að meta hvort hugsanleg opinber framlög til starfseminnar hafa áhrif á viðskipti.

⁽²⁸⁷⁾ Til álita koma meðal annars ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmálum N 630/2003 Héraðssófn á Sardiníu (Stjtið. ESB C 275, 8.11.2005, bls. 3), SA.34466 – Kýpur – Miðstöð sjónlista og rannsókna (Stjtið. ESB C 1, 4.1.2013, bls. 10), SA.36581 – Grikkland – Framkvæmdir við fornminjasafn í Messara á Krít (Stjtið. ESB C 353, 3.12.2013, bls. 4), SA.35909 (2012/N) – Tékkland – Ferðaþjónustuaðstaða (NUTS II-svæði suðaustanlands) (Stjtið. ESB C 306, 22.10.2013, bls. 4) og SA.34891 (2012/N) – Pólland – Opinber stuðningur við Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł (Stjtið. ESB C 293, 9.10.2013, bls. 1).

⁽²⁸⁸⁾ Til álita koma meðal annars ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmálum N 543/2001 Írland – Fjárframlög til sjúkrahúsa (Stjtið. ESB C 154, 28.6.2002, bls. 4), SA.34576 – Portúgal – Jean Piaget de Nordeste, hjúkrunardeild (Stjtið. ESB C 73, 13.3.2013, bls. 1), SA.37432 – Tékkland – Fjárframlög til ríkissjúkrahúsa í héraðinu Hradec Králové (Stjtið. ESB C 203, 19.6.2015, bls. 2), SA.37904 – Þýskaland – Meint ríkisaðstoð í þágu heilsugæslustöðvar í Durmersheim (Stjtið. ESB C 188, 5.6.2015, bls. 2) og SA.38035 – Þýskaland – Meint aðstoð í þágu sérhæfðrar endurhæfingardeildar bæklunar- og áverkaskurðlækninga (Stjtið. ESB C 188, 5.6.2015, bls. 3).

⁽²⁸⁹⁾ Til álita koma meðal annars ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmálum N 257/2007 Styrkir vegna leiksýninga í Baskalandi (Stjtið. ESB C 173, 26.7.2007, bls. 1), N 458/2004 Editorial Andaluza Holding (Stjtið. ESB C 131, 28.5.2005, bls. 1) og SA.33243 Jornal da Madeira (Stjtið. ESB C 16, 19.1.2013, bls. 1).

⁽²⁹⁰⁾ Til álita kemur meðal annars ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmáli N 486/2002 Svíþjóð – Ráðstefnuhöll í Visby (Stjtið. ESB C 75, 27.3.2003, bls. 2).

⁽²⁹¹⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmáli SA.33149 – Þýskaland – Meint ólögmat ríkisaðstoð í þágu Städtische Projekt „Wirtschaftsbüro Gaarden“ – Kiel (Stjtið. ESB C 188, 5.6.2015, bls. 1).

⁽²⁹²⁾ Til álita kemur meðal annars ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmáli SA.38441 – Bretland – Flugsamgöngur við Scillyeyjar (Stjtið. ESB C 5, 9.1.2015, bls. 4).

⁽²⁹³⁾ Til álita koma meðal annars ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar í ríkisaðstoðarmálum SA.39403 – Holland – Framkvæmdir í höfninni í Lauwersoog (Stjtið. ESB C 259, 7.8.2015, bls. 4) og SA.42219 – Þýskaland – Endurnýjun Schuhmacher-hafnarbakkans í höfninni í Maasholm (Stjtið. ESB C 426, 18.12.2015, bls. 5).

⁽²⁹⁴⁾ Orðsending framkvæmdastjórnarinnar til aðildarríkjanna og annarra sem hagsmuna eiga að gæta um ríkisaðstoð N 376/01 – Aðstoðaráætlun til stuðnings rekstri togbrauta (Stjtið. ESB C 172, 18.7.2002, bls. 2).

afkastageta mannvirkja í hlutfalli við fjölda notenda meðal íbúa staðarins, e) önnur ferðaþjónustuaðstaða í byggðinni. Atriði svipuð þessum geta átt við í tengslum við aðstöðu af öðru tagi, með viðeigandi breytingum.

198. Enda þótt oftast megi ráða af málavöxtum hvort aðstoð er þess eðlis að geta haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna og raska eða vera til þess fallin að raska samkeppni ber jafnan að gera tilhlýðilega grein fyrir þeim málavöxtum. Að því varðar aðstoðaráætlanir nægir yfirleitt að rannsaka sérstök einkenni áætlunarinnar sem um ræðir ⁽²⁹⁵⁾.

7. Skýringar á nokkrum atriðum sem varða sérstaklega mannvirkjagerð

7.1. Inngangur

199. Sú leiðsögn að því er varðar beitingu hugtaksins ríkisaðstoð sem fram kemur í þessum leiðbeinandi reglum gildir um opinber framlög til framkvæmda við mannvirki sem nýtast í atvinnuskyni, á sama hátt og um hvers kyns aðra opinbera fjármögnun í þágu atvinnustarfsemi ⁽²⁹⁶⁾. Með hliðsjón af þjóðhagslegu mikilvægi opinberra framlaga til mannvirkjagerðar, ekki síst með tilliti til þess að örva hagvöxt, og af þeim spurningum sem oft vakna í tengslum við þau, þykir þó eðlilegt að fjalla sérstaklega um það hér hvenær opinber framlög til mannvirkjagerðar teljast ívilna fyrirtæki, fela í sér hagræði því til handa og hafa áhrif á samkeppni og á viðskipti milli EES-ríkjanna.

200. Mannvirkjaframkvæmdir eiga sér oft stað í samvinnu ýmissa aðila og ríkisaðstoð sem tengist þeim getur verið þess eðlis að hún nýtist við gerð mannvirkjanna (að meðtöldum framkvæmdum við stækkun og endurbætur), rekstur þeirra eða notkun ⁽²⁹⁷⁾. Með tilliti til umfjöllunar í þessum undirkafla er því gagnlegt að gera greinarmun á framkvæmdaraðila og/eða fyrsta eiganda mannvirkis („**framkvæmdaraðila/eiganda**“ ⁽²⁹⁸⁾), **rekstraraðilum** þess (þ.e. fyrirtækjum sem nota mannvirkið milliliðalaust til að veita endanotendum þjónustu, að meðtöldum fyrirtækjum sem kaupa mannvirkið af framkvæmdaraðila/eiganda til þess að nýta það í atvinnuskyni eða gera sérleyfis- eða leigusamning um notkun og rekstur mannvirkisins) og **endanotendum**, með þeim fyrirvara að þessir hópar geta skarast í sumum tilvikum.

7.2. Aðstoð við framkvæmdaraðila/eiganda

7.2.1. Atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni

201. Lengi var litið svo á að opinber framlög til mannvirkjagerðar af ýmsu tagi féllu ekki undir reglur um ríkisaðstoð, og taldist gerð og rekstur mannvirkjanna þá til almennra efnahagsráðstafana hins opinbera og flokkaðist ekki sem almenn atvinnustarfsemi ⁽²⁹⁹⁾. Ýmsar breytingar sem orðið hafa á síðari árum, meðal annars aukið viðskiptafrelsi, einkavæðing, samþætting markaða og tækniframfarir, hafa hins vegar aukið svigrúm fyrirtækja til að reka mannvirki á almennum viðskiptagrundvelli.

⁽²⁹⁵⁾ Til álita kemur meðal annars dómur Evrópudómstólsins frá 14. október 1987, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 18. mgr.

⁽²⁹⁶⁾ Hugtakinu „opinber framlög til mannvirkjagerðar“ er ætlað að ná yfir hvers kyns nýtingu ríkisfjármuna í tengslum við gerð, kaup eða rekstur mannvirkja.

⁽²⁹⁷⁾ Í þessum undirkafla er ekki fjallað um aðstoð sem hugsanlega getið runnið til verktaka sem annast mannvirkjaframkvæmdir.

⁽²⁹⁸⁾ Hugtakið „eigandi“ merkir hvern þann aðila sem fer með raunverulegan ráðstöfunarrétt yfir mannvirkinu og hefur fjárhagslegan ávinning af nýtingu þess. Ef eigandi framselur til að mynda ráðstöfunarrétt yfir mannvirki til sjálfstæðs lögaðila (til dæmis hafnaryfirvalda) sem annast rekstur þess fyrir hönd eigandans má líta svo á að sá aðili hafi tekið við hlutverki eigandans með tilliti til eftirlits með ríkisaðstoð.

⁽²⁹⁹⁾ Tuttugusta og fimmta skýrsla um stefnu í samkeppnismálum, 1995, 175. liður.

202. Í dómi Almenna dómstólsins í máli *Aéroports de Paris* ⁽³⁰⁰⁾ var þessi þróun viðurkennd og tekið fram að rekstur flugvallar yrði að teljast almenn atvinnustarfsemi. Síðar var staðfest, í dómi í máli *Leipzig/Halle* ⁽³⁰¹⁾, að framkvæmdir við flugbraut á flugvelli sem rekinn er á almennum viðskiptagrundvelli séu sem slíkar almenn atvinnustarfsemi. Þó að þessi dómsmál varði flugvelli sérstaklega virðist eðlilegt að líta svo á að sjónarmiðin sem dómstólar Evrópska efnahagssvæðisins leggja þar til grundvallar hafi víðari skírskotun og gildi þannig einnig um framkvæmdir við önnur mannvirki sem tengjast almennri atvinnustarfsemi óleysanlegum böndum ⁽³⁰²⁾.
203. Fjárframlög vegna framkvæmda við mannvirki sem ekki er fyrirhugað að nýta í atvinnuskyni falla á hinn bóginn almennt ekki undir reglur um ríkisaðstoð. Hér er meðal annars átt við mannvirki sem notuð eru vegna starfsemi sem ríkið annast að jafnaði á grundvelli opinberra valdheimilda (til dæmis hernaðarmannvirki, aðstaða til flugumferðarstjórnar á flugvöllum, vitar og annar búnaður sem komið er upp vegna siglinga á sjó og á skipgengum vatnaleiðum, flóðavarnir og umsjón grunnsævis í þágu almennings, starfsemi lögreglu og tollgæsla) eða eru ekki notuð í tengslum við sölu á vöru eða þjónustu á markaði (til dæmis vegir sem lagðir eru öllum til frjálsra afnota). Starfsemi af þessu tagi er ekki rekin í atvinnuskyni og fellur því ekki undir reglur um ríkisaðstoð, og hið sama gildir þess vegna um opinber framlög vegna mannvirkjanna sem henni tengjast ⁽³⁰³⁾.
204. Ef mannvirki sem var upphaflega ekki notað í atvinnuskyni er síðar tekið til nota í tengslum við almenna atvinnustarfsemi (til að mynda þegar herflugvelli er breytt í almennan farþegaflugvöll) verður aðeins litið til kostnaðar sem til fellur vegna þeirrar breytingar þegar slík ráðstöfun er metin á grundvelli reglna um ríkisaðstoð ⁽³⁰⁴⁾.
205. Ef mannvirki er notað bæði í tengslum við almenna atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni falla opinber framlög vegna framkvæmda við það aðeins undir reglur um ríkisaðstoð að því leyti sem þau eru notuð til að standa straum af kostnaði sem tengist almennu atvinnustarfseminni.
206. Ef tiltekin rekstrareining hefur bæði með höndum almenna atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni verða stjórnvöld í EES-ríkjunum að fullvissa sig um að opinber framlög vegna síðarnefndu starfseminnar nýtist ekki til að víxlniðurgreiða kostnað vegna almennu atvinnustarfseminnar. Helsta leiðin til þess er að takmarka opinber fjárframlög við hrein útgjöld (að meðtöldum fjármunakostnaði) vegna þess hluta starfseminnar sem er ekki rekinn í atvinnuskyni, eins og þau eru ákvörðuð á grundvelli skýrrar bókhaldslegrar aðgreiningar.

⁽³⁰⁰⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 12. desember 2000, *Aéroports de Paris* gegn *framkvæmdastjórn*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 125. mgr., sem staðfestur var eftir áfrýjun, sbr. dóm Evrópudómstólsins frá 24. október 2002, *Aéroports de Paris* gegn *framkvæmdastjórn*, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. Til álita kemur einnig dómur Almenna dómstólsins frá 17. desember 2008, *Ryanair* gegn *framkvæmdastjórn*, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, 88. mgr.

⁽³⁰¹⁾ Dómur Almenna dómstólsins frá 24. mars 2011, *Freistaat Sachsen og Land Sachsen-Anhalt o.fl.* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-443/08 og T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, einkum 93. og 94. mgr., sem staðfestur var eftir áfrýjun, sbr. dóm Evrópudómstólsins frá 19. desember 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG og Flughafen Leipzig-Halle GmbH* gegn *framkvæmdastjórn*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, einkum 40.–43. mgr. og 47. mgr.

⁽³⁰²⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. desember 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG og Flughafen Leipzig-Halle GmbH* gegn *framkvæmdastjórn*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, 43. og 44. mgr., og dómur Evrópudómstólsins frá 14. janúar 2015, *Eventech* gegn *Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 40. mgr.

⁽³⁰³⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 16. júní 1987, *framkvæmdastjórn* gegn *ítalska ríkinu*, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. og 8. mgr., dómur Evrópudómstólsins frá 4. maí 1988, *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, C-30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18. mgr., og dómur Almenna dómstólsins frá 24. mars 2011, *Freistaat Sachsen og Land Sachsen-Anhalt o.fl.* gegn *framkvæmdastjórn*, sameinuð mál T-443/08 og T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 98. mgr.

⁽³⁰⁴⁾ Til álita koma ákvarðanir framkvæmdastjórnarinnar um ríkisaðstoð SA.23324 – Tampere-Pirkkala-flugvöllur (Stjóð. ESB L 309, 13.11.2013, bls. 27) og um ríkisaðstoð SA.35388 – Pólland – Framkvæmdir við Gdynia-Kosakowo-flugvöll.

207. Ef mannvirkni nýttist báðum tegundum starfsemi en er þó nær eingöngu notað í þágu starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni lítur Eftirlitsstofnun EFTA svo á að fjárframlög vegna þess geti fallið með öllu utan gildissviðs reglna um ríkisaðstoð, að því tilskildu að not þess í tengslum við almenna atvinnustarfsemi séu undirskipuð öðrum notum, þ.e. að þau tengist með beinum hætti nauðsynlegum þáttum í rekstri mannvirkisins eða séu í eðli sínu nátengd höfuðnotum þess sem fara ekki fram í atvinnuskyni. Telja ber að sú sé raunin þegar almenna atvinnustarfsemin og meginstarfsemin sem er ekki rekin í atvinnuskyni nýtir sömu aðföng, hvort sem um er að ræða efni, tækjabúnað, vinnuafli eða fastafjármuni. Almenn atvinnustarfsemi telst ekki undirskipuð öðrum notum mannvirkisins nema umfang hennar sé lítið í hlutfalli við nýtingarmöguleika þess⁽³⁰⁵⁾. Sú er raunin, svo dæmi sé tekið, þegar rannsóknastofnun selur samstarfsaðilum sínum á almennum markaði stöku sinnum aðgang að tækjabúnaði og rannsóknaraðstöðu⁽³⁰⁶⁾. Eftirlitsstofnun EFTA lítur einnig svo á að engin áhrif komi fram að jafnaði á viðskipti milli EES-ríkjanna þótt opinber fjárframlög séu notuð til að standa straum af rekstri hefðbundinnar aðstöðu (svo sem veitingastaða, verslana og gjaldskyldra bifreiðastæða) í mannvirkjum sem eru nær eingöngu notuð til annars en almennrar atvinnustarfsemi, enda verður að teljast ólíklegt að hefðbundin aðstaða af því tagi laði til sín viðskiptavini frá öðrum EES-ríkjum og að fjármögnun vegna hennar hafi áhrif sem skipta verulegu máli á fjárfestingar eða nýja starfsemi fyrirtækja frá öðrum löndum.
208. Eins og fram kemur í dómi Evrópudómstólsins í máli *Leipzig/Halle* geta framkvæmdir við mannvirki, eða tiltekinn hluta þeirra, fallið undir valdheimildir hins opinbera⁽³⁰⁷⁾. Í slíkum tilvikum taka reglur um ríkisaðstoð ekki til opinberra framlaga vegna þeirra mannvirkja (eða þess hluta þeirra sem um ræðir).
209. Vegna þeirrar óvissu sem ríkti áður en dómur var kveðinn upp í máli *Aéroports de Paris* gátu opinber stjórnvöld lítið svo á með nokkrum rétti fram til þess tíma að opinber framlög til mannvirkjagerðar hefðu ekki í sér fólgni ríkisaðstoð og því væri ekki skylt að tilkynna Eftirlitsstofnun EFTA slíkar ráðstafanir. Af þessu leiðir að Eftirlitsstofnun EFTA getur ekki borið bríður á réttmæti slíkra fjárveitinga á grundvelli reglna um ríkisaðstoð ef endanleg ákvörðun um þær var tekin áður en dómur féll í máli *Aéroports de Paris*⁽³⁰⁸⁾. Í þessu er ekki fólgin nein ályktun um hvort ríkisaðstoð hefur verið veitt, né heldur um réttmætar væntingar fyrirtækja að því er varðar fjárveitingar þeim til handa, nema endanleg ákvörðun um ráðstöfunina sem um ræðir hafi verið tekin áður en dómur féll í máli *Aéroports de Paris*, en ganga verður úr skugga um það í hverju máli um sig⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. Samkeppnisröskun og áhrif á viðskipti

210. Röksemdir sem byggðar var á í málum þar sem Eftirlitsstofnun EFTA og framkvæmdastjórnin töldu tiltekna ráðstafanir ekki þess eðlis að geta haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna, og

⁽³⁰⁵⁾ Í þessu tilliti má líta svo á að nýting mannvirkisins í tengslum við almenna atvinnustarfsemi sé undirskipuð öðrum notum þess þegar hún nemur á ári hverju ekki herra hlutfalli af árlegum heildarafköstum mannvirkisins en 20 af hundraði.

⁽³⁰⁶⁾ Almenn atvinnustarfsemi sem rekin er sem aukabúgrein getur einnig fallið undir reglur um ríkisaðstoð ef hún hefur að teljast undirskipuð annari starfsemi (til álíta kemur dómur Almenna dómstólsins frá 12. september 2013, *Þýska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418 um viðarsölu og ferðaþjónustustarfsemi náttúruverndarsamtaka).

⁽³⁰⁷⁾ Dómur Evrópudómstólsins frá 19. desember 2012, *Mitteldeutsche Flughafen AG og Flughafen Leipzig-Halle GmbH gegn framkvæmdastjórn*, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, 47. mgr.

⁽³⁰⁸⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 3. október 2012 í ríkisaðstoðarmáli SA.23600 Tilhögun fjármögnunar vegna framkvæmda við flugstöð 2 á flugvelli í München (Stjtið. ESB L 319, 29.11.2013, bls. 8), 74.–81. forsenda. Í leiðbeinandi reglum framkvæmdastjórnarinnar frá árinu 1994 um aðstoð vegna flugrekstrar var að finna eftirfarandi málsgrein: „Framkvæmdir við mannvirki (á borð við flugvelli, hraðbrautir, brýr o.fl.) eru almenn efnahagsráðstöfun sem framkvæmdastjórnin hefur ekkert boðvald yfir samkvæmt reglum sáttmálans um ríkisaðstoð.“ [þannig þýtt hér; íslensk þýðing óútfyllt] (Stjtið. EB C 350, 10.12.1994, bls. 5), 12. mgr. Í þeim kafla leiðbeinandi reglna Eftirlitsstofnunar EFTA um ríkisaðstoð sem fjallar um aðstoð vegna starfsemi á sviði flugrekstrar (Stjtið. EB L 124, 23.5.1996, og EES-viðbætur nr. 23, 23.5.1996, bls. 83) var vísað til ofangreindra leiðbeinandi reglna framkvæmdastjórnarinnar um slíka aðstoð frá árinu 1994 og tekið fram að stofnunin myndi beita sambærilegum viðmiðum og gert væri þar.

⁽³⁰⁹⁾ Þetta orðalag rýrir ekki gildi reglna sem settar hafa verið á grundvelli samstöðumarkmiða, en leiðbeiningar um beitingu þeirra í tilvikum sem þessum hafa komið fram á öðrum vettvangi. Þar má nefna leiðbeiningar sem framkvæmdastjórnin lét samhfæingarnefnd uppbyggingar- og samheldnisjóða (COCOF) í té, „Verification of compliance with State Aids in infrastructure cases“, en þær má finna á slóðinni http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf.

fjallað er um í 196. og 197. mgr., geta í ákveðnum tilvikum einnig átt við um opinber framlög til mannvirkjagerðar, einkum mannvirkjaframkvæmdir á vegum sveitarfélaga, þótt mannvirkin séu nýtt í atvinnuskyni. Meðal þess sem mikilvægt er að rannsaka í slíkum tilvikum er hvort upptökusvæði mannvirkjanna nær út fyrir byggðarlagið, svo og hvort merki eru um að áhrif á fjárfestingar fyrirtækja frá öðrum löndum verði að öllum líkindum ekki svo mikil að þau skipti verulegu máli. Ólíklegt er til að mynda að áhrif á viðskipti komi fram vegna framkvæmda við frístundamannvirki, heilsugæslustöðvar og litla flugvelli eða hafnir sem þjóna fyrst og fremst heimafólki þegar áhrif þeirra á fjárfestingar fyrirtækja frá öðrum löndum eru óveruleg. Til þess að sýna fram á að framkvæmdir hafi ekki áhrif á viðskipti má til dæmis leggja fram gögn sem sýna að fáir notendur utan EES-ríkisins nýti sér mannvirkin og að fjárfestingar fyrirtækja frá öðrum löndum á markaðnum sem um ræðir séu afar litlar eða að ósennilegt sé að framkvæmdirnar bitni á þeim.

211. Þær aðstæður geta skapast að tiltekin mannvirki búi ekki við beina samkeppni frá öðrum mannvirkjum sömu eða annarrar tegundar sem bjóða annaðhvort þjónustu sem auðveldlega getur komið í stað hinnar eða nákvæmlega sams konar þjónustu⁽³¹⁰⁾. Líklegt má telja að bein samkeppni sé ekki milli mannvirkja þegar um er að ræða víðtæk mannvirkjakerfi⁽³¹¹⁾ sem njóta náttúrulegrar einokunarstöðu, þ.e. hafa með höndum starfsemi sem óhagkvæmt væri fyrir önnur fyrirtæki að byggja upp með hliðstæðum hætti. Jafnframt geta verið til atvinnugreinar þar sem einkafjárfesting í mannvirkjaframkvæmdum er óveruleg⁽³¹²⁾. Eftirlitsstofnun EFTA lítur svo á að venjulega sé girt fyrir að fram komi áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna eða röskun á samkeppni í tengslum við mannvirkjagerð ef allt kemur saman að i) mannvirkið býr ekki við neina beina samkeppni að öllum jafnaði, ii) einkafjárfesting í atvinnugreininni nemur óverulegum fjárhæðum í EES-ríkinu sem um ræðir og iii) mannvirkið hefur ekki verið reist með það fyrir augum að það nýtist einu fyrirtæki eða atvinnugrein sérstaklega, heldur til þess að það komi almenningi í byggðarlaginu að gagni.
212. Til þess að opinber framlög vegna tiltekinna framkvæmdir geti talist falla með öllu utan gildissviðs reglna um ríkisaðstoð verða stjórnvöld í EES-ríkjunum að fullvissa sig um að fjárveitingar vegna mannvirkjagerðar við þær aðstæður sem lýst er í 211. mgr. geti ekki nýst til víxlنيðurgreiðslu eða óbeinnar niðurgreiðslu annarrar almennrar atvinnustarfsemi, meðal annars þeirrar sem fólgin er í rekstri mannvirkja. Girða má fyrir víxlنيðurgreiðslur með því að tryggja að eigandi mannvirkisins stundi ekki aðra almenna atvinnustarfsemi eða – hafi eigandinn aðra almenna atvinnustarfsemi með höndum – með því að kveða á um að viðhöfð sé bókhaldsleg aðgreining og að útgjöld og tekjur séu heimfærð á einstaka rekstrarliði á tilhlýðilegan hátt, og með því að sjá til þess að opinber framlög nýtist ekki til rekstrar annarrar starfsemi. Tryggja má að engin óbein aðstoð verði veitt, og einkum að rekstraraðili mannvirkisins njóti ekki slíkrar aðstoðar, með því til að mynda að bjóða reksturinn út.

7.2.3. Aðstoð við framkvæmdaraðila/eiganda mannvirkis – yfirlit eftir atvinnugreinum

213. Þessi undirkaflí hefur að geyma yfirlit um hvernig Eftirlitsstofnun EFTA hyggst standa að mati á því hvort framlög til mannvirkjagerðar í mismunandi greinum hafa í sér fóligna ríkisaðstoð, með hliðsjón af helstu atriðum sem einkenna að jafnaði opinbera fjármögnun mannvirkja í hverri grein um sig og að teknu tilliti til þeirra skilyrða sem fjallað er um hér á undan. Yfirlitið er sett fram með fyrirvara um niðurstöðu mats á einstökum framkvæmdum sem fram fer með hliðsjón af sérstökum einkennum þeirra, þeirri tilhöggun sem stjórnvöld í tilteknu EES-ríki hafa valið þjónustu sem veitt er í tengslum mannvirkis, svo og því hvernig þjónusta sem starfrækt er í atvinnuskyni þróast og hvaða breytingar verða á framkvæmd EES-samningsins. Því er ekki ætlað að koma í stað mats sem fram fer á einstökum fjárveitingum

⁽³¹⁰⁾ Dæmi um þetta er að þjónusta ferjuútgerðar sem rekin er á almennum viðskiptagrundvelli getur búið við samkeppni frá gjaldskyldri brú eða veggöngum.

⁽³¹¹⁾ Í mannvirkjakerfi hafa einstakir hlutar kerfisins stuðning hver af öðrum, í stað þess að samkeppni ríki milli þeirra.

⁽³¹²⁾ Svára við því hvort fjárfesting markaðsaðila í tiltekinni atvinnugrein er aðeins óveruleg verður að afla með vísan til atvinnustarfsemi í EES-ríkinu í heild, fremur en í tilteknu héraði eða byggðarlagi eingöngu, með svipuðum hætti og þegar rannsakað er hvort eiginlegur markaður sé starfandi í EES-ríki (til álita kemur meðal annars dómur Almenna dómstólsins frá 26. nóvember 2015, *spænska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, 44. mgr.).

með tilliti til þess hvort öllum skilyrðum sé fullnægt fyrir því að ríkisaðstoð teljist hafa verið veitt í tengslum við tiltekið mannvirki. Ýmsar leiðbeinandi reglur og rammaákvæði sem Eftirlitsstofnun EFTA hefur gefið út hafa jafnframt að geyma ítarlegri leiðbeiningar að því er varðar vissar atvinnugreinar.

214. Til **flugvallarmannvirkja** teljast mannvirki af ýmsu tagi. Það kemur skýrt fram í dómaframkvæmd dómstóla Evrópska efnahagssvæðisins að flest flugvallarmannvirki ⁽³¹³⁾ eru notuð í þeim tilgangi að starfrækja flugvallarþjónustu sem seld er flugrekendum ⁽³¹⁴⁾, en slík þjónusta telst almenn atvinnustarfsemi og fjárframlög vegna hennar falla því undir reglur um ríkisaðstoð. Ef tiltekið mannvirki er nýtt til að starfrækja aðra þjónustu en þá sem tengist flugi og selja hana öðrum notendum á almennum viðskiptagrundvelli, falla opinber framlög vegna þess mannvirkis á sama hátt undir reglur um ríkisaðstoð ⁽³¹⁵⁾. Rekstrarfélög flugvalla eiga oft í samkeppni sín í milli og því má telja líklegt að fjárframlög vegna flugvallarmannvirkja hafi áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna. Opinber framlög vegna framkvæmda við mannvirki sem ætlað er að þjóna starfsemi sem ríkið annast á grundvelli opinberra valdheimilda falla aftur á móti ekki undir reglur um ríkisaðstoð. Flugumferðarstjórn, björgun og slökkviaðgerðir, löggæsla, tollgæsla og störf sem nauðsynlegt er að inna af hendi til þess að verjast ólöglegu athæfi sem ógnað gæti almenningsflugi á tilteknum flugvelli er starfsemi af því tagi sem almennt er ekki talin eiga sér stað í atvinnuskyni.
215. Af ákvörðunarvenju Eftirlitsstofnunar EFTA og framkvæmdastjórnarinnar ⁽³¹⁶⁾ má á sama hátt ráða að opinber framlög vegna framkvæmda við **hafnarmannvirki** teljist ívilna almennri atvinnustarfsemi og falli þess vegna að jafnaði undir reglur um ríkisaðstoð. Rétt eins og þegar um flugvelli er að ræða geta rekstrarfélög hafna átt í samkeppni sín í milli og þess vegna má einnig telja líklegt að fjárframlög vegna hafnarmannvirkja hafi áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna. Fjárfestingar í mannvirkjum sem nauðsynlegt er að koma upp vegna starfsemi sem ríkið annast á grundvelli opinberra valdheimilda falla hins vegar ekki undir reglur um ríkisaðstoð. Umferðarstjórn skipa, slökkvistarf, löggæsla og tollgæsla er starfsemi af því tagi sem almennt á sér ekki stað í atvinnuskyni.
216. **Breiðbandsvirki** eru notuð til þess að sjá endanotendum fyrir fjarskiptatengingu. Starfsemi sem er fólgin í því að sjá endanotendum fyrir fjarskiptatengingu gegn endurgjaldi er almenn atvinnustarfsemi. Breiðbandsvirkjum er í mörgum tilvikum komið upp á vegum fjarskiptafyrirtækja sem njóta engra opinberra framlaga, en það er til merkis um að þau sækji sér að miklu leyti fjármögnun á markaði, og á mörgum landsvæðum ríkir samkeppni milli nokkurra kerfa mismunandi fjarskiptafyrirtækja ⁽³¹⁷⁾. Breiðbandsvirki tilheyrast stórum, samtengdum netum sem rekin eru á almennum viðskiptagrundvelli. Opinber framlög vegna uppbyggingar breiðbandsvirkja sem hafa þann tilgang að sjá endanotendum fyrir fjarskiptatengingum falla af þessum sökum undir reglur um ríkisaðstoð, eins og lýst er í leiðbeinandi reglum um beitingu reglna um ríkisaðstoð í tengslum við ráðstafanir til að hraða útbreiðslu breiðbandsneta ⁽³¹⁸⁾. Framkvæmdir sem snúast aðeins um að koma upp tengingum

⁽³¹³⁾ Til dæmis flugbrautir og ljósakerfi þeirra, flugstöðvar, flughlöð, akbrautir eða flugafgreiðsluáðstaða sem ætluð er til almennra nota, svo sem færibönd fyrir farangur.

⁽³¹⁴⁾ Leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð vegna starfsemi flugvallarfyrirtækja og flugrekenda, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 216/14/COL, Stjútíð. ESB L 318, 24.11.2016, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 66, 24.11.2016, bls. 1, 31. mgr.

⁽³¹⁵⁾ Leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð vegna starfsemi flugvallarfyrirtækja og flugrekenda, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 216/14/COL, Stjútíð. ESB L 318, 24.11.2016, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 66, 24.11.2016, bls. 1, 33. mgr.

⁽³¹⁶⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 27. mars 2014 um ríkisaðstoð SA.38302 – Ítalía – Salemmohöfn, ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 22. febrúar 2012 um ríkisaðstoð SA.30742 (N/2010) – Litháen – Mannvirkjaframkvæmdir vegna farþega- og vöruflutningaaðstöðu í ferjulæginu í Klaipeda (Stjútíð. ESB C 121, 26.4.2012, bls. 1), ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 2. júlí 2013 um ríkisaðstoð SA.35418 (2012/N) – Grikkland – Stækkun hafnarinnar í Píreus (Stjútíð. ESB C 256, 5.9.2013, bls. 2) og ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 90/14/COL frá 26. febrúar 2014 um opinber framlög vegna uppbyggingar hafnarmannvirkja á Húsavík (Stjútíð. ESB C 196, 26.6.2014, bls. 4, og EES-viðbætur nr. 38, 26.6.2014, bls. 1).

⁽³¹⁷⁾ Eins og tekið er fram í 211. mgr. og 312. nmgr. verður að afla svara við því hvort fjárfesting markaðsaðila í tiltekinni atvinnugrein er aðeins óveruleg með vísan til atvinnustarfsemi í EES-ríkinu í heild, fremur en í tilteknu héraði eða byggðarlagi eingöngu.

⁽³¹⁸⁾ Tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 73/13/COL, Stjútíð. ESB L 135, 8.5.2014, bls. 49, og EES-viðbætur nr. 27, 8.5.2014, bls. 1. Í reglunum kemur fram að starfsemi sem fólgin er í rekstri breiðbandsneta hafi sérstök einkenni, einkum þau að breiðbandsnet geta hýst þjónustu nokkurra fjarskiptaþjónustufyrirtækja samhliða og gefa því kost á samkeppni slíkra fyrirtækja.

milli opinberra aðila eru aftur á móti starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni, og opinber framlög vegna svonefndra „lokaðra neta“ hafi þannig ekki í sér fölgna ríkisaðstoð⁽³¹⁹⁾.

217. **Orkuvirki**⁽³²⁰⁾ eru notuð til þess að sjá notendum fyrir orku gegn endurgjaldi, en í því er fölginn almenn atvinnustarfsemi. Uppbygging orkuvirkja er að miklu leyti í höndum markaðsaðila, en það er til merkis um að þeir sækir sér að miklu leyti fjármögnun á markaði, og fjármuna til þeirrar uppbyggingar er aflað með notendagjöldum. Opinber framlög vegna framkvæmda við orkuvirki ívilna þannig almennri atvinnustarfsemi og geta að öllum líkindum haft áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna, og falla því almennt undir reglur um ríkisaðstoð⁽³²¹⁾.
218. Opinber framlög vegna uppbyggingar **rannsóknnaðstöðu** geta haft í sér fölgna ívilnun til handa almennri atvinnustarfsemi og falla þá undir reglur um ríkisaðstoð að því leyti sem aðstöðunni er í raun ætlað að þjóna starfsemi af því tagi (til að mynda útleigu tækjabúnaðar eða rannsóknaraðstöðu til fyrirtækja, þjónustu við fyrirtæki eða rannsóknavinnu í verktöku). Opinber framlög vegna uppbyggingar rannsóknnaðstöðu sem notuð er til starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni, til að mynda óháðra rannsókna sem stundaðar eru til að auka þekkingu og bæta skilning, falla aftur á móti ekki undir reglur um ríkisaðstoð. Greinarmunurinn sem gerður er á almennri atvinnustarfsemi og starfsemi sem er ekki rekin í atvinnuskyni á sviði rannsókna er skýrður nánar í leiðbeinandi reglum um ríkisaðstoð til rannsókna, þróunar og nýsköpunar⁽³²²⁾.
219. Þó að rekstur **járnbrautavirkja**⁽³²³⁾ geti verið almenn atvinnustarfsemi⁽³²⁴⁾ eru framkvæmdir við járnbrautavirki sem öllum notendum sem eftir kynnu að sækjast er veittur aðgangur að á jafnræðisgrundvelli almennt þess eðlis – ólíkt því sem gildir um rekstur þeirra – að þær fullnægja skilyrðum samkvæmt 211. mgr. og fjárframlög vegna þeirra hafa því yfirleitt hvorki áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna né til samkeppnisröskunar. Til þess að tryggja megi vera að fjárframlög vegna tiltekinnar framkvæmdar séu með öllu undanþegin reglum um ríkisaðstoð verða stjórnvöld í EES-ríkjunum einnig að fullvissa sig um að skilyrðum samkvæmt 212. mgr. sé fullnægt. Sömu sjónarmið eiga við um fjárfestingar í **járnbrautabrum, járnbrautagöngum og samgönguvirkjum í þéttbýli**⁽³²⁵⁾.
220. Þó að **vegir** sem almenningur hefur til afnota endurgjaldslaust séu almenn mannvirki, og opinber framlög vegna framkvæmda við þá falli ekki undir reglur um ríkisaðstoð, telst rekstur gjaldskyldra vega almenn atvinnustarfsemi í mörgum tilvikum. Aftur á móti eru framkvæmdir

⁽³¹⁹⁾ Leiðbeinandi reglur um beitingu reglna um ríkisaðstoð í tengslum við ráðstafanir til að hraða útbreiðslu breiðbandsneta, 7. forsenda og 9. mgr.

⁽³²⁰⁾ Til orkuvirkja teljast einkum mannvirki sem notuð eru við flutning, dreifingu og geymslu raforku, gass og olíu. Nánari skilgreiningu er að finna í leiðbeinandi reglum um ríkisaðstoð á sviði umhverfisverndar og orkumála 2014–2020, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 301/14/COL, Stjtið. ESB L 131, 28.5.2015, bls. 1, og EES-viðbætur nr. 30, 28.5.2015, bls. 1, 31. mgr.

⁽³²¹⁾ Leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð á sviði umhverfisverndar og orkumála 2014–2020, undirkafla 3.8, og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 10. júlí 2014 um ríkisaðstoð SA.36290 – Bretland – Gasleiðsla á Norður-Írlandi, framlenging til vesturs og norðvesturs.

⁽³²²⁾ Tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 271/14/COL, Stjtið. ESB L 209, 6.8.2015, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 44, 6.8.2015, bls. 1, 17. mgr. og eftirfarandi málsgreinar.

⁽³²³⁾ Til að mynda járnbrautanna sjálfra og járnbrautastöðva.

⁽³²⁴⁾ Bent er á þetta með fyrirvara um hvort rétt sé að telja til ríkisaðstoðar nokkurt það hagræði sem rekstraraðili járnbrauta hefur af ráðstöfunum ríkisins. Dæmi um þetta er að falli rekstur járnbrautavirkja undir lögbundna einokun og engin samkeppni er leyfð á þeim markaði getur hagræði sem rekstraraðili járnbrautavirkjanna nýtur vegna ráðstafana ríkisins ekki raskað samkeppni og hefur því ekki í sér fölgna ríkisaðstoð. Til álita koma 188. mgr. þessara leiðbeinandi reglna svo og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 17. júlí 2002 um ríkisaðstoð N 356/2002 – Bretland – Network Rail og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 2. maí 2013 um ríkisaðstoð SA.35948 – Tékkland – Framlengdur gildistími áætunar um aukið rekstrarsamhæfi í járnbrautaflutningum. Ef eigandi eða rekstraraðili starfar einnig á öðrum markaði sem lýtur ekki lengur beinum afskiptum ríkisins gildir sú regla, eins og fram kemur í 188. mgr., að honum ber, í því skyni að koma í veg fyrir víxlhýðurgreiðslur, að viðhafa bókhaldslega aðgreiningu, heimfæra útgjöld og tekjur á einstaka rekstrarliði á tilhlýðilegan hátt, og tryggja að opinber framlög nýtist ekki í tengslum við aðra starfsemi.

⁽³²⁵⁾ Til að mynda sporvagnsbrautum eða almenningssamgöngum í neðanjarðargöngum.

við slík vegamannvirki ⁽³²⁶⁾, að meðtöldum gjaldskyldum vegum, almennt þess eðlis – ólíkt því sem gildir um rekstur gjaldskyldra vega og að því tilskildu að ekki sé um að ræða mannvirki sem aðeins eru notuð í sérstökum tilgangi – að þær fullnægja skilyrðum samkvæmt 211. mgr., og fjárframlög vegna þeirra hafa því yfirleitt hvorki áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna né til samkeppnisröskunar ⁽³²⁷⁾. Til þess að tryggja megi vera að opinber fjárframlög vegna tiltekinnar framkvæmdar séu með öllu undanþegin reglum um ríkisaðstoð verða stjórnvöld í EES-ríkjunum einnig að fullvissa sig um að skilyrðum samkvæmt 212. mgr. sé fullnægt. Sömu sjónarmið eiga við um fjárfestingar í **brúm, göngum og skipgengum vatnaleiðum (til dæmis ám og skurðum)**.

221. Þó að rekstur **vatnsveitu- og fráveitukerfa** ⁽³²⁸⁾ sé almenn atvinnustarfsemi eru framkvæmdir við viðtækt vatnsveitu- og fráveitukerfi almennt þess eðlis að þær fullnægja skilyrðum samkvæmt 211. mgr. og fjárframlög vegna þeirra hafa því yfirleitt hvorki áhrif á viðskipti milli EES-ríkjanna né til samkeppnisröskunar. Til þess að tryggja megi vera að fjárframlög vegna tiltekinnar framkvæmdar séu með öllu undanþegin reglum um ríkisaðstoð verða stjórnvöld í EES-ríkjunum einnig að fullvissa sig um að skilyrðum samkvæmt 212. mgr. sé fullnægt.

7.3. Aðstoð við rekstraraðila

222. Ef öllum atriðum 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er fullnægt að því er varðar framkvæmdaraðila/eiganda mannvirkis telst ríkisaðstoð hafa verið veitt þeim framkvæmdaraðila/eiganda, óháð því hvort hann nýtir mannvirkið með beinum hætti sjálfur til að selja vöru eða þjónustu eða afhendir það sjálfstæðum rekstraraðila sem selur síðan endanotendum mannvirkisins þjónustu (dæmi um þetta er þegar eigandi flugvallar gerir sérleyfissamning við annan aðila um starfrækslu þjónustu á flugvælinum).
223. Ef **rekstraraðilar** nýta mannvirki sem njóta ríkisaðstoðar til þess að starfrækja þjónustu fyrir endanotendur hafa þeir af því hagræði ef notkun mannvirkisins felur í sér fjárhagslegan ávinning fyrir þá umfram það sem verið hefði við venjulegar markaðsaðstæður. Þetta á venjulega við ef verið er sem þeir greiða fyrir réttinn til að nýta mannvirkið er lægra en greitt hefði verið fyrir afnot af sambærilegu mannvirki við venjulegar markaðsaðstæður. Í undirkafla 4.2 er að finna leiðbeiningar um hvernig skera má úr um hvort skilmálar slíks rekstrar eru í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði. Í samræmi við ákvæði þess undirkafla lítur Eftirlitsstofnun EFTA svo á að helst sé girt fyrir að rekstraraðilinn hafi fjárhagslegt hagræði af viðskiptunum þegar sérleyfi til að reka mannvirkið (eða einhvern hluta þess) er veitt gegn tilteknu endurgjaldi á grundvelli útboðs sem fullnægir öllum viðeigandi skilyrðum samkvæmt 90.–96. mgr. ⁽³²⁹⁾.
224. Eftirlitsstofnun EFTA minnir þó á að ef stjórnvöld í EES-ríki virða ekki ákvæði um tilkynningarskyldu og vafi leikur á að aðstoð sem rennur til framkvæmdaraðila/eiganda samrýmist framkvæmd EES-samningsins getur stofnunin skipað þeim stjórnvöldum að stöðva framkvæmd ráðstöfunarinnar og láta endurgreiða til bráðabirgða alla fjármuni sem greiddir hafa verið út þar til ákvörðun liggur fyrir um hvort aðstoðin samrýmist gildandi reglum. Þá er dómurum við dómstóla hvers ríkis skylt að fella sams konar úrskurð að beiðni keppinauta. Við þetta bætist að taki Eftirlitsstofnun EFTA ákvörðun að loknu mati á ráðstöfuninni, þess

⁽³²⁶⁾ Að meðtöldum vegum sem tengja landsvæði sem nýta má í ábataskyni; til álita koma ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 1. október 2014 í máli SA.36147 – Meint ríkisaðstoð vegna uppbyggingar mannvirkja í þágu Propapier og ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 8. janúar 2016 í máli SA.36019 – Ráðstafanir vegna vegaframkvæmda í grennd við nýtt íbúðahverfi – Uplace.

⁽³²⁷⁾ Sem dæmi um óvenjulegar aðstæður þar sem ekki væri unnt að girða fyrir að ríkisaðstoð hefði verið veitt má nefna brú eða göng milli tveggja EES-ríkja sem gerir það kleift að veita þjónustu sem getur að miklu leyti komið í stað ferjubjónustu sem rekin er í atvinnuskyni, og lagningu gjaldskylds vegar í beinni samkeppni við annan gjaldskyldan veg (til dæmis þegar tveir gjaldskyldir vegir liggja milli sömu staða og bjóða þar með þjónustu með mikilli staðkvæmd).

⁽³²⁸⁾ Til vatnsveitu- og fráveitukerfa teljast mannvirki sem notuð eru til að koma vatni til notenda og leiða burt fráveituvatn, svo sem leiðslurnar sem lagðar eru í þessu skyni.

⁽³²⁹⁾ Til álita kemur ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 1. október 2014 í máli SA.38478 – Ungverjaland – Uppbygging í Győr-Gönyű National Public Port. Útboð girðir aftur á móti ekki fyrir að framkvæmdaraðili/eigandi mannvirkis geti haft hagræði af verkefninu; það getur aðeins þjónað þeim tilgangi að tryggja að veitt aðstoð verði sem minnst.

efnis að aðstoðin sé ósamrýmanleg framkvæmd EES-samningsins og að hún skuli endurgreidd, er ekki girt fyrir að ráðstöfunin kunni að hafa haft áhrif á rekstraraðila mannvirkisins.

7.4. Aðstoð við endanotendur

225. Hafi rekstraraðili mannvirkis hlotið ríkisaðstoð eða fari hann með ríkisfjármuni í starfsemi sinni geta viðskipti hans við notendur mannvirkisins leitt til þess að þeir hafi hagræði af þeirri stöðu mála (ef um fyrirtæki er að ræða) nema því aðeins að notkunarskilmálarnir fullnægi markaðsfjárfestaprófinu, þ.e. að afnot af mannvirkinu séu seld notendum á markaðskjörum.
226. Samkvæmt þeim almennum sjónarmiðum sem fjallað er um í undirkafla 4.2 er girt fyrir að notendur hafi hagræði af viðskiptunum í slíkum tilvikum ef gjald sem tekið er fyrir notkun mannvirkisins hefur verið ákveðið með útboði sem fullnægir öllum viðeigandi skilyrðum samkvæmt 90.–96. mgr.
227. Ef engar slíkar upplýsingar liggja fyrir getur mat á því hvort viðskipti fara fram í samræmi við skilmála sem gilda á almennum markaði farið fram, eins og skýrt er í undirkafla 4.2, í ljósi þeirra skilmála sem gilt hafa um heimild til afnota af sambærilegum mannvirkjum af hálfu sambærilegra einkaaðila við sambærilegar aðstæður (samanburðarmat), að því leyti sem kostur er á slíkum samanburði.
228. Ef engum þeirra samanburðarviðmiða sem hér hafa verið nefnd verður við komið má skera úr um hvort tiltekin viðskipti samræmast skilmálum sem gilda á almennum markaði með notkun almennt viðurkenndra og staðlaðra virðingaraðferða. Eftirlitsstofnun EFTA lítur svo á að skilyrðum markaðsfjárfestaprófsins geti talist fullnægt að því er varðar opinber framlög til mannvirkjagerðar ef mannvirkin eru opin öllum og ekki ætluð neinum tilteknum notendum sérstaklega, og fyrirframþekktar forsendur gefa til kynna að framlag hvers notanda muni stuðla að hagnaði verkefnisins/rekstraraðilans. Sú er raunin þegar rekstraraðili mannvirkisins gerir viðskiptasamninga við einstaka notendur sem gera honum kleift að endurheimta allan kostnað af slíkum samningum, að viðbættum eðlilegum hagnaði sem reiknaður er á grundvelli rekstrarútlits sem talist getur viðunandi þegar til meðallangs tíma er litið. Þegar þetta er metið ber að taka tillit til allra jaðartekna og alls jaðarkostnaðar sem vænta má að falli til hjá rekstraraðilanum í tengslum við starfsemi hvers tiltekins notanda ⁽³³⁰⁾.

8. Lokaákvæði

229. Við gildistöku þessara leiðbeinandi reglna falla úr gildi eftirtaldir leiðbeinandi reglur sem Eftirlitsstofnun EFTA hefur gefið út:
- Leiðbeinandi reglur um beitingu ákvæða um ríkisaðstoð gagnvart opinberum fyrirtækjum í framleiðslugeiranum ⁽³³¹⁾.
 - Leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð í tengslum við sölu stjórnvalda á lóðum og húseignum ⁽³³²⁾.
 - Leiðbeinandi reglur um beitingu reglna um ríkisaðstoð gagnvart ráðstöfunum varðandi beina skattlagningu fyrirtækja ⁽³³³⁾.
230. Við gildistöku þessara leiðbeinandi reglna falla úr gildi hvers kyns staðhæfingar um hugtakið ríkisaðstoð sem finna má í öðrum leiðbeinandi reglum Eftirlitsstofnunar EFTA og stangast á við þessar reglur, nema að því leyti sem slíkar staðhæfingar varða ákveðnar atvinnugreinar og helgast af sérstökum einkennum þeirra.

⁽³³⁰⁾ Til álita kemur meðal annars ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar frá 1. október 2014 um ríkisaðstoð SA.36147 Meint ríkisaðstoð vegna uppbyggingar mannvirkja í þágu Propapier. Til álita koma einnig leiðbeinandi reglur um ríkisaðstoð vegna starfsemi flugvallarfyrirtækja og flugrekenda, sem tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 216/14/COL, Stjtið. ESB L 318, 24.11.2016, bls. 17, og EES-viðbætur nr. 66, 24.11.2016, bls. 1, 61.–64. mgr.

⁽³³¹⁾ Tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 4/94/COL, Stjtið. EB L 231, 3.9.1994, bls. 1, og EES-viðbætur nr. 32, 3.9.1994, bls. 1.

⁽³³²⁾ Tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 275/99/COL, Stjtið. EB L 137, 8.6.2000, bls. 28, og EES-viðbætur nr. 26, 8.6.2000, bls. 19.

⁽³³³⁾ Tóku gildi samkvæmt ákvörðun nr. 149/99/COL, Stjtið. EB L 137, 8.6.2000, bls. 20, og EES-viðbætur nr. 26, 8.6.2000, bls. 10.

ESB-STOFNANIR

FRAMKVÆMDASTJÓRNIN

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.8451 – Tronox/Cristal)

2017/EES/82/02

1. Framkvæmdastjórninni barst 15. nóvember 2017 tilkynning skv. 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾ og í kjölfar vísunar skv. 5. mgr. 4. gr. sömu reglugerðar um fyrirhugaða samfylkingu þar sem ástralska fyrirtækið Tronox Limited öðlast með hlutafjárkaupum yfirráð, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, í hluta sáðiarabíska fyrirtækisins The National Titanium Dioxide Company Ltd („Cristal“).
2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:
 - Tronox: starfar um heim allan við námuvinnslu, framleiðslu og markaðssetningu á ólífrænum jarðefnum og íðefnum.
 - Cristal: starfar um heim allan á sviði námuvinnslu og framleiðslu á títantengdum litarefnum og íðefnum.
3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.
4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjtið. ESB (C 438, 19.12.2017). Þær má senda með símbréfi (faxnr. +32 22964301), með tölvupósti á netfangið COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu eða í pósti með tilvísuninni M.8451 – Tronox/Cristal og eftirfarandi póstáritun:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 „samrunareglugerðin“).

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja**2017/EES/82/03****(mál M.8597 – APG/Ardian/Portfolio)****Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð**

1. Framkvæmdastjórninni barst 13. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- APG Asset Management N.V. („APG“, Hollandi), lýtur yfirráðum Stichting Pensioenfonds ABP.
- Ardian S.A.S. („Ardian“, Frakklandi),
- Eignasafn tíu fyrirtækja („eignasafnið“, Spáni, Ítalíu og Frakklandi).

APG og Ardian ná sameiginlegum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir eignasafni tíu fyrirtækja.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- APG: veitir þjónustu, svo sem stjórnunarráðgjöf, eignastýringu, lífeyrisumsýslu, upplýsingar um lífeyri og eigendabjónustu fyrir lífeyrissjóði.
- Ardian: samstæða óskráðra fyrirtækja sem samanstendur af margskonar umsýslufyrirtækjum og fjárfestingarsjóðum sem fjárfesta í fyrirtækjum á ýmsum sviðum (s.s. heilsugæslu, innviðum, orku, neytendavörum eða nýrri tækni) um heim allan.
- Eignasafnið: tíu fyrirtæki sem starfa á sviði samgönguinnviða (Spáni og Frakklandi), orkuinnviða (Frakklandi og Ítalíu) og reksturs sjúkrahúsa samkvæmt sérleyfi (Ítalíu).

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjútíð. ESB (C 440, 21.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8597 – APG/Ardian/Portfolio

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjútíð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjútíð. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.8720 – Jones Lang LaSalle/Intu properties/The Chapelfield Partnership)

2017/EES/82/04

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni bars 8. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- LaSalle Investment Management („LaSalle“, Bretlandi),
- intu properties plc („intu“, Bretlandi),
- Chapelfield shopping centre („Chapelfield“, Bretlandi), er sem stendur óbeint í einkaeigu intu.

Intu og LaSalle ná sameiginlegum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Chapelfield.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- intu: sjóður sem fjárfestir í fasteignum, með áherslu á eignarhald á verslunarmiðstöðvum, umsýslu með þeim og þróun í Bretlandi og, að takmörkuðu leyti, á Spáni.
- LaSalle: umsýsla með fjárfestingum í fasteignum. LaSalle er óbeint dótturfélag í einkaeigu Jones Lang LaSalle Incorporated.
- Chapelfield: yfirbyggð verslanamiðstöð í Norwich, borg í austanverðu Englandi.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjóð. ESB (C 440, 21.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8720 – Jones Lang LaSalle/Intu properties/The Chapelfield Partnership

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjóð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjóð. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.8721 – Owens Corning/Paroc)

2017/EES/82/05

1. Framkvæmdastjórninni bars 15. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Owens Corning Finland Oy (Finnlandi), lýtur yfirráðum Owens Corning (BNA),
- Paroc Group Oyj (Finnlandi), lýtur yfirráðum Parry I Holding AB (Svíþjóð).

Owens Corning Finland Oy nær yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir öllu fyrirtækinu Parry I Holding AB og þar af leiðandi dótturfélagi þess, Paroc Group Oyj.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Owens Corning: þróun, framleiðsla og sala á þakefnum, einangrun og trefjagleri.
- Paroc Group Oyj: framleiðsla og sala á steinull til einangrunar í húsum (hita-, eld- og hljóðeinangrun fyrir íbúðarhús og atvinnuhúsnæði) og tæknieinangrun.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjtið. ESB (C 444, 23.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8721 – Owens Corning/Paroc

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.8737 – Amtrust/Madison Dearborn Partners/Mayfield Holdings JV)

2017/EES/82/06

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 18. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Amtrust Financial Services („AmTrust“) (BNA),
- Madison Dearborn Partners („MDP“) (BNA),
- Mayfield Holdings („Mayfield“) (BNA).

AmTrust og MDP ná sameiginlegum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar og 4. mgr. 3. gr. sömu reglugerðar, yfir öllu Mayfield Holdings LLC.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum í nýstofnuðu fyrirtæki um sameiginlegan rekstur.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- AmTrust: samsteypa fyrirtækja á sviði váttrygginga með aðsetur í Bandaríkjunum.
- MDP: fyrirtæki með aðsetur í Bandaríkjunum sem fjárfestir í óskráðum félögum í ýmsum atvinnugreinum.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjtið. ESB (C 444, 23.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8737 – Amtrust/Madison Dearborn Partners/Mayfield Holdings JV

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjtið. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja**2017/EES/82/07****(mál M.8740 – Schmolz+Bickenbach/Assets of Asco Industries)****Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð**

1. Framkvæmdastjórninni barst 19. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Schmolz+Bickenbach AG (Sviss), controlled by the Renova Group,
- Asco Industries SAS (Frakklandi).

Schmolz+Bickenbach nær, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfirráð yfir hluta Asco Industries.

Samruninn á sér stað með kaupum á eignum og hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Schmolz+Bickenbach: framleiðsla á sérhæfðum löngum stálvörum, einkum verkfærastáli og stáli sem tærist ekki, svo stálblendi. Schmolz+Bickenbach er lóðrétt samþætt á allri virðiskeðjunni, allt frá framleiðslu og vinnslu til sölu og þjónustu, og starfar um heim allan.
- Renova Group: fyrirtækjasamsteypa í einkaeigu sem samanstendur af eignastýringarfyrirtækjum og fjárfestingarsjóðum sem fjárfesta beint í eignasöfnum í ýmsum atvinnugreinum um heim allan.
- Asco Industries: framleiðsla á sérhæfðum löngum stálvörum fyrir bifreiðaframleiðendur, tæknifyrirtæki, legur og orkufyrirtæki í Evrópu.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjútíð. ESB (C 444, 23.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8740 – Schmolz+Bickenbach/Assets of Asco Industries

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjútíð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjútíð. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja**2017/EES/82/08****(mál M.8745 – CD&R/D'Ieteren/Belron)****Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð**

1. Framkvæmdastjórninni barst 19. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004. ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Clayton, Dubilier & Rice („CD&R“, BNA),
- SA D'Ieteren NV („D'Ieteren“, Belgíu),
- Belron Group S.A. („Belron“, Lúxemborg), lýtur yfirráðum D'Ieteren.

CD&R and D'Ieteren ná sameiginlegum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, og 4. mgr. 3. gr. sömu reglugerðar, yfir Belron.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- CD&R: fjárfestingarfyrirtæki í einkaeigu.
- D'Ieteren: bifreiðaumboð sem dreifir bifreiðum fyrir milligöngu dótturfélaga sinna, auk þess að gera við og skipta um bílrúður, og framleiðir tilbúnar vörur.
- Belron: gerir við og skiptir um bílrúður og í nokkrum löndum hefur fyrirtækið umsýslu með rúðutryggingum og öðrum tryggingum fyrir tryggingafélög.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjóð. ESB (C 444, 23.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8745 – CD&R/D'Ieteren/Belron

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjóð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjóð. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Tilkynning um fyrirhugaða samfylkingu fyrirtækja**2017/EES/82/09****(mál M.8759 – CEFC/Rockaway Capital/European Bridge Travel)****Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð**

1. Framkvæmdastjórninni barst 11. desember 2017 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- CEFC Group (Europe) Company a.s. („CEFC Europe“, Tékkland), sem tilheyrir samsteypunni CEFC China Energy Company Limited („CEFC“, Kína),
- Rockaway Capital SE („Rockaway Capital“, Tékklandi),
- European Bridge Travel a.s. („EBT“, Tékklandi).

CEFC Europe og Rockaway Capital ná að fullu sameiginlegum yfirráðum yfir EBT í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar og 4. mgr. 3. gr. sömu reglugerðar.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- CEFC Europe: þetta fyrirtæki er hluti af CEFC-samsteypunni sem er einkafyrirtæki sem sérhæfir sig í orkutengdri þjónustu og fjármálaþjónustu. CEFC-samsteypan starfar innan ESB á mörkuðum fyrir málma, tæknivörur, öl, hótél, fasteignaleigu (skrifstofuhúsnæði og verslunarhúsnæði) og stjórnun íþróttafélaga (knattspyrnu); fyrirtækið hyggst nú einnig stunda fjármála- og bankaþjónustu.
- Rockaway Capital: þetta fyrirtæki fjárfestir í starfandi fyrirtækjum og sprotafyrirtækjum á sviði Netþjónustu, þ.m.t. rafræn verslun.
- EBT: eignarhaldsfélag sem óbeint stjórnar öðrum félögum sem veita þjónustu við ferðamenn, einkum sölu á hópferðum þriðju aðila, netsölu á flugmiðum og milligöngu fyrir ferðatryggingar (sem aðeins er veitt samhliða sölu á pakkaferðum og ekki veitt ein og sér).

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin tilkynntu viðskipti geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/200 ⁽²⁾.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hin fyrirhuguðu viðskipti.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í Stjútíð. ESB (C 441, 22.12.2017). Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.8759 – CEFC/Rockaway Capital/European Bridge Travel

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti, símbréfi eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Bréfsími: +32 229-64301

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjútíð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjútíð. ESB C 366, 14.12.2013, bls. 5.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja
(mál M.8454 – KKR/Pelican Rouge)

2017/EES/82/10

Framkvæmdastjórnin ákvað 25. ágúst 2017 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa hana samrýmanlega reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004, sbr. 2. mgr. sömu greinar ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32017M8454. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja
(mál M.8679 – Blackstone/Banco Popular Real Estate Business)

2017/EES/82/11

Framkvæmdastjórnin ákvað 13. desember 2017 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa hana samrýmanlega reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32017M8679. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjútíð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja
(mál M.8703 – Porsche Digital/Axel Springer/JV)

2017/EES/82/12

Framkvæmdastjórnin ákvað 12. desember 2017 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa hana samrýmanlega reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32017M8703. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntri samfylkingu fyrirtækja
(mál M.8729 – EQT Fund Management/G+E Getec Holding)

2017/EES/82/13

Framkvæmdastjórnin ákvað 13. desember 2017 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindri tilkynntri samfylkingu og lýsa hana samrýmanlega reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32017M8729. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjútð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1.

**Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar
Evrópuþingsins og ráðsins 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til
fjarskipta og gagnkvæma viðurkenningu á samræmi þeirra og tilskipun Evrópuþingsins
og ráðsins 2014/53/ESB um samræmingu laga aðildarríkjanna um að bjóða þráðlausan
fjarskiptabúnað fram á markaði og niðurfellingu á tilskipun 1999/5/EB**

2017/EES/82/14

(Birting á heitum og tilvísunarnúmerum samhafðra staðla samkvæmt samhafingarlöggjöf Sambandsins)

Tilskipun 1999/5/EB

Samkvæmt umbreytingarákvæði í 48. gr. tilskipunar 2014/53/ESB ⁽¹⁾, skulu aðildarríki ekki koma í veg fyrir að þráðlaus fjarskiptabúnaður sem fellur undir tilskipun 2014/53/ESB, sem er í samræmi við tilskipun 1999/5/EB ⁽²⁾ og sem var settur á markað fyrir 13. júní 2017, sé boðinn fram á markaði eða tekinn í notkun. Því fela samhafðir staðlar, en vísanir til þeirra hafa verið birtar samkvæmt tilskipun 1999/5/EB, síðast samkvæmt orðsendingu framkvæmdastjórnarinnar í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* C 249 frá 8. júlí 2016, bls. 1, og samkvæmt leiðréttingu í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* C 342 frá 17. september 2016, bls. 15, og leiðréttingu í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* C 403 frá 1. nóvember 2016, bls. 26, áfram í sér ætlað samræmi við þá tilskipun til 12. júní 2017.

Tilskipun 2014/53/ESB

(Birting á heitum og tilvísunarnúmerum samhafðra staðla samkvæmt samhafingarlöggjöf Sambandsins)

Evrópsk staðlasamtök ⁽¹⁾	Tilvísunarnúmer og heiti staðals (og tilvísunarskjal)	Fyrsti birtingardagur í Stjtið. ESB	Tilvísunarnúmer staðalsins sem leystur er af hólmi	Síðasti dagur ætlaðs samræmis staðalsins sem leystur er af hólmi Athugasemd 1	Grein/greinar í tilskipun 2014/53/ESB sem staðallinn skal taka til
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Cenelec	EN 50360:2017 Vörustaðall til þess að sýna fram á samræmi farsíma við grunntakmarkanir varðandi áhrif rafsegulsviða á fólk (300 MHz – 3 GHz)	17.11.2017			Stafl a) í 1. mgr. 3. gr.
Cenelec	EN 50385:2017 Vörustaðall ætlaður til þess að sýna fram á samræmi þráðlausra fastastöðva og fastra endastöðva til þráðlausra fjarskipta við grundvallartakmarkanir eða viðmiðunarmörk sem tengjast áhrifum af útvarpstíðnirafsegulsviðum á almenning (110 MHz – 40 GHz)	17.11.2017			Stafl a) í 1. mgr. 3. gr.

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 153, 22.5. 2014, bls. 62.

⁽²⁾ Stjtið. ESB L 91, 7.4. 1999, bls. 10.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Cenelec	EN 50401:2017 Vörustaðall ætlaður til þess að sýna fram á samræmi fastabúnaðar til útvarpssendinga (110 MHz – 40 GHz), sem ætlaðar eru til nota í þráðlausum fjarskiptanetum, við grunnmarkgildi eða viðmiðunarmörk sem tengjast áhrifum af útvarpstíðnirafsegulsviðum á almenning við notkun	17.11.2017			Stafli a) í 1. mgr. 3. gr.
Cenelec	EN 50566:2017 Vörustaðall til að sýna fram á samræmi útvarpstíðnisviða frá þráðlausum samskiptatækjum til almenningsnota sem haldið er á eða borin eru á líkama (30 MHz – 6 GHz)	17.11.2017			Stafli a) í 1. mgr. 3. gr.
Cenelec	EN 55035:2017 Rafsegulsviðssamhæfi margmiðlunarbúnaðar – Ónæmiskröfur CISPR 35:2016 (Breytt)	17.11.2017			Stafli b) í 1. mgr. 3. gr.
ETSI	EN 300 065 V2.1.2 Þröngbandsritsímabúnaður með beinni prentun til móttöku upplýsinga um veður eða leiðsögu (NAVTEX); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.7.2016			Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 300 086 V2.1.2 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður með innri eða ytri útvarpstíðnitengli sem fyrst og fremst er ætlaður fyrir hliðrænt tal; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	9.12.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 300 113 V2.2.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður sem ætlaður er til sendingar á gögnum (og tali) sem notar óslitna eða slitna hjúpmótun búinn loftnetstengli; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 219 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður með innri eða ytri útvarpstíðnitengli sem fyrst og fremst er ætlaður fyrir hliðrænt tal; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 220-2 V3.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 25 MHz til 1000 MHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 220-3-1 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD) sem starfa á tíðnisviðinu frá 25 MHz til 1000 MHz; Hluti 3-1: Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB; Lágrekstrarlotutæki með mikinn áreiðanleika, almenningsviðvörunarbúnaður sem starfar á tilgreindum tíðnisviðum (869,200 MHz til 869,250 MHz)	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 220-3-2 V1.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 25 MHz til 1000 MHz; Hluti 3-2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Þráðlaus viðvörunarbúnaður sem starfar á LDC/HR tilgreindum tíðnisviðum 868,60 MHz til 868,70 MHz, 869,25 MHz til 869,40 MHz, 869,65 MHz til 869,70 MHz	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 220-4 V1.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 25 MHz til 1000 MHz; Hluti 4: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Mælitæki sem starfar á tilgreindu tíðnisviði 169,400 MHz til 169,475 MHz	10.3.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 224 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður til notkunar í boðtækjaþjónustu á tíðnibílinu 25 MHz – 470 MHz; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.10.2017	EN 300 224-2 V1.1.1 Athugasemd 2.1	28.2.2019	Grein 3.2
ETSI	EN 300 224-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Boðkerfi til nota á vettvangi; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færribreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færribreytur.

ETSI	EN 300 296 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Fjarskiptabúnaður með innbyggð loftnet sem fyrst og fremst er ætlaður fyrir hliðrænt tal; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 328 V2.1.1 Breiðbandssendikerfi; Gagnasendingarbúnaður sem starfar á 2,4 GHz ISM-tíðnisviði og notar breiðbandssendikerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 330 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Þráðlaus fjarskiptabúnaður á tíðnisviðinu 9 kKz til 25 MHz og með spanlykkjukerfi á tíðnisviðinu 9 kHz til 30 MHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.3.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 341 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður sem notar innbyggð loftnet og sendir út merki sem vekja tiltekna svörun í móttökubúnaði; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 390 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður sem ætlaður er til sendingar á gögnum (og tali) með innbyggð loftnet; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 422-1 V2.1.2 Þráðlausir hljóðnemar; Hljóð til til nota við dagskrárgerð og fyrir sérstaka viðburði (PMSE) allt að 3 GHz; Hluti 1: Viðtæki í flokki A; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	10.2.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 422-2 V2.1.1 Þráðlausir hljóðnemar; Hljóð til til nota við dagskrárgerð og fyrir sérstaka viðburði (PMSE) allt að 3 GHz; Hluti 2: Viðtæki í flokki B; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 422-3 V2.1.1 Þráðlausir hljóðnemar; Hljóð til til nota við dagskrárgerð og fyrir sérstaka viðburði (PMSE) allt að 3 GHz; Hluti 3: Viðtæki í flokki C; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 300 433 V2.1.1 Almenningsfarstöðvarbúnaður (CB); Samræmdur Evrópustaðall sem fjallar um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 440 V2.1.1 Skammdræg tæki; Þráðlaus fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 1 GHz til 40 GHz; Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	14.7.2017	EN 300 440-2 V1.4.1 Athugasemd 2.1	31.12.2018	Grein 3.2

Þessi samhfæði staðall fjallar ekki, að því er varðar viðtaka í flokki 2 og 3 samkvæmt skilgreiningu í töflu 5, um kröfur sem varða færðbreytur frammistöðu og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 300 440-2 V1.4.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki; Þráðlaus fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 1 GHz til 40 GHz; 2. hluti: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2
------	--	----------	--	--	-----------

Þessi samhfæði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 300 454-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Víðbandsfjarskiptaleið fyrir hljóð; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2
------	--	----------	--	--	-----------

Þessi samhfæði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 300 487 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall vegna far-viðtökujarðstöðvar (ROMES) til gagnafjarskipta á 1,5 GHz tíðnisviðinu; Útvarpstíðniforskriftir um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
------	---	-----------	--	--	-----------

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 676-2 V2.1.1 VHF sendi-, viðtöku- og sendiviðtökuhandstöðvar í far- og fastafjarskiptakerfinu á jörðu niðri til nota í VHF flugfarstöðvaþjónustunni með styrkmótun; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.7.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 300 698 V2.1.1 Sendi- og móttökubúnaður í metrabylgjugalstöðvum (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni á skipgengum vatnaleiðum; Hluti 3: Samræmdur Evrópustaðall skv. e-lið 3. mgr. 2. gr. og 3. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 300 698 V2.2.1 Sendi- og móttökubúnaður í metrabylgjugalstöðvum (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni á skipgengum vatnaleiðum; Hluti 3: Samræmdur Evrópustaðall skv. e-lið 3. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	15.12.2017	EN 300 698 V2.1.1 Athugasemd 2.1	31.5.2018	Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 300 718-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Ofanflóðavitar; Sendingar-/móttökukerfi; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 300 718-3 V1.2.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Ofanflóðavitar; Sendingar-/móttökukerfi; Hluti 3: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur í e-lið 3. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.3.g
------	--	----------	--	--	-------------

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 300 720 V2.1.1 Ofurtíðnifjarskiptakerfi (UHF) og búnaður til nota um borð í skipum; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 025 V2.1.1 VHF talstöðvarbúnaður til almennra fjarskipta og tengdur búnaður fyrir stafrænt valkall (DSC) í flokki "D"; Samræmdur Evrópustaðall skv. 3.3 mgr. 3.2 gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.8.2016			Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 301 025 V2.2.1 VHF talstöðvarbúnaður til almennra fjarskipta og tengdur búnaður fyrir stafrænt valkall (DSC) í flokki "D"; Samræmdur Evrópustaðall skv. 3.3 mgr. 3.2 gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta"	12.4.2017	EN 301 025 V2.1.1 Athugasemd 2.1	30.11.2018	Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 301 091-2 V1.3.2 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki; Ratsjárabúnaður til nota við fjarvirkni í landflutningum og umferð (RTTT) sem starfar á tíðnisviðinu 76 – 77 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammiðöu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 301 166 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Tæknilegir eiginleikar og prófunarskilyrði fyrir þráðlausan fjarskiptabúnað fyrir hliðræn og/eða stafræn fjarskipti (tal og/eða gögn) sem starfar á þröngbandsrásum og búinn er loftnetstengli; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.2.2017			Grein 3.2
------	---	-----------	--	--	-----------

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 178 V2.2.2 Færanlegur metrabylgjutalstöðvabúnaður (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni sem starfar á metrabylgjutíðni (VHF) (einungis til notkunar utan hins alþjóðlega neyðar- og öryggiskerfis fjarskipta á sjó – GMDSS); Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 357 V2.1.1 Hliðræn snúrulaus víðbandshljómtæki sem búin eru innbyggðum loftnetum og starfa á tíðnisviðinu 25 MHz til 2000 MHz; Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað	14.7.2017	EN 301 357-2 V1.4.1 Athugasemd 2.1	28.2.2019	Grein 3.2
ETSI	EN 301 357-2 V1.4.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Hliðræn snúrulaus víðbandshljómtæki sem búin eru innbyggðum loftnetum og starfa á tíðnisviðinu 25 MHz til 2000 MHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færribreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færribreytur.

ETSI	EN 301 360 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um gagnvirkar endastöðvar gervihnatta (SIT) og endastöðvar gervihnatta (SUT) sem senda í átt til gervihnatta á sístöðubraut á tíðnibilinu 27,5 GHz til 29,5 GHz og varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 406 V2.2.2 Aukin stafræn þráðlaus fjarskipti (DECT); Samræmdur Evrópustaðall um aukin stafræn þráðlaus fjarskipti sem fjallar um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	11.11.2016			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 426 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um færanlegar gervihnattajarðstöðvar á landi með litlum gagnasendingahraða (LMES) fyrir tíðnisviðin 1,5 til 1,6 GHz sem um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 427 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um færanlegar gervihnattajarðstöðvar á landi með litlum gagnasendingahraða (LMES) fyrir tíðnisviðin 11/12/14 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 428 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um VSAT-endabúnað; Sendingarbúnaður, sendingar-/viðtöku- eða eingöngu viðtökubúnaður gervihnattajarðstöðva með tíðnisviðin 11/12/14 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 430 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um færanlegar jarðstöðvar til fréttaoðflunar um gervihnött (SNG TES) með tíðnisviðin 11-12/13-14 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	14.10.2016			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 441 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um farjarðstöðvar (MES), þar með taldar handjarðstöðvar, fyrir S-PCN sem nota tíðnisvið 1,6/2,4 GHz í far-fjarskiptabjónustu um gervihnetti (MSS), sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 442 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um NGSo far-jarðstöðvar (MES), þar með taldar handjarðstöðvar (S-PCN) sem nota tíðnisvið 1,980 til 2,010 GHz í far-fjarskiptabjónustu um gervihnetti (MSS), sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 443 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um VSAT-endabúnað; Gervihnattastöðvar til sendinga, móttöku og sendinga eða einungis til móttöku á tíðnisviðinu 4 GHz og 6 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 444 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um far-jarðstöðvar á landi (LMES) fyrir tíðnisviðin 1,5 til 1,6 GHz um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 447 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um jarðstöðvar um borð í skipum (ESV) er starfa á 4/6 GHz tíðnisviðunum, sem úthlutað eru fastagervihnattapjónustunni (FSS), og varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 459 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um gagnvirkar endastöðvar gervihnatta (SIT) og endastöðvar gervihnatta (SUT) sem senda í átt til gervihnatta á sístöðubraut á tíðnibílinu 29,5 til 30,0 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	14.10.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 473 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall um gervihnattajarðstöðvar í flugförum (AES) sem veita flugfarstöðvaþjónustu (AMSS) eða farstöðvaþjónustu (MSS) um gervihnött og/eða flugfarstöðvaþjónustu í leiðarþjónustu (AMS(R)S)/farstöðvaþjónustu (MSS) og starfa á tíðnisviðinu fyrir neðan 3 GHz – nær yfir grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 502 V12.5.2 Samræmdur Evrópustaðall um alheimsfarsímakerfi (GSM); Búnaður í fastastöðvar og magnara – varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 511 V9.0.2 Alheimsfarsímakerfi (GSM); Samræmdur staðall um farsímastöðvar á tíðnisviðunum GSM 900 og GSM 1 800 sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2

Athugið: Þessi samhæfði staðall gengur út frá samræmi við grunnkröfur tilskipunar 2014/53/ESB ef færibreytum viðtækja í ákvæði 4.2.20, 4.2.21 og 4.2.26 er einnig beitt.

ETSI	EN 301 559 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Virkar lækisfræðilegar ígræðslur sem ganga fyrir lágorku (LP-AMI) og starfa á tíðnibilinu 483,5 MHz til 500 MHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 598 V1.1.1 Auðbilsbúnaður (WSD); Þráðlaus aðgangskerfi sem starfa á sjónvarpsútsendingartíðnibilinu 470 MHz til 790 MHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

ETSI	EN 301 681 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um far-jarðstöðvar (MES) gervihnatta á sístöðubraut, þar með taldar handjarðstöðvar, fyrir einkafjarskiptanet um gervihnetti (S-PCN) sem nota tíðnisvið 1,5 og 1,6 GHz í far-fjarskiptaþjónustu um gervihnetti (MSS) um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
------	--	-----------	--	--	-----------

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 721 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um far-jarðstöðvar (MES) til lágbíthraðafjarskipta (LBRDC) um gervihnetti á lágri sporbraut (LEO) á úðnisviði undir 1 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 783 V2.1.1 Búnaður fyrir radióamatöra sem seldur er á neytendamarkaði; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.7.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 839 V2.1.1 Virkar læknisfræðilegar ígræðslur og jaðartæki með þeim (ULP-AMI-P) sem ganga fyrir ofurlágorku á tíðnisviðinu 402 MHz til 405 MHz; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	8.7.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 841-3 V2.1.1 VHF stafræn tenging milli loftfara og jarðstöðva (VDL) háttur 2; Tæknilegir eiginleikar og mæliaðferðir fyrir búnað á jörðu niðri; Hluti 3: Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 842-5 V2.1.1 Fjarskiptabúnaður til stafrænnar VHF tengingar milli loftfara og jarðstöðva (VDL), háttur 4; Tæknilegir eiginleikar og mæliaðferðir fyrir búnað á jörðu niðri; Hluti 5: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 893 V1.8.1 Þráðlaus breiðbandsaðgangsnét (BRAN); 5 GHz hágæða RLAN; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 893 V2.1.1 5 GHz RLAN; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017	EN 301 893 V1.8.1 Athugasemd 2.1	12.6.2018	Grein 3.2

Að því er varðar aðhæfi má annað hvort nota ákvæði 4.2.7 þessa staðals eða ákvæði 4.8 í samhefðum staðli EN 301 893 v1.8.1 til 12.6.2018, en eftir þann tíma má einungis nota ákvæði 4.2.7 í þessum staðli.

ETSI	EN 301 908-1 V11.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 1: Inngangur og sameiginlegar kröfur	9.12.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-2 V11.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 2: CDMA Direct Spread (UTRA FDD) notendabúnaður (UE)	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-2 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 2: CDMA Direct Spread (UTRA FDD) notendabúnaður (UE)	13.10.2017	EN 301 908-2 V11.1.1 Athugasemd 2.1	28.2.2019	Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-3 V11.1.3 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 3: CDMA Direct Spread (UTRA FDD) faststöðvar (BS)	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-10 V4.2.2 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Faststöðvar (BS), magnarar og notendabúnaður (UE) fyrir IMT 2000 hólfskipt fjarskiptakerfi af þriðju kynslóð; Hluti 10: Samræmdur Evrópustaðall um IMT-2000 FDMA/TDMA (DECT) sem varðar grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 908-11 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 11: CDMA Direct Spread (UTRA FDD) (magnarar)	10.2.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-12 V7.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 12: CDMA MC farsímastöðvar (cdma 2000), magnarar	9.9.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-13 V11.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 13: Evolved Universal Terrestrial Radio Access (E-UTRA) notendabúnaður (UE)	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-13 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 13: Evolved Universal Terrestrial Radio Access (E-UTRA) notendabúnaður (UE)	13.10.2017	EN 301 908-13 V11.1.1 Athugasemd 2.1	28.2.2019	Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-14 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 14: Evolved Universal Terrestrial Radio Access (E-UTRA) faststöðvar (BS)	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-15 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 15: Evolved Universal Terrestrial Radio Access (E-UTRA FDD) magnarar	10.2.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-18 V11.1.2 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 18: E-UTRA, UTRA og GSM/EDGE Multi-Standard Radio (MSR) farstöðvar (BS)	12.5.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 301 908-19 V6.3.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 19: OFDMA TDD WMAN (Mobile WiMAX) TDD notendabúnaður (UE)	8.6.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-20 V6.3.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 20: OFDMA TDD WMAN (Mobile WiMAX) TDD faststöðvar (BS)	14.10.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-21 V6.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 21: OFDMA TDD WMAN (Mobile WiMAX) FDD notendabúnaður (UE)	14.10.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 908-22 V6.1.1 IMT hólfskipt fjarskiptakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 22: OFDMA TDD WMAN (Mobile WiMAX) FDD faststöðvar (BS)	9.12.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 301 929 V2.1.1 Sendi- og móttökubúnaður á metrabylgjutíðni (VHF) til nota sem strandstöðvar fyrir GMDSS og aðra notkun í sjófarstöðvaþjónustunni; Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 017 V2.1.1 Sendibúnaður til nota í styrkmótaðri (AM) hljóðvarpþjónustu; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.5.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 018 V2.1.1 Sendibúnaður til nota í tíðnimótaðri (FM) útvarpsþjónustu: Samræmdur evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017	EN 302 018-2 V1.2.1 Athugasemd 2.1	31.12.2018	Grein 3.2
ETSI	EN 302 018-2 V1.2.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Sendibúnaður til nota í tíðnimótaðri (FM) útvarpsþjónustu; Hluti 2: Samræmdur evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 054 V2.1.1 Veðurathugartæki; Háloftakannar til nota á tíðnisviðinu 400,15 MHz til 406 MHz með styrk allt að 200 mW; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	15.12.2017	EN 302 054-2 V1.2.1 Athugasemd 2.1	31.5.2018	Grein 3.2
ETSI	EN 302 054-2 V1.2.1 Veðurathugartæki; Háloftakannar til nota á tíðnisviðinu 400,15 MHz til 406 MHz með styrk allt að 200 mW; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 064-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); þráðlausar myndfjarskiptaleiðir (WVL) á tíðnisviðinu 1.3 GHz til 50 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 065-1 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD) sem starfa með ofurbreiðbandstækni (UWB); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 1: Kröfur varðandi almenna notkun ofurbreiðbandstæknaðar	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 065-2 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD) sem starfa með ofurbreiðbandstækni (UWB); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta, Hluti 2: Kröfur varðandi staðsetningarbúnað sem notar ofurbreiðbandstækni	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 065-3 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD) sem starfa með ofurbreiðbandstækni (UWB); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 3: Kröfur varðandi ofurbreiðbandstæknað í farartækjum á vegum	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 065-4 V1.1.1 Skammdræg tæki (SRD) sem starfa með ofurbreiðbandstækni (UWB); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta; Hluti 4: Tæki sem skynja UWB tækni undir 10.6 GHz	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 066-2 V1.2.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Myndkerfi í ratsjárnúnað til jarð- og veggskönnunar (GPR/WPR); Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færifreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færifreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 077-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Sendibúnaður til nota við stafræna hljóðvarpssendingarþjónustu á jörðu niðri (T-DAB); Hluti 2: Samræmdur evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 186 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um far-gervihnattajarðstöðvar í flugförum (AES) á tíðnisviðinu 11/12/14 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 194-2 V1.1.2 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Leiðsöguratsjá til nota á skipgengum vatnaleiðum; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færribreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færribreytur.

ETSI	EN 302 195 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Virkar læknisfræðilegar ígræðslur (ULP-AMI) og fylgihlutir (ULP-AMI-P) sem ganga fyrir ofurlágorku á tíðnisviðinu 9 kHz til 315 kHz; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 302 208 V3.1.1 Örmerkingarbúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 865 MHz til 868 MHz með styrk allt að 2 W og á tíðnisviði 915 til 921 MHz með styrk allt að 4 W; Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 217-2 V3.1.1 Föst útlátskerfi; Eiginleikar og kröfur um fastsambandsbúnað og loftnet; Hluti 2: Stafræn kerfi sem starfa á tíðnisviðum frá 1,3 GHz til 86 GHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	8.6.2017	EN 302 217-2-2 V2.2.1 Athugasemd 2.1	31.12.2018	Grein 3.2
ETSI	EN 302 217-2-2 V2.2.1 Föst útlátskerfi; Eiginleikar og kröfur um fastsambandsbúnað og loftnet; Hluti 2-2: Stafræn kerfi sem starfa á tíðnisviðum þar sem tíðnisamhæfingu er beitt; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	12.4.2017			Grein 3.2

Athugið: Þessi samhæfði staðall gengur út frá samræmi við grunnkröfur tilskipunar 2014/53/ESB ef færibreytum viðtækja í ákvæði 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3 og 4.3.4 er einnig beitt.

ETSI	EN 302 245-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Sendibúnaður til nota í Digital Radio Mondiale (DRM) útlátsþjónustu; Hluti : Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 248 V2.1.1 Leiðsöguratsjár til nota á skipum sem ekki falla undir samninginn um öryggi mannlífa á hafinu (SOLAS); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 264-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki; Fjarvirkni í landflutningum og umferð (RTTT); Skammdrægur ratsjárbúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 77 GHz til 81 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 288-2 V1.6.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki; Fjarvirkni í landflutningum og umferð (RTTT); Skammdrægur ratsjárþúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 24 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færribreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færribreytur.

ETSI	EN 302 296-2 V1.2.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Sendibúnaður til nota við stafræna sjónvarpssendingarþjónustu á jörðu niðri (T-DVB-T); Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta (R&TTE Directive)	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 326-2 V1.2.2 Föst útvarpskerfi; Búnaður og loftnet fyrir fast samband milli margra staða; 2. hluti: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta varðandi búnað fyrir fast samband milli margra staða	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 340 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall um jarðstöðvar um borð í skipum (ESV) er starfa á 11/12/14 GHz tíðnisviðum sem úthlutað er fastgervihnattaþjónustunni (FSS) er varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 372 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Búnaður til skynjunar og hreyfingar; Ratsjár til könnunar á vökvahæð í tönkum (TLPR) sem starfa á tíðnisviðunum 5,8 GHz, 10 GHz, 25 GHz, 61 GHz, og 77GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 448 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um staðsetningargervihnattajarðstöðvar í járnbrautarlestum (ESTs) á tíðnisviðinu 14/12 GHz sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 454 V2.1.1 Veðurathugnartæki; Háloftakannar til nota á tíðnisviðinu 1 668,4 MHz til 1 690 MHz með styrk allt að 200 mW; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	15.12.2017	EN 302 454-2 V1.2.1 Athugasemd 2.1	31.5.2018	Grein 3.2
ETSI	EN 302 454-2 V1.2.1 Veðurathugnartæki; Háloftakannar til nota á tíðnisviðinu 1 668,4 MHz til 1 690 MHz með styrk allt að 200 mW; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 480 V2.1.2 Farsímasamband um borð í flugvélum (MCOBA) Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	10.3.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 502 V2.1.1 Þráðlaus aðgangskerfi (WAS); 5,8 Ghz föst breiðbands-gagnaflutningakerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	12.5.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 510-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Þráðlaus fjarskiptabúnaður á tíðnisviðinu 30 MHz til 37,5 MHz fyrir virkar læknisfræðilegar himnuígræðslur og aukabúnað sem gengur fyrir ofurlágorku; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

ETSI	EN 302 536-2 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki (SRD); Þráðlaus fjarskiptabúnaður á tíðnisviðinu 315 kHz til 600 kHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2
------	---	----------	--	--	-----------

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

ETSI	EN 302 537 V2.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki (SRD); Þráðlaus fjarskiptabúnaður á tíðnisviðinu 315 kHz til 600 kHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 561 V2.1.1 Farstöðvaþjónusta á landi; Þráðlaus fjarskiptabúnaður sem notar óslitna eða slitna hjúpmótun (envelope modulation) og starfar á rásarbandviddunum 25 kHz, 50 kHz, 100 kHz eða 150 kHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 567 V1.2.1 Þráðlaus breiðbandsaðgangsnét (BRAN); 60 GHz fjölgígabita WAS/RLAN kerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 571 V2.1.1 Forritanleg flutningakerfi (ITS); Fjarskiptabúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 5 855 MHz – 5 925 MHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	8.6.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 574-1 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um far- jarðstöðvar (MES) sem starfa á tíðnibilinu 1 980 MHz til 2 010 MHz (frá jörðu út í geim) og 2170 MHz til 2200 MHz og varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB Hluti 1: Uppbótarkerfishluti (CGC) á jörðu niðri fyrir víðbandskerfi	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 574-2 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um far- jarðstöðvar (MES) sem starfa á tíðnisviðunum 1 980 MHz til 2 010 MHz (frá jörðu út í geim) og 2 170 MHz til 2 200 MHz og varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB Hluti 2: Notendabúnaður (UE) fyrir víðbandskerfi	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 574-3 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um far- jarðstöðvar (MES) sem starfa á tíðnisviðunum 1 980 MHz til 2 010 MHz (frá jörðu út í geim) og 2 170 MHz til 2 200 MHz og varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB Hluti 3: Notendabúnaður (UE) fyrir mjóbandskerfi	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 608 V1.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki (SRD): Þráðlaus fjarskiptabúnaður fyrir Eurobalise járnbrautarkerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 609 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Þráðlaus fjarskiptabúnaður fyrir Euroloop járnbrautarkerfi; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	8.6.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 617-2 V2.1.1 UHF sendi-, viðtöku- og sendiviðtökustöðvar í far-fjarskiptakerfinu á jörðu niðri til nota í UHF flugfarstöðvaþjónustunni með styrkmótun; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 686 V1.1.1 Forritanleg flutningskerfi (ITS); Fjarskiptabúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 63 GHz – 64 GHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfæði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammiðstöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

ETSI	EN 302 729 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Ratsjár til könnunar á vökvahæð (LPR) sem starfa á tíðnisviðunum 6 GHz til 8,5 GHz, 24,05 GHz til 26,5 GHz, 57 GHz til 64 GHz, 75 GHz til 85 GHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 302 752 V1.1.1 Þættir sem vara rafsegulsvissamhfi og fjarskiptatíðni (ERM); Virkir ratsjárvarar; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhfæði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færðbreytur frammiðstöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færðbreytur.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 858-2 V1.3.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Farartæki í landflutningum og umferð (RTTT); Skammdrægur ratsjárnúnaður sem starfar á tíðnisviðinu 24,05 GHz til 24,25 GHz eða 24,50 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færribreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færribreytur.

ETSI	EN 302 885 V2.1.1 Færanlegur metrabylgjutalstöðvabúnaður (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni sem starfar á metrabylgjutíðni (VHF) með innbyggðu stafrænu valkalli í flokki D DSC; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. og 3.mgr. 3 gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 302 885 V2.2.2 Færanlegur metrabylgjutalstöðvabúnaður (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni sem starfar á metrabylgjutíðni (VHF) með innbyggðu stafrænu valkalli í flokki H DSC; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. og 3. mgr. 3 gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017	EN 302 885 V2.1.1 Athugasemd 2.1	31.12.2018	Grein 3.2; Grein 3.3.g
ETSI	EN 302 885 V2.2.3 Færanlegur metrabylgjutalstöðvabúnaður (VHF) til nota í sjófarstöðvaþjónustunni sem starfar á metrabylgjutíðni (VHF) með innbyggðu stafrænu valkalli í flokki H DSC; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. og 3. mgr. 3 gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.5.2017	EN 302 885 V2.2.2 Athugasemd 2.1	31.1.2019	Grein 3.2; Grein 3.3.g

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 302 961 V2.1.2 Miðunarbúnaður einstaklinga til nota á sjó á tíðnisviðinu 121,5 MHz einungis til leitar og björgunar; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 302 977 V2.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um gervihnattajarðstöðvar, sem festar eru á ökutæki (VMES) á tíðnisviðinu 14/12 GHz, sem varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 039 V2.1.2 Farstöðvaþjónusta á landi; Forskrift fyrir fjölrása sendingarbúnað í einkafarstöðvar til nota á landi (PMR); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 084 V2.1.1 VHF gagnasendingar til loftfara (VDB) um staðbundin leiðréttingarkerfi (GBAS); Tæknilegir eiginleikar og mælingaraðferðir fyrir búnað á jörðu niðri; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 098 V2.1.1 Einstaklingsstaðsetningartæki til nota á sjó sem ganga fyrir lágorku og nota sjálfvirk auðkenniskerfi AIS; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 132 V1.1.1 Einstaklingsstaðsetningartæki til nota á sjó sem ganga fyrir lágorku VHF fyrir stafrænt valkall (DSC); Samræmdur evrópustaðall skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.5.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 303 135 V2.1.1 Þættir sem varða rafsegulsviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Strandgæsla, skipaumferðarþjónusta og hafnarratsjár (CS/VTs/HR); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 203 V2.1.1 Skammdræg tæki (SRD): Netkerfi til nota á líkamssvæði í lækisfræðilegum tilgangi (MBANSs) sem starfa á tíðnisviðinu 2483, 5 MHz til 2500 MHz; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.8.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 204 V2.1.2 Netkerfistengd skammdræg tæki (SRD); Fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 870 MHz til 876 MHz með styrk allt að 500 mW; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 213-6-1 V2.1.1 Þróuð leiðsögu- og stjórnerfi fyrir umferð á jörðu niðri (A-SMGCS); Hluti 6: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB um sjálfstæða skynjara í ratsjár fyrir umferð á jörðu niðri; Undirhluti 1: X-band skynjarar sem nota púlsmarki og með útsendingarstyrk allt að 100 kW	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 276 V1.1.1 Þráðlausar fjarskiptaleiðir sem starfa á tíðnibilunum 5.852 MHz til 5.872 MHz og/eða 5.880 MHz til 5.900 MHz til nota á sjó í skipum og sjávarmannvirkjum sem stunda samræmda starfsemi; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	15.12.2017			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 303 339 V1.1.1 Bein breiðbandsfjarskipti milli loftfara og jarðstöðva; Búnaður sem starfar á tíðnisviðunum 1 900 MHz til 1 920 Mz og 5 855 MHz til 5 875 MHz; Fastmynstursloftnet; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 340 V1.1.2 Stafrænar landmóttökustöðvar sjónvarpsútsendinga; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 354 V1.1.1 Magnarar og virk loftnet til móttöku sjónvarpssendinga í íbúðarhúsnæði; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.5.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 372-1 V1.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Búnaður til móttöku útsendinga frá gervihnöttum; Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB; Hluti 1: Utanhúseining með móttöku á tíðnisviði 10,7 GHz til 12,75 GHz	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 372-2 V1.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Búnaður til móttöku útsendinga frá gervihnöttum; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB; Hluti 2: Innanhúseining	9.9.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 402 V2.1.2 Sendi- og móttökubúnaður í sjófarstöðvum til nota á mið- og hátíðnisviðum (MF og HF); Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.10.2017			Grein 3.2; Grein 3.3.g

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 303 406 V1.1.1 Skammdræg tæki (SRD); Almenningsviðvörðunarbúnaður til nota á tíðnisviðinu 25 MHz til 1000 MHz; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	12.4.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 413 V1.1.1 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Viðtæki til nota í hnattrænu gervihnattleið- sögukerfi (GNSS); Búnaður sem starfar á tíðnisviðunum 1.164 MHz til 1.300 MHz og 1.559 MHz til 1.610 MHz; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	15.12.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 609 V12.5.1 Alheimsfarsímakerfi (GSM); GSM magnarar; Samræmdur staðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	13.1.2017			Grein 3.2
ETSI	EN 303 978 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur Evrópustaðall um gervihnattajarðstöðvar á færanlegum pöllum sem senda í átt til gervihnatta á sístöðubraut á tíðnisviðinu 27,5 GHz til 30,0 GHz – varðar grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2
ETSI	EN 303 979 V2.1.2 Gervihnattajarðstöðvar og kerfi (SES); Samræmdur staðall sem fjallar um jarðstöðvar á færanlegum pöllum (ESOMP) sem senda í átt til gervihnatta sem ekki eru á sístöðubraut á tíðnibilinu 27,5 GHz til 29,5 GHz og 29,5 GHz til 30,0 GHz varðar grunnkröfur skv. 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 2014/53/ESB	11.11.2016			Grein 3.2

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
ETSI	EN 305 550-2 V1.2.1 Þættir sem varða rafsegulviðssamhæfi og fjarskiptatíðni (ERM); Skammdræg tæki (SRD): Þráðlaus fjarskiptabúnaður til nota á tíðnisviðinu 40 GHz til 246 GHz; Hluti 2: Samræmdur Evrópustaðall um grunnkröfur 2. mgr. 3. gr. í tilskipun 1999/5/EC um fjarskiptabúnað og endabúnað til fjarskipta	8.6.2017			Grein 3.2

Þessi samhæfði staðall fjallar ekki um kröfur sem varða færibreytur frammistöðu viðtaka og gengur ekki út frá samræmi að því er varðar þær færibreytur.

(¹) Evrópsk staðlasamtök:

- CEN: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 50 08 11, bréfasími +32 (0)25 50 08 19 (<http://www.cen.eu>)
- CENELEC: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 19 68 71, bréfasími +32 (0)25 19 69 19 (<http://www.cenelec.eu>)
- ETSI: 650, route des Lucioles, F-06921 Sophia Antipolis, sími +33 492 94 42 00, bréfasími +33 493 65 47 16 (<http://www.etsi.eu>)

Athugasemd 1: Síðasti dagur ætlaðs samræmis er yfirleitt sami dagur og afturköllunardagurinn (date of withdrawal eða „dow“) sem evrópsku staðlasamtökin ákveða, en athygli notenda þessara staðla skal vakin á að sérstakar undantekningar geta verið frá þessu.

Athugasemd 2.1: Nýi (eða breytti) staðallinn hefur sama gildissvið og sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.2: Nýi staðallinn hefur rýmra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.3: Nýi staðallinn hefur þrengra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi (að hluta), að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar að því er varðar vörur sem falla undir gildissvið nýja staðalsins. Ætlað samræmi við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar gildir óbreytt að því er varðar vörur sem falla áfram undir gildissvið staðalsins sem leystur er af hólmi (að hluta) en ekki undir gildissvið nýja staðalsins.

Athugasemd 3: Þegar breytingar eru gerðar er vísað til staðalsins með númerinu EN CCCCC:YYYY ásamt eldri breytingum, ef einhverjar eru, og nýju breytingunni. Staðallinn, sem leystur er af hólmi (3. dálkur), er því EN CCCCC:YYYY ásamt áorðnum breytingum, ef einhverjar eru, en án nýju breytingarinnar. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

ATHUGIÐ:

- Upplýsingar um hvernig nálgast má staðlana fást hjá evrópsku staðlasamtökunum eða staðlastofnunum einstakra ríkja, en skrá yfir þær birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* samkvæmt 27. gr. reglugerðar (ESB) nr. 1025/2012 (³).
- Evrópsk staðlasamtök gefa samhæfða staðla út á ensku (Staðlasamtök Evrópu, CEN, og Rafstaðlasamtök Evrópu, CENELEC, gefa staðla sína einnig út á frönsku og þýsku). Heiti samhæfðra staðla eru síðan þýdd á öll önnur tilskilin opinber tungumál Evrópska efnahagssvæðisins og fer þýðingin fram á vegum staðlastofnunar hvers lands. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og EFTA-skrifstofan ábyrgjast ekki að staðlaheiti, sem borist hafa til birtingar í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*, séu rétt.

(³) Stjútíð. ESB L 338, 27.9.2014, bls. 31.

- Vísanir til leiðréttinga „.../AC:YYYY“ eru eingöngu birtar í upplýsingaskyni. Með leiðréttingu eru ásláttarvillur, málvillur eða sambærilegar villur fjarlægðar úr texta staðals og kann hún að tengjast útgáfu staðals, sem evrópsk staðlasamtök hafa samþykkt, á einu eða fleiri tungumálum (ensku, frönsku og/eða þýsku).
 - Þótt tilvísunarnúmer staðla séu birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* merkir það ekki að þeir séu til á öllum tungumálum Evrópska efnahagssvæðisins.
 - Þessi skrá kemur í stað annarra slíkra sem birst hafa í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur uppfærslu hennar með höndum.
 - Nánari upplýsingar um samhæfða staðla og aðra evrópska staðla er að finna á eftirfarandi vefslóð:
http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm
-

**Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar
Evrópuþingsins og ráðsins 2001/95/EB frá 3. desember 2001 um öryggi vöru**

2017/EES/82/15

(Birthing á heitum og tilvísunarnúmerum evrópskra staðla samkvæmt tilskipuninni)

Evrópsk staðlasam- tök (*)	Tilvísunarnúmer og heiti staðals (og tilvísunarskjal)	Fyrsti birthingardagur í Stjtið. ESB	Tilvísunarnúmer staðalsins sem leystur er af hólmi	Síðasti dagur ætlaðs samræmis staðalsins sem leystur er af hólmi Athugasemd 1	Ákvörðun framkvæmda- stjórnarinnar
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 581-1:2006 Útihúsgögn – Stólar og borð til útilegu-, heimilis- og atvinnunota – 1. hluti: Almennar öryggiskröfur	22.7.2006			2006/514/EB
CEN	EN 913:2008 Fimleikabúnaður – Almennar öryggiskröfur og prófunaraðferðir	11.7.2014	EN 913:1996 Athugasemd 2.1		2014/357/ESB
CEN	EN 914:2008 Fimleikabúnaður – Tvíslár karla og samstæður tvísláa karla og kvenna – Kröfur og prófunaraðferðir, þ.m.t. vegna öryggis	11.7.2014			2014/357/ESB
CEN	EN 915:2008 Fimleikabúnaður – Tvíslár kvenna – Kröfur og prófunaraðferðir, þ.m.t. vegna öryggis	11.7.2014			2014/357/ESB
CEN	EN 916:2003 Fimleikabúnaður – Stökkkistur – Kröfur og prófunaraðferðir, þ.m.t. vegna öryggis	15.10.2005			2005/718/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 957-2:2003 Líkamsræktartæki – Hluti 2: Styrktarþjálfunartæki, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	22.7.2006			2006/514/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 957-4:2006+A1:2010 Líkamsræktartæki – Hluti 4: Styrktarþjálf- unarbækkir, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	11.7.2014	EN 957-4:2006 Athugasemd 2.1		2014/357/ESB

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 957-5:2009 Líkamsræktartæki – Hluti 5: Líkamsræktartæki með fótstigum, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	11.7.2014	EN 957-5:1996 Athugasemd 2.1		2014/357/ESB
CEN	EN 957-6:2010+A1:2014 Líkamsræktartæki – Hluti 6: Göngu- og hlaupabretti, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	16.1.2015	EN 957-6:2010 Athugasemd 2.1		2014/875/ESB
CEN	EN 957-7:1998 Líkamsræktartæki – Hluti 7: Róðrarvélar, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	22.7.2006			2006/514/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 957-8:1998 Líkamsræktartæki – Hluti 8: Stigvélar og þrekstigar – Sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	22.7.2006			2006/514/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 957-9:2003 Líkamsræktartæki – Hluti 9: Skíðavélar, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	22.7.2006			2006/514/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 957-10:2005 Líkamsræktartæki – Hluti 10: Þrekhjól með föstu hjóli eða án fríhjóls, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	22.7.2006			2006/514/EB 2014/357/ESB
CEN	EN 1129-1:1995 Húsgögn – Beddar sem leggjast saman – Öryggiskröfur og prófun	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 1129-2:1995 Húsgögn – Beddar sem leggjast saman – Öryggiskröfur og prófun – 2. hluti: Prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 1130-1:1996 Húsgögn – Ungbarnarúm og vöggur til heimilisnota – 1. hluti: Öryggiskröfur	24.4.2004			C(2004) 1493

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 1130-2:1996 Húsgögn – Ungbarnarúm og vöggur til heimilisnota – 2. hluti: Prófunaraðferðir	24.4.2004			C(2004) 1493
CEN	EN 1273:2005 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Göngugrindur – Öryggis- kröfur og prófunaraðferðir	17.2.2009			2009/18/EB
CEN	EN 1466:2014 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – burðarrúm og standur – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	9.10.2015	EN 1466:2004 +A1:2007 Athugasemd 2.1	30.11.2015	(ESB) 2015/1345
CEN	EN 1651:1999 Svifhlífarbúnaður – Belti – Öryggiskröfur og styrkleikaprófanir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 1930:2011 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Öryggisskilrúm – Öryggis- kröfur og prófunaraðferðir	9.10.2015			(ESB) 2015/1345
CEN	EN ISO 4210-1:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 1: Íðorð og skilgreiningar (ISO 4210- 1:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-2:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 2: Kröfur varðandi borgar-, torfæru-, ungmenna-, fjalla- og hraðakeppnis- reiðhjól (ISO 4210-2:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-3:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 3: Sameiginlegar prófunaraðferðir (ISO 4210- 3:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-4:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 4: Aðferðir við hemlunarprófun (ISO 4210- 4:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-5:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 5: Aðferðir við stýringarprófun (ISO 4210- 5:2014, leiðrétt útgáfa 2015- 02-01)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN ISO 4210-6:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 6: Aðferðir við prófun á grind og gaffli (ISO 4210- 6:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-7:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 7: Aðferðir við prófun á hjólum og gjörðum (ISO 4210-7:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-8:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 8: Aðferðir við prófun á pedólum og drifi (ISO 4210- 8:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 4210-9:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól – Hluti 9: Aðferðir við prófun á hnökkum og hnakkrörum (ISO 4210-9:2014)	9.10.2015	EN 14764:2005 EN 14766:2005 EN 14781:2005 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 8098:2014 Reiðhjól – Öryggiskröfur varðandi reiðhjól fyrir ung börn (ISO 8098:2014)	9.10.2015			(ESB) 2015/681
CEN	EN ISO 9994:2006 Kveikjarar – Öryggisákvæði (ISO 9994:2005)	22.7.2006	EN ISO 9994:2002 Athugasemd 2.1		C(2004) 1493
CEN	EN 12196:2003 Fimleikabúnaður – Hestar og kubbar – Virkni- og öryggiskröfur, prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 12197:1997 Fimleikabúnaður – Svifrár – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 12221-1:2008+A1:2013 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Skiptiborð til heimilisnota – Hluti 1: Öryggiskröfur	9.10.2015			(ESB) 2015/1345
CEN	EN 12221-2:2008+A1:2013 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Skiptiborð til heimilisnota – Hluti 2: Prófunaraðferðir	9.10.2015			(ESB) 2015/1345

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 12346:1998 Fimleikabúnaður – Veggrimlar, reitarimlar og klifurgrindur – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 12432:1998 Fimleikabúnaður – Jafnvægisslár – Virkni- og öryggiskröfur, prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 12491:2001 Svifhlífabúnaður – Neyðar- fallhlíf – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 12655:1998 Fimleikabúnaður – Hringir – Virkni- og öryggiskröfur, prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN ISO 12863:2010 Staðlaðar prófunaraðferðir til að meta kviknunareiginleika vindlinga (ISO 12863:2010)	17.11.2011			2011/496/ESB
CEN	EN 13120:2009+A1:2014 Gluggatjöld til nota innan húss – Nothæfiskröfur, þ.m.t. um öryggi	10.10.2014			2014/531/ESB
CEN	EN 13209-1:2004 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Barnaburðarpokar – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir – Hluti 1: Bakburðarpokar með grind	22.7.2006			2006/514/EB
CEN	EN 13209-2:2015 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Barnaburðarpokar – Hluti 2: Stoðgrindarlausir burðarpokar	11.8.2017	EN 13209- 2:2005 Athugasemd 2.1	31.8.2017	(ESB) 2017/1014
CEN	EN 13219:2008 Fimleikabúnaður – Trampólínur – Virkni- og öryggiskröfur, prófunaraðferðir	9.10.2015			2014/357/ESB
CEN	EN 13319:2000 Fylgibúnaður til nota við köfun – Dýptarmælar og samstæður dýptar- og tímamæla – Virkni- og öryggiskröfur, prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 13869:2016 Kveikjarar – Barnalæsingar fyrir kveikjara – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	11.8.2017	EN 13869:2002 +A1:2011 Athugasemd 2.1	31.8.2017	(ESB) 2017/1014
CEN	EN 13899:2003 Íþróttabúnaður á hjólum – Hjólaskautar – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 14059:2002 Olíulampar til skrauts – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	24.4.2004			C(2004) 1493
CEN	EN 14344:2004 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Barnastólar á reiðhjól – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 14350-1:2004 Barnavara og vara til nota við umönnun barna – Drykkjaráhöld – 1. hluti: Almennar og tæknilegar kröfur og prófanir	15.10.2005			2005/718/EB
CEN	EN 14682:2014 Öryggi barnafatnaðar – Bönd og reimar í barnafatnaði – Forskriftir	9.10.2015	EN 14682:2007 Athugasemd 2.1		(ESB) 2015/1345
CEN	EN 14872:2006 Reiðhjól – Aukahlutir fyrir reiðhjól – Bögglaberar	22.7.2006			2006/514/EB
CEN	EN 15649-1:2009+A2:2013 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 1: Flokkun, efni, almennar kröfur og prófunaraðferðir	11.7.2014	EN 15649- 1:2009+A1:2012 Athugasemd 2.1		2014/359/ESB
CEN	EN 15649-2:2009+A2:2013 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 2: Upplýsingar til neytenda	16.1.2015	EN 15649- 2:2009+A1:2012 Athugasemd 2.1		2014/875/ESB
CEN	EN 15649-3:2009+A1:2012 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 3: Búnaður í A- flokki, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	4.9.2013	EN 15649- 3:2009 Athugasemd 2.1		2013/390/ESB

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN 15649-4:2010+A1:2012 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 4: Búnaður í B- flokki, viðbótarsérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	4.9.2013	EN 15649- 4:2010 Athugasemd 2.1		2013/390/ESB
CEN	EN 15649-5:2009 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 5: Búnaður í C- flokki, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	4.9.2013			2013/390/ESB
CEN	EN 15649-6:2009+A1:2013 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 6: Búnaður í D- flokki, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	11.7.2014	EN 15649- 6:2009 Athugasemd 2.1		2014/359/ESB
CEN	EN 15649-7:2009 Flotbúnaður til afþreyingarnota á vatni og í vatni – Hluti 7: Búnaður í E- flokki, sérkröfur um öryggi og prófunaraðferðir	4.9.2013			2013/390/ESB
CEN	EN 16156:2010 Vindlingar – Mat á kvikunareiginleikum – Öryggiskrafa	17.11.2011			2011/496/ESB
CEN	EN 16281:2013 Barnaverndarvörur – Barnalæsingar á glugga og svalahurðir sem neytendur setja sjálfir upp – Öryggiskröfur og prófunaraðferðir	11.7.2014			2014/358/ESB
CEN	EN 16433:2014 Gluggatjöld til nota innan húss – Varnir gegn hengingarhættu – Prófunaraðferðir	10.10.2014			2014/531/ESB
CEN	EN 16434:2014 Gluggatjöld til nota innan húss – Varnir gegn hengingarhættu – Kröfur og prófunaraðferðir öryggisbúnaðar	10.10.2014			2014/531/ESB

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CEN	EN ISO 20957-1:2013 Líkamsræktartæki – Hluti 1: Almennar öryggis- kröfur og prófunaraðferðir (ISO 20957-1:2013)	11.7.2014	EN 957-1:2005 Athugasemd 2.1		2014/357/ESB
Cenelec	EN 60065:2002 Hljóð- og myndbúnaður og ámóta rafeindabúnaður – Öryggiskröfur IEC 60065:2001 (Breytt)	4.9.2013			
	EN 60065:2002/A12:2011	28.2.2012	Athugasemd 3		2012/29/ESB

Samkvæmt framkvæmdarákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2012/29/ESB frá 13. janúar 2012 (Stjtið. ESB L 13, 17.1.2012, bls. 7) verður að birta tilvísunarnúmer staðla EN 60065:2002/A12:2011 og EN 60950-1:2006/A12:2011 um vernd gegn óhóflegum hljóðþrýstingi frá einkatónlistarspilurum.

Cenelec	EN 60950-1:2006 Upplýsingatæknibúnaður – Öryggi – 1. hluti: Almennar kröfur IEC 60950-1:2005 (Breytt)	4.9.2013			
	EN 60950-1:2006/A12:2011	28.2.2012	Athugasemd 3		2012/29/EU

Samkvæmt framkvæmdarákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2012/29/ESB frá 13. janúar 2012 (Stjtið. ESB L 13, 17.1.2012, bls. 7) verður að birta tilvísunarnúmer staðla EN 60065:2002/A12:2011 og EN 60950-1:2006/A12:2011 um vernd gegn óhóflegum hljóðþrýstingi frá einkatónlistarspilurum.

(¹) Evrópsk staðlasamtök:

- CEN: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 50 08 11, bréfasími +32 (0)25 50 08 19 (<http://www.cen.eu>)
- CENELEC: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 19 68 71, bréfasími +32 (0)25 19 69 19 (<http://www.cenelec.eu>)
- ETSI: 650, route des Lucioles, F-06921 Sophia Antipolis, sími +33 492 94 42 00, bréfasími +33 493 65 47 16 (<http://www.etsi.eu>)

Athugasemd 1: Síðasti dagur ætlaðs samræmis er yfirleitt sami dagur og afturköllunardagurinn (date of withdrawal eða „dow“) sem evrópsku staðlasamtökin ákveða, en athygli notenda þessara staðla skal vakin á að sérstakar undantekningar geta verið frá þessu.

Athugasemd 2.1: Nýi (eða breytti) staðallinn hefur sama gildissvið og sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.2: Nýi staðallinn hefur rýmra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.3: Nýi staðallinn hefur þrengra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi (að hluta), að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar að því er varðar vörur sem falla undir gildissvið nýja staðalsins. Ætlað samræmi við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar gildir óbreytt að því er varðar vörur sem falla áfram undir gildissvið staðalsins sem leystur er af hólmi (að hluta) en ekki undir gildissvið nýja staðalsins.

Athugasemd 3: Þegar breytingar eru gerðar er vísað til staðalsins með númerinu EN CCCCC:YYYY ásamt eldri breytingum, ef einhverjar eru, og nýju breytingunni. Staðallinn, sem leystur er af hólmi (3. dalkur), er því EN CCCCC:YYYY ásamt áorðnum breytingum, ef einhverjar eru, en án nýju breytingarinnar. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

ATHUGIÐ:

- Upplýsingar um hvernig nálgast má staðlana fást hjá evrópsku staðlasamtökunum eða staðlastofnunum einstakra ríkja, en skrá yfir þær birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* samkvæmt 27. gr. reglugerðar (ESB) nr. 1025/2012 ⁽¹⁾.
- Evrópsk staðlasamtök gefa samhæfða staðla út á ensku (Staðlasamtök Evrópu, CEN, og Rafstaðlasamtök Evrópu, CENELEC, gefa staðla sína einnig út á frönsku og þýsku). Heiti samhæfðra staðla eru síðan þýdd á öll önnur tilskilin opinber tungumál Evrópska efnahagssvæðisins og fer þýðingin fram á vegum staðlastofnunar hvers lands. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og EFTA-skrifstofan ábyrgjast ekki að staðlaheiti, sem borist hafa til birtingar í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*, séu rétt.
- Vísanir til leiðréttinga „.../AC:YYYY“ eru eingöngu birtar í upplýsingaskyni. Með leiðréttingu eru ásláttarvillur, málvillur eða sambærilegar villur fjarlægðar úr texta staðals og kann hún að tengjast útgáfu staðals, sem evrópsk staðlasamtök hafa samþykkt, á einu eða fleiri tungumálum (ensku, frönsku og/eða þýsku).
- Þótt tilvísunarnúmer staðla séu birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* merkir það ekki að þeir séu til á öllum tungumálum Evrópska efnahagssvæðisins.
- Þessi skrá kemur í stað annarra slíkra sem birst hafa í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur uppfærslu hennar með höndum.
- Nánari upplýsingar um samhæfða staðla og aðra evrópska staðla er að finna á eftirfarandi vefslóð: http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm

⁽¹⁾ Stjútð. ESB C 338, 27.9.2014, bls. 31.

**Orðsending framkvæmdastjórnarinnar í tengslum við framkvæmd tilskipunar
Evrópuþingsins og ráðsins 2014/34/ESB frá 26. febrúar 2014 um samræmingu laga
aðildarríkjanna varðandi búnað og verndarkerfi sem eru ætluð til notkunar í hugsanlega
sprengifimu lofti (endursamin)**

2017/EES/82/16

(Birthing á heitum og tilvísunarnúmerum samhafðra staðla samkvæmt samhafingarlöggjöf Sambandsins)

Evrópsk staðlasamtök (¹)	Tilvísunarnúmer og heiti staðals (og tilvísunarskjal)	Fyrsti birthingardagur í Stjtuð. ESB	Tilvísunarnúmer staðalsins sem leystur er af hólmi	Síðasti dagur ætlaðs samræmis staðalsins sem leystur er af hólmi Athugasemd 1
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 1010-1:2004+A1:2010 Öryggi véla – Öryggiskröfur varðandi hönnun og smíði prent- og pappírsbreytingarvéla – Hluti 1: Sameiginlegar kröfur	8.4.2016		
CEN	EN 1010-2:2006+A1:2010 Öryggi véla – Öryggiskröfur varðandi hönnun og smíði prent- og pappírsbreytingarvéla – 2. hluti: Prent- og lakkvélar, þ.m.t. vélar til undirbúnings undir prentun	8.4.2016		
CEN	EN 1127-1:2011 Sprengihættustaðir – Forvarnir og vernd gegn sprengingum – Hluti 1: Grunn- hugtök og aðferðafræði	8.4.2016		
CEN	EN 1127-2:2014 Sprengihættustaðir – Forvarnir og varnir gegn sprengingum – Hluti 2: Grunn- hugtök og aðferðafræði í námuvinnslu	8.4.2016		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 1710:2005+A1:2008 Búnaður og íhlutir til nota á sprengihættusvæðum í neðanjarðarnámum	8.4.2016		
	EN 1710:2005+A1:2008/AC:2010	8.4.2016		
CEN	EN 1755:2015 Öryggi vinnuvéla í iðnaði – Notkun á sprengihættustöðum – Notkun þar sem eldfimar lofttegundir, gufur, úði eða ryk eru í loftinu	8.4.2016		
CEN	EN 1834-1:2000 Stimpilbrunahreyflar – Öryggiskröfur um hönnun og smíði véla til nota á sprengihættustöðum – 1. hluti: Vélar í hópi II til nota þar sem eldfimar lofttegundir og gufur eru í loftinu	8.4.2016		
CEN	EN 1834-2:2000 Stimpilbrunahreyflar – Öryggiskröfur um hönnun og smíði véla til nota á sprengihættustöðum – 2. hluti: Vélar af hópi I til nota við vinnu neðanjarðar þar sem hætta er á eldfimu gasi og/eða ryki	8.4.2016		
CEN	EN 1834-3:2000 Stimpilbrunahreyflar – Öryggiskröfur um hönnun og smíði véla til nota á sprengihættustöðum – 3. hluti: Vélar af hópi II til nota þar sem eldfimt ryk er fyrir hendi	8.4.2016		
CEN	EN 1839:2017 Ákvörðun sprengimarka lofttegunda og gufa og ákvörðun á takmörkun súrefnisstyrks (LOC) fyrir eldfimar lofttegundir og gufur	9.6.2017	EN 1839:2012 EN 14756:2006 Athugasemd 2.1	11.1.2018
CEN	EN 1953:2013 Úðabúnaður til að húða efni – Öryggiskröfur	8.4.2016		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 12581:2005+A1:2010 Húðunarstöðvar – Vélar til húðunar og rafhúðunar með lífrænum húðunaryökva – Öryggiskröfur	8.4.2016		
CEN	EN 12621:2006+A1:2010 Vélbúnaður til veitu og dreifingar á húðunarefnum undir þrýstingi – Öryggiskröfur	8.4.2016		
CEN	EN 12757-1:2005+A1:2010 Blöndunarvélar fyrir húðunarefni – Öryggiskröfur – Hluti 1: Blöndunarvélar til nota við endurlökkun bifreiða	8.4.2016		
CEN	EN 13012:2012 Bensínstöðvar – Samsetning og frammistaða sjálfvirkra áfyllingarstúta til notkunar á eldsneytisdeilum	8.4.2016		
CEN	EN 13160-1:2003 Lekagreiningarkerfi – 1. hluti: Almennar reglur	8.4.2016		
CEN	EN 13237:2012 Sprengihættustaðir – Hugtök og skilgreiningar sem tengjast búnaði og öryggiskerfum til nota á sprengihættustöðum	8.4.2016		
CEN	EN 13463-2:2004 Órafmagnaður búnaður sem ætlaður er til nota á sprengihættustöðum – 2. hluti: Vörn með flæðishamlandi byrgi „fr“	8.4.2016		
CEN	EN 13463-3:2005 Órafmagnaður búnaður til nota á sprengihættustöðum – 3. hluti: Vernd með logatrausti umlykju „d“	8.4.2016		
CEN	EN 13616-1:2016 Búnaður til að koma í veg fyrir yfirfyllingu fastra eldsneytistanka undir yökva – Hluti 1: Búnaður til að koma í veg fyrir yfirfyllingu með lokunarbúnaði	12.8.2016	EN 13616:2004 Athugasemd 2.1	11.7.2017

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 13617-1:2012 Bensínstöðvar – Hluti 1: Öryggiskröfur varðandi smíði og nothæfi dælna með streymismæli, skömmunardælna og fjarstýrðra dælueninga	8.4.2016		
CEN	EN 13617-2:2012 Bensínstöðvar – Hluti 2: Öryggiskröfur varðandi smíði og nothæfi öryggisfrátenginga til nota í dælum með streymismæli og í skömmunardælum	8.4.2016		
CEN	EN 13617-3:2012 Bensínstöðvar – Hluti 3: Öryggiskröfur varðandi smíði og nothæfi brotloka	8.4.2016		
CEN	EN 13617-4:2012 Bensínstöðvar – Hluti 4: Öryggiskröfur varðandi smíði og nothæfi snúningsbúnaðar til nota í dælum með streymismæli og í skömmunardælum	8.4.2016		
CEN	EN 13760:2003 Própagasáfyllingarkerfi fyrir farartæki til léttrar vinnu og þungavinnu – Stútur, prófunarkröfur og mál	8.4.2016		
CEN	EN 13821:2002 Sprengihættustaðir – Forvarnir og vernd gegn sprengingum – Ákvörðun lágmarkskveikjuorku blandna af lofti og ryki	8.4.2016		
CEN	EN 13852-1:2013 Kranar – Grunnsvæviskrantar – Hluti 1: Grunnsvæviskrantar til almennra nota	8.4.2016		
CEN	EN 14034-1:2004+A1:2011 Ákvörðun á sprengimörkum rykmakka – Hluti 1: Ákvörðun á hámarks-sprengiprýstingi (p_{max}) rykmakka	8.4.2016		
CEN	EN 14034-2:2006+A1:2011 Ákvörðun á sprengimörkum rykmakka – Hluti 2: Ákvörðun á hámarkshraða sprengiprýstingsaukningar ($(dp/dt)_{max}$) rykmakka	8.4.2016		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 14034-3:2006+A1:2011 Ákvörðun á sprengimörkum rykmakka – Hluti 3: Ákvörðun á kægri sprengimörkum (LEL) rykmakka	8.4.2016		
CEN	EN 14034-4:2004+A1:2011 Ákvörðun á sprengimörkum rykmakka – Hluti 4: Ákvörðun á takmarkandi súrefnisstyrk LOC rykmakka	8.4.2016		
CEN	EN 14373:2005 Kerfi til að draga úr sprengikrafti	8.4.2016		
CEN	EN 14460:2006 Sprengipólinn búnaður	8.4.2016		
CEN	EN 14491:2012 Útrásarverndarkerfi gegn ryksprengingum	8.4.2016		
CEN	EN 14492-1:2006+A1:2009 Kranar – Vélknúnar vindur og lyftur – Hluti 1: Vélknúnar vindur	8.4.2016		
	EN 14492-1:2006+A1:2009/AC:2010	8.9.2017		
CEN	EN 14492-2:2006+A1:2009 Kranar – Vélknúnar vindur og lyftur – Hluti 2: Vélknúnar lyftur	8.4.2016		
	EN 14492-2:2006+A1:2009/AC:2010	8.9.2017		
CEN	EN 14522:2005 Ákvörðun á sjálfkveikihita lofttegunda og gufa	8.4.2016		
CEN	EN 14591-1:2004 Forvarnir og vernd gegn sprengingum við námugróft neðanjarðar – Verndarkerfi – 1. hluti: Sprengiheldur loftræstibúnaður allt að 2 bór	8.4.2016		
	EN 14591-1:2004/AC:2006	8.4.2016		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 14591-2:2007 Forvarnir og vernd gegn sprengingum við námugróft neðanjarðar – Verndarkerfi – Hluti 2: Vatns-rennutálmar	8.4.2016		
	EN 14591-2:2007/AC:2008	8.4.2016		
CEN	EN 14591-4:2007 Forvarnir og vernd gegn sprengingum við námugróft neðanjarðar – Verndarkerfi – Hluti 4: Sjálfvirkur slökkvibúnaður fyrir fræsitrömlur	8.4.2016		
	EN 14591-4:2007/AC:2008	8.4.2016		
CEN	EN 14677:2008 Öryggi véla – Úrvinnsla stáls – Vélar og búnaður til meðhöndlunar á bræddu stáli	8.4.2016		
CEN	EN 14678-1:2013 Búnaður og aukahlutir fyrir fljótandi jarðolíugas (LPG) – Bygging og nothæfi búnaðar fyrir fljótandi jarðolíugas á áfyllingarstöðvum fyrir bifreiðar – Hluti 1: Skömmunardælur	8.4.2016		
CEN	EN 14681:2006+A1:2010 Öryggi véla – Öryggiskröfur varðandi vélar og búnað til stálframleiðslu í ljósbogaofnum	8.4.2016		
CEN	EN 14797:2006 Útrásarbúnaður fyrir sprengingar	8.4.2016		
CEN	EN 14973:2015 Færibönd til nota í neðanjarðar-mannvirkjum – Öryggiskröfur varðandi rafmagn og eldfimi	8.4.2016		
CEN	EN 14983:2007 Forvarnir og vernd gegn sprengingum í námum neðanjarðar – Búnaður og öryggiskerfi til losunar á eldfimu gasi	8.4.2016		
CEN	EN 14986:2017 Hönnun á viftum sem starfræktar eru á sprengihættustöðum	9.6.2017	EN 14986:2007 Athugasemd 2.1	31.1.2020

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 14994:2007 Útrásaröryggiskerfi gegn gassprengingum	8.4.2016		
CEN	EN 15089:2009 Kerfi til að einangra sprengikraft	8.4.2016		
CEN	EN 15188:2007 Ákvörðun sjálfkveikieiginleika ryks	8.4.2016		
CEN	EN 15198:2007 Aðferðafræði við áhættumat órafmagnaðs búnaðar og íhluta sem ætlaðir eru til nota á sprengihættustöðum	8.4.2016		
CEN	EN 15233:2007 Aðferðir við mat á notkunaröryggi verndarkerfa sem ætluð eru til nota á sprengihættustöðum	8.4.2016		
CEN	EN 15268:2008 Bensínstöðvar – Öryggiskröfur varðandi smíði og nothæfi kaffærs dælubúnaðar	8.4.2016		
CEN	EN 15794:2009 Ákvörðun á sprengimarki eldfimra vökva	8.4.2016		
CEN	EN 15967:2011 Ákvörðun hámarkssprengiþrýstings og hámarkshraða þrýstingsaukningar lofttegunda og gufa	8.4.2016		
CEN	EN 16009:2011 Útrásarbúnaður fyrir sprengingar án loga	8.4.2016		
CEN	EN 16020:2011 Sprengikraftsbeinar	8.4.2016		
CEN	EN 16447:2014 Flapalokar til sprengieinangrunar	8.4.2016		
CEN	EN ISO 16852:2016 Logagildrur – Frammistöðukröfur, prófunaraðferðir og notkunartakmarkanir (ISO 16852:2016)	9.6.2017	EN ISO 16852:2010 Athugasemd 2.1	30.11.2017

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN ISO 80079-36:2016 Sprengihættustaðir – Hluti 36: Órafmagnaður búnaður til nota á sprengihættustöðum – Grund- vallaraðferðir og kröfur (ISO 80079- 36:2016)	12.8.2016	EN 13463-1:2009 Athugasemd 2.1	31.10.2019
CEN	EN ISO 80079-37:2016 Sprengihættustaðir – Hluti 37: Órafmagnaður búnaður til nota á sprengihættustöðum – Órafmögnum vernd með öruggri smíði samkvæmt flokki „c“, stýringu kveikjugjafa samkvæmt flokki „b“, vökvafyllingu samkvæmt flokki „k“ (ISO 80079- 37:2016)	12.8.2016	EN 13463-5:2011 EN 13463-6:2005 EN 13463-8:2003 Athugasemd 2.1	31.10.2019
Cenelec	EN 50050-1:2013 Rafsviðssprautunarbúnaðursem halda þarf á – Öryggiskröfur – Hluti 1: Sprautunarbúnaður sem halda þarf á til húðunar með eldfimu húðunarefni í vökvaformi	8.4.2016	EN 50050:2006 Athugasemd 2.1	14.10.2016
Cenelec	EN 50050-2:2013 Rafsviðssprautunarbúnaðursem halda þarf á – Öryggiskröfur – Hluti 2: Sprautunarbúnaður sem halda þarf á til húðunar með eldfimu húðunarefni í duftformi	8.4.2016	EN 50050:2006 Athugasemd 2.1	14.10.2016
Cenelec	EN 50050-3:2013 Rafsviðssprautunarbúnaðursem halda þarf á – Öryggiskröfur – Hluti 3: Sprautunarbúnaður sem halda þarf á til húðunar með elfimri spunaló	8.4.2016	EN 50050:2006 Athugasemd 2.1	14.10.2016
Cenelec	EN 50104:2010 Raftæki til að nema og mæla súrefni – Nothæfiskröfur og prófunaraðferðir	8.4.2016		
Cenelec	EN 50176:2009 Staðbundinn búnaður til rafstöðuhúðunar með eldfimu húðunarefni í vökvaformi – Öryggiskröfur	8.4.2016		
Cenelec	EN 50177:2009 Staðbundinn búnaður til rafstöðuhúðunar með eldfimu húðunarefni í duftformi – Öryggiskröfur	8.4.2016		
	EN 50177:2009/A1:2012	8.4.2016	Athugasemd 3	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Cenelec	EN 50223:2015 Sjálfvirkur búnaður til rafstöðuhúðunar með eldfimri spunaló – Öryggiskröfur	8.4.2016	EN 50223:2010 Athugasemd 2.1	13.4.2018
Cenelec	EN 50271:2010 Rafmagnsbúnaður til að greina og mæla eldfimar eða eittraðar lofttegundir eða súrefni – Kröfur og prófanir fyrir tæki sem nota hugbúnað og/eða stafræna tækni	8.4.2016		
Cenelec	EN 50281-2-1:1998 Raftæki til nota þar sem eldfimt ryk er fyrir hendi – 2. hluti: Prófunaraðferðir – 1. þáttur: Aðferðir til að ákvarða lægsta íkveikjuhitastig ryks	8.4.2016		
	EN 50281-2-1:1998/AC:1999	8.4.2016		
Cenelec	EN 50303:2000 Hópur 1, Búnaður í flokki M1 sem ætlað er að vera starfhæfur í andrúmslofti þar sem hætta stafar af kolanámugasi og/eða kolaryki	8.4.2016		
Cenelec	EN 50381:2004 Flytjanleg loftræst rými með eða án innri losunarstöðva	8.4.2016		
	EN 50381:2004/AC:2005	8.4.2016		
Cenelec	EN 50495:2010 Öryggistæki sem krafa er gerð um til að búnaður virki með öruggum hætti þegar fyrir hendi er sprengihætta	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-0:2012 Sprengihættustaðir – Hluti 0: Búnaður – Almennar kröfur IEC 60079-0:2011 (Breytt) + IS1:2013	8.4.2016		
	EN 60079-0:2012/A11:2013	8.4.2016	Athugasemd 3	7.10.2016
Cenelec	EN 60079-1:2014 Sprengihættustaðir – Hluti 1: Varnir fyrir eldtraustar umlykjur “d” IEC 60079-1:2014	8.4.2016	EN 60079-1:2007 Athugasemd 2.1	1.8.2017

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Cenelec	EN 60079-2:2014 Sprengihættustaðir – Hluti 2: Varnir fyrir umlykjur undir þrýstingi „p“ IEC 60079-2:2014	8.4.2016	EN 60079-2:2007 EN 61241-4:2006 Athugasemd 2.1	25.8.2017
	EN 60079-2:2014/AC:2015	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-5:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 5: Varnir fyrir sallafyllingu „q“ IEC 60079-5:2015	8.4.2016	EN 60079-5:2007 Athugasemd 2.1	24.3.2018
Cenelec	EN 60079-6:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 6: Varnir fyrir olíufyllingu „o“ IEC 60079-6:2015	8.4.2016	EN 60079-6:2007 Athugasemd 2.1	27.3.2018
Cenelec	EN 60079-7:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 7: Varnir fyrir búnað með auknu öryggi „e“ IEC 60079-7:2015	8.4.2016	EN 60079-7:2007 Athugasemd 2.1	31.7.2018
Cenelec	EN 60079-11:2012 Sprengihættustaðir – Hluti 11: Varnir fyrir búnað með sjálftryggðri útfærslu „i“ IEC 600 IEC 60079-11:2011	8.4.2016	EN 60079- 27:2008 Athugasemd 2.1	
Cenelec	EN 60079-15:2010 Sprengihættustaðir – Hluti 15: Búnaðar- vernd af tegundinni „n“ IEC 60079-15:2010	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-18:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 18: Varnir fyrir búnað með innsteypu „m“ IEC 60079-18:2014	8.4.2016	EN 60079- 18:2009 Athugasemd 2.1	16.1.2018
Cenelec	EN 60079-20-1:2010 Sprengihættustaðir – Hluti 20-1: Efniseiginleikar til flokkunar á lofttegundum og gufum – Prófunaraðferðir og gögn IEC 60079 IEC 60079-20-1:2010	8.4.2016		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Cenelec	EN 60079-25:2010 Sprengihættustaðir – Hluti 25: Sjálftryggingkerfi IEC 60079-25:2010	8.4.2016		
	EN 60079-25:2010/AC:2013	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-26:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 26: Varnir með varnarstigi (EPL) Ga IEC 60079-26:2014	8.4.2016	EN 60079-26:2007 Athugasemd 2.1	2.12.2017
Cenelec	EN 60079-28:2015 Sprengihættustaðir – Hluti 28: Varnir fyrir búnað og sendikerfi með ljósrænni geislun IEC 60079-28:2015	8.4.2016	EN 60079-28:2007 Athugasemd 2.1	1.7.2018
Cenelec	EN 60079-29-1:2016 Sprengihættustaðir – Hluti 29-1: Gasskynjarar – Nothæfiskröfur skynjara fyrir eldfimar lofttegundir IEC 60079-29-1:2016 (Breytt)	9.6.2017	EN 60079-29-1:2007 Athugasemd 2.1	23.12.2019
Cenelec	EN 60079-29-4:2010 Sprengihættustaðir – Hluti 29-4: Gasnemar – Nothæfiskröfur varðandi nema með opinni mælibraut til að nema eldfimar lofttegundir IEC 60079-29-4:2009 (Breytt)	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-30-1:2007 Sprengihættustaðir – Hluti 30-1: Rafviðnámshitunarkerfi – Almennar kröfur og prófunarkröfur IEC 60079-30-1:2007	8.4.2016		
Cenelec	EN 60079-30-1:2017 Sprengihættustaðir – Hluti 30-1: Rafviðnámshitunarkerfi – Almennar kröfur og prófunarkröfur IEC/IEEE 60079-30-1:2015 (Breytt)	8.9.2017	EN 60079-30-1:2007 Athugasemd 2.1	6.3.2020
Cenelec	EN 60079-31:2014 Sprengihættustaðir – Hluti 31: Vörn gegn kveikjuhættu ryks í tækjabúnaði með umlykju „t“ IEC 60079-31:2013	8.4.2016	EN 60079-31:2009 Athugasemd 2.1	1.1.2017

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Cenelec	EN 60079-35-1:2011 Sprengihættustaðir – Hluti 35-1: Hjálmljós til nota í námum þar sem hættu er á eldfimu gasi – Almennar kröfur – Gerð og prófun með hliðsjón af sprengihættu IEC 60079-35-1:2011	8.4.2016		
	EN 60079-35-1:2011/AC:2011	8.4.2016		
Cenelec	EN ISO/IEC 80079-34:2011 Sprengihættustaðir – Hluti 34: Beiting gæðakerfa við búnaðarframleiðslu (ISO/IEC 80079-34:2011)	8.4.2016		

(¹) Evrópsk staðlasamtök:

- CEN: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 50 08 11, bréfasími +32 (0)25 50 08 19 (<http://www.cen.eu>)
- CENELEC: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 19 68 71, bréfasími +32 (0)25 19 69 19 (<http://www.cenelec.eu>)
- ETSI: 650, route des Lucioles, F-06921 Sophia Antipolis, sími +33 492 94 42 00, bréfasími +33 493 65 47 16 (<http://www.etsi.eu>)

Athugasemd 1: Síðasti dagur ætlaðs samræmis er yfirleitt sami dagur og afturköllunardagurinn (date of withdrawal eða „dow“) sem evrópsku staðlasamtökin ákveða, en athygli notenda þessara staðla skal vakin á að sérstakar undantekningar geta verið frá þessu.

Athugasemd 2.1: Nýi (eða breytti) staðallinn hefur sama gildissvið og sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.2: Nýi staðallinn hefur rýmra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.3: Nýi staðallinn hefur þrengra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi (að hluta), að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar að því er varðar vörur sem falla undir gildissvið nýja staðalsins. Ætlað samræmi við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar gildir óbreytt að því er varðar vörur sem falla áfram undir gildissvið staðalsins sem leystur er af hólmi (að hluta) en ekki undir gildissvið nýja staðalsins.

Athugasemd 3: Þegar breytingar eru gerðar er vísað til staðalsins með númerinu EN CCCCC:YYYY ásamt eldri breytingum, ef einhverjar eru, og nýju breytingunni. Staðallinn, sem leystur er af hólmi (3. dálkur), er því EN CCCCC:YYYY ásamt áorðnum breytingum, ef einhverjar eru, en án nýju breytingarinnar. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

ATHUGID:

- Upplýsingar um hvernig nálgast má staðlana fást hjá evrópsku staðlasamtökunum eða staðlastofnunum einstakra ríkja, en skrá yfir þær birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* samkvæmt 27. gr. reglugerðar (ESB) nr. 1025/2012 (¹).
- Evrópsk staðlasamtök gefa samhæfða staðla út á ensku (Staðlasamtök Evrópu, CEN, og Rafstaðlasamtök Evrópu, CENELEC, gefa staðla sína einnig út á frönsku og þýsku). Heiti samhæfðra staðla eru síðan þýdd á öll önnur tilskilin opinber tungumál Evrópska efnahagssvæðisins og fer þýðingin fram á vegum staðlastofnunar hvers lands. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og EFTA-skrifstofan ábyrgjast ekki að staðlaheiti, sem borist hafa til birtingar í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*, séu rétt.

(¹) Stjút. ESB C 338, 27.9.2014, bls. 31.

- Vísanir til leiðréttinga „.../AC:YYYY“ eru eingöngu birtar í upplýsingaskyni. Með leiðréttingu eru ásláttarvillur, málvillur eða sambærilegar villur fjarlægðar úr texta staðals og kann hún að tengjast útgáfu staðals, sem evrópsk staðlasamtök hafa samþykkt, á einu eða fleiri tungumálum (ensku, frönsku og/eða þýsku).
 - Þótt tilvísunarnúmer staðla séu birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* merkir það ekki að þeir séu til á öllum tungumálum Evrópska efnahagssvæðisins.
 - Þessi skrá kemur í stað annarra slíkra sem birst hafa í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur uppfærslu hennar með höndum.
 - Nánari upplýsingar um samhæfða staðla og aðra evrópska staðla er að finna á eftirfarandi vefslóð:
http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm
-

**Orðsending framkvæmdastjórnarinnar innan rammans um að hrinda í framkvæmd 2017/EES/82/17
framseldri reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) nr. 65/2014 frá 1. október 2013
um viðbætur við tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2010/30/EB að því er varðar
orkumerkingar á heimilisofnum og gufugleypum og um reglugerð framkvæmdastjórnarinnar
(ESB) nr. 66/2014 frá 14. janúar 2014 varðandi framkvæmd tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins
2009/125/EB um kröfur um visthönnun á heimilisofnum, eldunarhellum og gufugleypum**

(Birting á heitum og tilvísunarnúmerum samhæfðra staðla samkvæmt samhæfingarlöggjöf Sambandsins)

Evrópsk staðlasamtök (¹)	Tilvísunarnúmer og heiti staðals (og tilvísunarskjal)	Hefur ekki birst áður í Stjtið. ESB	Tilvísunarnúmer staðalsins sem leystur er af hólmi	Síðasti dagur ætlaðs samræmis staðalsins sem leystur er af hólmi Athugasemd 1
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
CEN	EN 30-2-1:2015 Eldunartæki til heimilisnota sem brenna gasi – Hluti 2-1: Skynsamleg orkunýting – Almennt	12.4.2017		
CEN	EN 15181:2017 Aðferð til að mæla orkunotkun gaskyntra ofna	11.8.2017		

Ákvæði 9 um óvissu og sannprófunarferli er ekki hluti af þessari vísun.

Cenelec	EN 60350-1:2013 Rafmagnseldunartæki til heimilisnota – Hluti 1: Eldavélar, ofnar, gufuofnar og grill – Aðferðir til að mæla getu IEC 60350-1:2011 (Breytt)	10.7.2015		
	EN 60350-1:2013/A11:2014	10.7.2015	Athugasemd 3	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Cenelec	EN 60350-1:2016 Rafmagnseldunartæki til heimilisnota – Hluti 1: Eldavélar, ofnar, gufuofnar og grill – Aðferðir til að mæla getu IEC 60350-1:2016 (Breytt)	12.4.2017	EN 60350-1:2013 + A11:2014 Athugasemd 2.1	4.11.2019
Cenelec	EN 60350-2:2013 Rafmagnseldunartæki til heimilisnota – Hluti 2: Eldunarhellur – Aðferðir til að mæla getu IEC 60350-2:2011 (Breytt)	12.4.2017		
	EN 60350-2:2013/A11:2014	12.4.2017	Athugasemd 3	
Cenelec	EN 61591:1997 Gufugleypar og annar búnaður til ræstingar á eldhúslófti – Aðferðir til að mæla getu IEC 61591:1997	10.7.2015		
	EN 61591:1997/A2:2011 IEC 61591:1997/A2:2010	10.7.2015	Athugasemd 3	
	EN 61591:1997/A1:2006 IEC 61591:1997/A1:2005	10.7.2015	Athugasemd 3	
	EN 61591:1997/A12:2015	14.10.2016	Athugasemd 3	
	EN 61591:1997/A11:2014	14.10.2016	Athugasemd 3	

Fullgera þarf þennan staðal til þess að þau lagaskilyrði sem hann á að taka til komi skýrt fram.

(¹) Evrópsk staðlasamtök:

- CEN: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 50 08 11, bréfasími +32 (0)25 50 08 19 (<http://www.cen.eu>)
- CENELEC: Avenue Marnix 17, B-1000, Brussels, sími +32 (0)25 19 68 71, bréfasími +32 (0)25 19 69 19 (<http://www.cenelec.org>)
- ETSI: 650, route des Lucioles, F-06921 Sophia Antipolis, sími +33 492 94 42 00, bréfasími +33 493 65 47 16 (<http://www.etsi.eu>)

Athugasemd 1: Síðasti dagur ætlaðs samræmis er yfirleitt sami dagur og afturköllunardagurinn (date of withdrawal eða „dow“) sem evrópsku staðlasamtökin ákveða, en athygli notenda þessara staðla skal vakin á að sérstakar undantekningar geta verið frá þessu.

Athugasemd 2.1: Nýi (eða breytti) staðallinn hefur sama gildissvið og sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.2: Nýi staðallinn hefur rýmra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

Athugasemd 2.3: Nýi staðallinn hefur þrengra gildissvið en sá sem leystur er af hólmi. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi (að hluta), að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar að því er varðar vörur sem falla undir gildissvið nýja staðalsins. Ætlað samræmi við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar gildir óbreytt að því er varðar vörur sem falla áfram undir gildissvið staðalsins sem leystur er af hólmi (að hluta) en ekki undir gildissvið nýja staðalsins.

Athugasemd 3: Þegar breytingar eru gerðar er vísað til staðalsins með númerinu EN CCCCC:YYYY ásamt eldri breytingum, ef einhverjar eru, og nýju breytingunni. Staðallinn, sem leystur er af hólmi (3. dálkur), er því EN CCCCC:YYYY ásamt áorðnum breytingum, ef einhverjar eru, en án nýju breytingarinnar. Tilgreindan dag hættir staðallinn, sem leystur er af hólmi, að gilda sem grundvöllur ætlaðs samræmis við grunnkröfur eða aðrar kröfur viðeigandi Sambandslöggjafar.

ATHUGID:

- Upplýsingar um hvernig nálgast má staðlana fást hjá evrópsku staðlasamtökunum eða staðlastofnunum einstakra ríkja, en skrá yfir þær birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* samkvæmt 27. gr. reglugerðar (ESB) nr. 1025/2012 ⁽¹⁾.
- Evrópsk staðlasamtök gefa samhæfða staðla út á ensku (Staðlasamtök Evrópu, CEN, og Rafstaðlasamtök Evrópu, CENELEC, gefa staðla sína einnig út á frönsku og þýsku). Heiti samhæfðra staðla eru síðan þýdd á öll önnur tilskilin opinber tungumál Evrópska efnahagssvæðisins og fer þýðingin fram á vegum staðlastofnunar hvers lands. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og EFTA-skrifstofan ábyrgjast ekki að staðlaheiti, sem borist hafa til birtingar í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*, séu rétt.
- Vísanir til leiðréttinga „.../AC:YYYY“ eru eingöngu birtar í upplýsingaskyni. Með leiðréttingu eru ásláttarvillur, málvillur eða sambærilegar villur fjarlægðar úr texta staðals og kann hún að tengjast útgáfu staðals, sem evrópsk staðlasamtök hafa samþykkt, á einu eða fleiri tungumálum (ensku, frönsku og/eða þýsku).
- Þótt tilvísunarnúmer staðla séu birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins* merkir það ekki að þeir séu til á öllum tungumálum Evrópska efnahagssvæðisins.
- Þessi skrá kemur í stað annarra slíkra sem birst hafa í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* og EES-viðbæti við *Stjórnartíðindi Evrópusambandsins*. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur uppfærslu hennar með höndum.
- Nánari upplýsingar um samhæfða staðla og aðra evrópska staðla er að finna á eftirfarandi vefslóð: http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm

⁽¹⁾ Stjútö. ESB C 338, 27.9.2014, bls. 31.